

Łódzki Obszar Metropolitalny w latach 2016–2020

Łódź Metropolitan Area
in years 2016–2020

Urząd Statystyczny w Łodzi Statistical Office in Łódź

Łódź 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Łódź, Łódzkie Centre For Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by
Katarzyny Szkopieckiej

Zespół autorski

Editorial team
Anna Gierlich
Magdalena Hochman
Aneta Matysiak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics
Anna Gierlich
Magdalena Hochman

ISBN 978-83-956178-6-7

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website
<http://lodz.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Łodzi przekazuje Państwu publikację „Łódzki Obszar Metropolitalny w latach 2016–2020”. Celem opracowania jest przedstawienie, w świetle dostępnych danych statystycznych, jednostek terytorialnych powiązanych, w sensie przestrzennym, bezpośrednio ze stolicą województwa łódzkiego.

Na potrzeby publikacji przyjęto kształt Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego zgodny z opisanym w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020. Obszar kształtowania się powiazań funkcjonalnych aglomeracji łódzkiej uzyskano w wyniku delimitacji, będącej rezultatem prac Biura Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi.

W opracowaniu dokonano sumarycznej charakterystyki Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego. W celu zwiększenia przejrzystości, analizę zaprezentowano w podziale na poszczególne działy tematyczne. Uzupełnienie stanowią mapy prezentujące najistotniejsze zagadnienia w przekroju terytorialnym.

Uzupełnienie publikacji stanowi zbiór tablic w formie elektronicznej, w których zamieszczono wybrane dane, dostępne dla wszystkich gmin wchodzących w skład Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego. Prezentacja wyników w poszczególnych latach będących przedmiotem analizy umożliwi szczegółowe prześledzenie zmian, które miały miejsce na wskazanym obszarze w latach 2016–2020.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

Preface

Statistical Office in Łódź is pleased to present the publication "Łódź Metropolitan Area in years 2016–2020". The aim of the study is to present, on the basis of statistical data, territorial units from surrounding of Łódź which are territorially integrated with the major city of this Area.

For the purpose of this elaboration we adopted the proposal of the Łódź Metropolitan Area, which was presented in Strategy for Development of Łódzkie Voivodeship 2020. The field described in this document, with the functional connection with the core city, was determined by Łódzkie Office of Spatial Planning in Łódź.

The elaboration contains a summarized characteristics of Łódź Metropolitan Area. To increase clarity, the analysis is divided in the thematic groups. The publication also includes cartograms presenting the most important issues in the regional breakdown.

The publication is complemented by a set of tables, presenting selected data which are available for all gminas covering Łódź Metropolitan Area. The results are presented each year of analyzed period to observe changes taking places on the area under discussion.

Director
of the Statistical Office in Łódź

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	6
List of tables	6
Spis map	8
List of maps	8
Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty	10
Symbols and major abbreviations	10
Wprowadzenie	12
Introduction	12
Synteza	14
Executive summary	17
Rozdział 1. Powierzchnia	20
Chapter 1. Area	20
Rozdział 2. Leśnictwo	23
Chapter 2. Forestry	23
Rozdział 3. Ochrona środowiska	25
Chapter 3. Environmental protection	25
Rozdział 4. Ludność	31
Chapter 4. Population	31
Rozdział 5. Rynek pracy	41
Chapter 5. Labour market	41
Rozdział 6. Infrastruktura komunalna	45
Chapter 6. Municipal infrastructure	45
Rozdział 7. Zasoby mieszkaniowe	51
Chapter 7. Dwelling stocks	51
Rozdział 8. Budownictwo mieszkaniowe.....	56
Chapter 8. Housing construction	56
Rozdział 9. Edukacja	59
Chapter 9. Education	59
Rozdział 10. Ochrona zdrowia	65
Chapter 10. Health care	65
Rozdział 11. Kultura	70
Chapter 11. Culture	70
Rozdział 12. Dochody i wydatki budżetów gmin	76
Chapter 12. Revenue and expenditure of gminas budgets	76
Rozdział 13. Podmioty gospodarki narodowej	80
Chapter 13. Entities of the national economy	80
Uwagi ogólne	84
General notes	86

Spis tablic

List of tables

Str.
Page

1. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	20
1. Geodetic area of the country by direction of use	20
2. Powierzchnia gruntów leśnych	24
2. Area of forest land	24
3. Zużycie wody oraz ścieki przemysłowe i komunalne	26
3. Water consumption and industrial and municipal wastewater	26
4. Odpady	28
4. Waste	28
5. Ochrona przyrody i tereny zieleni	30
5. Nature protection and green belts	30
6. Ludność	31
6. Population	31
7. Ruch naturalny ludności	33
7. Vital statistics	33
8. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	37
8. Internal and international migration of population for permanent residence	37
9. Pracujący	42
9. Employed persons	42
10. Bezrobotni zarejestrowani	43
10. Registered unemployed persons	43
11. Infrastruktura komunalna	46
11. Municipal infrastructure	46
12. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	50
12. Population using water-supply, sewage and gas-supply systems	50
13. Zasoby mieszkaniowe	51
13. Dwelling stocks	51
14. Mieszkania wyposażone w instalacje	55
14. Dwellings fitted with installations	55
15. Mieszkania oddane do użytkowania	56
15. Dwellings completed	56
16. Wychowanie przedszkolne	59
16. Pre-primary education	59
17. Edukacja według szczebli kształcenia	61
17. Education by level	61
18. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	65
18. Health care and social welfare	65

	Str. Page
19. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	68
19. Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets	68
20. Teatry i instytucje muzyczne	70
20. Theaters and music institutions	70
21. Kina stałe	71
21. Fixed cinemas	71
22. Muzea	72
22. Museums	72
23. Galerie sztuki	72
23. Art galleries	72
24. Biblioteki publiczne (z filiami)	73
24. Public libraries (with branches)	73
25. Centra, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	75
25. Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	75
26. Dochody budżetów gmin	76
26. Revenue of gminas budget	76
27. Wydatki budżetów gmin	78
27. Expenditure of gminas budget	78
28. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	80
28. Entities of the national economy in the REGON register	80

Spis map

List of maps

	Str. Page
1. Łódzki Obszar Metropolitalny	13
1. Łódź Metropolitan Area	13
2. Użytki rolne w % powierzchni ogólnej w 2020 r.	21
2. Agricultural land in % of total area in 2020	21
3. Grunty zabudowane i zurbanizowane w % powierzchni ogólnej w 2020 r.	22
3. Built-up and urbanized areas in % of total area in 2020	22
4. Lesistość w 2020 r.....	23
4. Forest cover in 2020	23
5. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³ w 2020 r.	25
5. Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³ in 2020	25
6. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku ^a na 1 mieszkańca w kg w 2020 r.	27
6. Mixed municipal waste collected during the year ^a per capita in kg in 2020	27
7. Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej w 2020 r.	29
7. Area of special nature under legal protection in % of total area in 2020	29
8. Kobiety na 100 mężczyzn w 2020 r.	32
8. Females per 100 males in 2020	32
9. Urodzenia na 1000 ludności w 2020 r.	34
9. Live births per 1000 population in 2020	34
10. Zgony na 1000 ludności w 2020 r.	35
10. Deaths per 1000 population in 2020	35
11. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.	36
11. Natural increase per 1000 population in 2020	36
12. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.	39
12. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2020	39
13. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2020 r.	40
13. Non-working age population per 100 persons of working age in 2020	40
14. Pracujący na 1000 ludności w 2020 r.	41
14. Employed persons per 1000 population in 2020	41
15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r.	44
15. Share of registered unemployed persons in number of working age population in 2020	44
16. Sieć wodociągowa na 100 km ² w 2020 r.	45
16. Water supply system per 100 km ² in 2020	45
17. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w 2020 r.	47
17. Consumption of water from water supply systems in households per capita in 2020	47
18. Sieć kanalizacyjna na 100 km ² w 2020 r.	48
18. Sewage system per 100 km ² in 2020	48

	Str. Page
19. Sieć gazowa na 100 km ² w 2020 r.	49
19. Gas supply system per 100 km ² in 2020	49
20. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r.	52
20. Dwelling stocks per 1000 population in 2020	52
21. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w 2020 r.	53
21. Average number of persons per dwelling in 2020	53
22. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2020 r.	54
22. Average useful floor area per dwelling in 2020	54
23. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2020 r.	57
23. Dwellings completed per 1000 population in 2020	57
24. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2020 r.	58
24. Average useful floor area per dwelling completed in 2020	58
25. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–5 lat	60
25. Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–5 in 2020	60
26. Liczba uczniów na 1 szkołę podstawową w roku szkolnym 2020/21	62
26. Number of pupils per primary school in 2020/21	62
27. Liczba ludności na 1 przychodnię w 2020 r.	65
27. Populationa per out-patients departments in 2020	65
28. Liczba ludności na 1 miejsce w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej w 2020 r.	67
28. Population per place in stationary social welfare facilities in 2020	67
29. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2020 r.	69
29 Population per generally available pharmacy in 2020	69
30. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w 2020 r.	74
30. Public library borrowers per 1000 population in 2020	74
31. Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	77
31. Revenue of gminas budget per capita in 2020	77
32. Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	79
32. Expenditure of gminas budget per capita in 2020	79
33. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2020 r.	81
33. Entities of the national economy in the REGON register per 10 thousand population in 2020	81
34. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2020 r.	82
34. Entities of the national economy newly registered in the REGON register per 10 thousand population in 2020	82

Integralną częścią niniejszego opracowania są szczegółowe zestawienia tabelaryczne w pliku xls udostępnione na stronie internetowej (<https://lodz.stat.gov.pl>) stanowiące załącznik do publikacji. An integral part of the study are detailed tabular statements in the xls file disseminated at the website (<https://lodz.stat.gov.pl>) constituting an annex to this publication.

Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty

Symbols and major abbreviations

Znaki umowne

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Znak (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless.
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. categories of applied classification presented in an abbreviated form.
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty złoty
wol vol.	wolumin volume
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne
m	metr metre
km	kilometr kilometre

Skrót (dok.) Abbreviation (cont.)	Znaczenie (dok.) Meaning (cont.)
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
r.	rok year
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
tabl.	tablica table
tj. i.e	to jest that is
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
DZ.U.	Dziennik Ustaw Journal of Laws
z późn. zm.	z późniejszymi zmianami

Wprowadzenie

Punktem wyjścia do dokonania analizy sytuacji społeczno-gospodarczej Łodzi oraz powiązanego z nią obszaru funkcjonalnego jest delimitacja Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (zwanego dalej ŁOM) zawarta w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020¹.

Zgodnie z wyżej wymienionym dokumentem w skład ŁOM wchodzi miasto na prawach powiatu Łódź oraz cztery powiaty ziemskie: brzeziński, łódzki wschodni, pabianicki i zgierski.

W rezultacie ŁOM obejmuje 28 gmin:

- gminy miejskie (1): Łódź (miasto centralne), Brzeziny, Głowno, Konstantynów Łódzki, Ozorków, Pabianice, Zgierz;
- gminy wiejskie (2): Andrespol, Brójce, Brzeziny, Dłutów, Dmosin, Dobroń, Głowno, Jeżów, Ksawerów, Lutomiersk, Nowosolna, Ozorków, Pabianice, Parzęczew, Rogów, Zgierz;
- gminy miejsko-wiejskie (3): Aleksandrów Łódzki, Koluszki, Rzgów, Stryków, Tuszyń.

„Podstawowymi założeniami delimitacji ŁOM były:

- dobre powiązania komunikacyjne z miastem centralnym, umożliwiające 30-minutową dostępność do Łodzi,
- istnienie miast o silnym potencjale społeczno-ekonomicznym, pozwalającym na rozwój funkcji wyspecjalizowanych lub uzupełniających funkcje metropolitalne Łodzi,
- obecność terenów inwestycyjnych, umożliwiających powstanie atrakcyjnej podmiejskiej strefy mieszkaniowej, a także terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych².

Tak delimitowanemu obszarowi poświęcono również Studium Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego³, Strategię Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego⁴ oraz Strategię Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 2020+ (Strategia ZIT)⁵.

1 Uchwała nr XXXIII/644/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 lutego 2013 r., w sprawie uchwalenia zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2007–2020 i zmiany jej nazwy na Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

2 Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, ibidem, str. 48.

3 Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi, Łódź 2013 r.

4 Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 7/2016 Rady Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny z dnia 21 listopada 2016 r.

5 Aktualizacja Strategii Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego przyjęta Uchwałą Nr 2/2020 Rady Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny z dnia 20 lipca 2020 r.

Mapa 1. Łódzki Obszar Metropolitalny
Map 1. Łódź Metropolitan Area

Powiaty:
Powiaty:

- m. Łódź
- brzeziński
- łódzki wschodni
- pabianicki
- zgierski

Synteza

Według stanu na początek stycznia 2020 r. Łódzki Obszar Metropolitalny zajmował powierzchnię 2498,9 km², co stanowiło 13,7% powierzchni województwa łódzkiego. Jednocześnie, 64,1% powierzchni obszaru metropolitalnego stanowiły użytki rolne. W odniesieniu do 2016 r. najbardziej zwiększyła się powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – o 6,5%, natomiast największy spadek zanotowano w przypadku gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych – o 2,4%.

W 2020 r., w stosunku do 2016 r., zanotowano wzrost powierzchni zarówno gruntów leśnych, jak i lasów, znajdujących się na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego. Jednocześnie wskaźnik lesistości wzrósł z 19,5% w 2016 r. do 19,6% w 2020 r.

Na przestrzeni pięciu lat zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zwiększyło się o 3,0% i w ostatnim roku analizy wyniosło 60,3 dam³. Wzrósł także odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – do 85,1%. W badanym okresie obniżyła się natomiast ilość ścieków przemysłowych i komunalnych, wymagających oczyszczenia.

W latach 2016–2020 zaobserwowano spadek ilości wytworzonych odpadów przemysłowych wytworzonych w ciągu roku (o 44,0%). W odniesieniu do 2016 r. zebrano natomiast więcej zmieszanych odpadów komunalnych (o 4,3%).

W porównaniu z 2016 r., o 24,2% zmniejszyła się powierzchnia obszarów prawnie chronionych, zaś jej udział w całkowitej powierzchni ŁOM obniżył się z 19,6% do 14,9%. Z kolei parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej stanowiły 0,8% ogólnej powierzchni Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego.

Na przestrzeni ostatnich lat na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego następuje systematyczny spadek liczby mieszkańców. W latach 2016–2020 liczba ludności zmniejszyła się o 2,1% do poziomu 1060,2 tys. osób (w ciągu 2020 r. odnotowano spadek o 0,8%). Wskaźnik gęstości zaludnienia (424 osób na 1 km²) trzykrotnie przewyższył wartość dla województwa łódzkiego (134).

Mniejszej niż w poprzednich latach liczbie urodzeń (o 7,5% w odniesieniu do 2016 r.) towarzyszył wyraźny wzrost liczby zgonów (o 16,1%). W rezultacie ujemny ubytek naturalny pogłębił się i w 2020 r. wyniósł minus 7511. Utrzymało się natomiast dodatnie ogólne saldo migracji (łącznie wewnętrznych i zagranicznych), które wyniosło 631 w 2020 r.

W końcu grudnia 2020 r. liczba pracujących w przedsiębiorstwach zatrudniających 9 i więcej osób na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wyniosła 329,8 tys. osób, co stanowiło 53,7% ogółu pracujących w województwie łódzkim. W porównaniu z 2016 r. udział ten zwiększył się o 0,9 p. proc.

W końcu grudnia 2020 r., w powiatowych urzędach pracy mających siedziby na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, w gminach należących do tego obszaru, zarejestrowanych było 31,1 tys. osób bezrobotnych, tj. o 24,9% mniej niż w pierwszym z analizowanych lat.

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej, według stanu w końcu 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym, wyniosła 5008,4 km (wzrost o 143,0 km w porównaniu z 2016 r.). W analizowanym okresie nastąpiło także wydłużenie sieci kanalizacyjnej z 2018,0 km w 2016 r. do 2239,6 km (tj. o 11,0%). Długość sieci gazowej w 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wyniosła 2598,2 km i wzrosła o 12,3% w stosunku do 2016 r.

W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym 95,1% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej, z sieci kanalizacyjnej – 77,2%, natomiast z gazu sieciowego korzystało 66,3%.

Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych, w końcu 2020 r., na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego znajdowało się 527,3 tys. mieszkań. W porównaniu z 2016 r. ich liczba zwiększyła się o 4,1%. W 2020 r. przeciętne mieszkanie, położone w obrębie ŁOM, składało się z 3,28 izby i mierzyło 61,3 m² powierzchni użytkowej, a więc było większe o 0,9 m² w porównaniu z 2016 r. W mieszkaniach zlokalizowanych w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym w 2020 r. na 1 osobę przypadało średnio 30,5 m².

W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym 96,7% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 88,6% posiadało łazienkę, 92,5% – ustęp splukiwany, 80,6% – centralne ogrzewanie, 68,5% – gaz z sieci. W porównaniu z 2016 r. stopień wyposażenia mieszkań w instalacje wzrósł nieznacznie.

W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym oddano do użytkowania 7459 mieszkań. W porównaniu z 2016 r. liczba oddanych mieszkań wzrosła ponad dwukrotnie. Największy odsetek w nowych zasobach mieszkaniowych stanowiły mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, stanowiąc 77,8% ogółu. Przeciętna powierzchnia użytkowa nowo wybudowanego mieszkania w 2020 r. wyniosła 74,7 m² i była o 25,6 m² mniejsza niż w 2016 r.

W roku szkolnym 2020/21 na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego funkcjonowało 445 placówek wychowania przedszkolnego, w tym 342 przedszkola, 79 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych i 24 punkty przedszkolne. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 36,3 tys. dzieci, tj. o 6,8% więcej niż w roku szkolnym 2016/17 r.

W roku szkolnym 2020/2021 na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego było 270 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi), tj. o 27 więcej niż na początku analizowanego okresu. Uczyło się w nich 77,2 tys. dzieci. W związku z wydłużeniem nauki w szkołach podstawowych o dwa lata, liczba uczniów zwiększyła o 35,1% w porównaniu z rokiem szkolnym 2016/17.

We wrześniu 2020 r. na terenie ŁOM działały 173 szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi). Uczyło się w nich 37,4 tys., tj. o 39,0% więcej niż pięć lat wcześniej. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie liceów ogólnokształcących – 55,4%, udział uczniów techników wyniósł 35,4%, a osób kształcących się w ramach szkolnictwa zasadniczego zawodowego 7,6%. Największy wzrost liczby uczniów na przestrzeni pięciu lat zanotowano w liceach ogólnokształcących – o 48,2%.

W roku akademickim 2020/21 na terenie ŁOM, funkcjonowały 43 szkoły policealne i 18 uczelni. W szkołach policealnych naukę kontynuowało 5,2 tys. uczniów, tj. o 30,2% mniej niż w roku akademickim 2016/17, a na uczelniach studiowało 65,3 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 11,7% mniej.

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym realizowane były przez 893 przychodnie, tj. o 21 placówek mniej niż w 2016 r.

W 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego funkcjonowało 51 placówek stacjonarnej pomocy społecznej, tj. o 2 placówki mniej niż w 2016 r. Wśród różnych typów zakładów stacjonarnych pomocy społecznej 52,9% stanowiły domy pomocy społecznej.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej zlokalizowane na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego w 2020 r. dysponowały 4031 miejscami, czyli o 3,0% mniej niż w 2016 r., a o 9,6% zmniejszyła się liczba mieszkańców tych placówek.

W końcu 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego działało 400 aptek, co oznacza, że w porównaniu z 2016 r. nastąpił spadek ich liczby o 12,1%.

W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym działało 11 teatrów i instytucji muzycznych, 12 kin, 15 muzeów i 32 galerie sztuki. Z powodu wybuchu pandemii Covid-19 i wprowadzonych obostrzeń w 2020 r., nastąpiło ograniczenie działalności instytucji kultury w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym i znaczący spadek liczby osób je odwiedzających w porównaniu z 2016 r. Największy spadek zanotowały muzea – o 79,3%, a najmniejszy kina – o 65,9%.

W 2020 r. rozwój czytelnictwa wśród mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wspierało 140 bibliotek publicznych, tj. o 2 mniej niż 2016 r. Liczba zarejestrowanych czytelników spadła o 12,5% do poziomu 139,9 tys. osób. W 2020 r. zanotowano także o 28,9% mniej wypożyczeń niż w roku 2016.

W 2020 r. łączne dochody gmin z terenu Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wyniosły 7072,2 mln zł i w porównaniu z 2016 r. były wyższe o 32,6%. W ogólnych dochodach budżetów gmin przeważały dochody własne – 56,6%, dotacje stanowiły 28,2%, a dochody z tytułu subwencji ogólnej – 15,2%.

W 2020 r. wydatki budżetów gmin w ŁOM wyniosły ogółem 7240,0 mln zł i były wyższe o 38,5% w porównaniu z 2016 r. Największy udział stanowiły wydatki bieżące – 84,6% ogółu wydatków. Analiza wydatków według działań wykazała, że w 2020 r. największą część wydatków gminy przeznaczyły na oświatę i wychowanie – 24,5% oraz rodzinę – 20,0%.

W 2020 r. gminy z Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego zamknęły rok budżetowy deficytem w wysokości 167,8 mln zł, który był jednak mniejszy o 18,9% od deficytu w 2019 r. W 2016 r. gminy zanotowały nadwyżkę budżetową w wysokości 106,7 mln zł.

W końcu grudnia 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON) wpisanych było 140,6 tys. podmiotów. W stosunku do grudnia 2016 r. liczba zarejestrowanych jednostek wzrosła o 6,1%. W 2020 r. powstało 9,5 tys. nowych podmiotów, tj. o 14,4% mniej niż w 2016 r. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 72,3% (tj. 101,7 tys.) wszystkich podmiotów gospodarki zarejestrowanych w roku 2020 na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego.

Executive summary

As of the 1 January 2020 the total area of the Łódź Metropolitan Area covered 2498,9 km², which accounted for 13,7% of Łódzkie Voivodship area. At the same time agricultural areas constituted 64,1% of metropolitan area. Comparing to 2016 the area of built-up and urbanised area increased by the highest rate – 6.5%, whereas the highest decrease concerned the area of forest land as well as wooded and bushy areas – by 2.4%.

In 2020, in comparison to 2016, the area of both forest land and forests located in the Łódź Metropolitan Area increased. While forest cover indicator grew from 19.5% in 2016 to 19.6 in 2020.

During five years the water consumption for needs of the national economy and population was higher by 3.0%. At the end of analysed period it amounted to 60.3 dam³. The percentage of persons connected to wastewater treatment plant also increased – to 85.1%. However, the amount of industrial and municipal wastewater requiring treatment decreased in analysed period.

Between 2016 and 2020 lower amount of industrial waste generated during the year was noted (by 44,0%). While in comparison to 2016, more mixed municipal waste was collected (by 4.3%).

Compared to 2016, the area under legal protection decreased by 24.2%, while its share in the total area decreased from 19.6% to 14.9%. Parks, lawns and green areas of the housing estate accounted for 0.8% of the total area of the Łódź Metropolitan Area.

Over the last years consecutive decline in population of the Łódź Metropolitan Area was observed. In 2016–2020 the population decreased by 2.1% and it amounted to 1060.2 thousand person (during 2020 decrease of 0.8% was noted). The population density index (424 persons per 1 km²) was three times higher than average value for Łódzkie Voivodship (134).

There were fewer number of births than in previous years (by 7.5% in comparison to 2016) with a significant increase in the number of deaths (by 16.1%). As a result, the negative natural decrease of population deepened and amounted to minus 7.5 thousand persons in 2020. Net migration (internal and international) is estimated to be positive, and it amounted to 631 in 2020.

At the end of December 2020, the number of employed persons in enterprises employing 9 or more persons in the Łódź Metropolitan Area amounted to 329.8 thousand persons, which constituted 53.7% of the total number of employed persons in Łódzkie Voivodship. In comparison with 2016, this share increased by 0.9 percentage points.

At the end of December 2020, 31.1 thousand unemployed persons were registered in the powiat labour offices based in the Łódź Metropolitan Area, in the gminas belonging to this area, i.e. 24.9% less than in the first of the analysed years.

The length of the distribution water supply system, as at the end of 2020 in the Łódź Metropolitan Area, was 5008.4 km (an increase by 143.0 km compared to 2016). The length of the sewage system also increased from 2018.0 km in 2016 to 2239.6 km (i.e. by 11.0%). The length of the gas supply system in 2020 in the Łódź Metropolitan Area was 2598.2 km and increased by 12.3% compared to 2016.

In 2020, in the Łódź Metropolitan Area 95.1% of the population used the water supply system, 77.2% used the sewage system, while 66.3% used the gas supply system.

Based on the balance of dwelling stock, at the end of 2020, there were 527.3 thousand dwellings in the Łódź Metropolitan Area. In comparison to 2016, their number increased by 4.1%. In 2020, the average dwelling, located within the Łódź Metropolitan Area, consisted of 3.28 rooms and measured 61.3 m² of useful floor area, so it was 0.9 m² larger than in 2016. In dwellings located in the Łódź Metropolitan Area, there was an average of 30.5 m² per person in 2020.

In 2020, in the Łódź Metropolitan Area 96.7% of dwellings were fitted with water supply system, 88.6% had a bathroom, 92.5% – lavatory, 80.6% – central heating, 68.5% – gas from supply system. Compared to 2016, the extent to which dwellings are fitted with installations has increased slightly.

In 2020, in the Łódź Metropolitan Area 7459 dwellings were completed. Compared to 2016, the number of dwellings completed has more than doubled. The largest proportion in the new dwelling stock were dwellings for sale or rent, accounting for 77.8% of the total. The average useful floor area of a newly built dwelling in 2020 was 74.7 m², and was by 25.6 m² smaller than in 2016.

In the 2020/21 school year, there were 445 pre-primary education establishments in the Łódź Metropolitan Area, including 342 nursery schools, 79 pre-primary sections of primary schools and 24 pre-primary points. 36.3 thousand children were being educated by pre-primary education establishments in 2020/21, i.e. by 6.8% more than in 2016/17.

In the Łódź Metropolitan Area in the 2020/2021 school year, there were 270 primary schools for children and youth (including special schools), i.e. by 27 more than at the beginning of the analysed period. 77.2 thousand children were educated there. Due to the extension of education in primary schools by two years, the number of students increased by 35.1% compared to the 2016/17 school year.

In September 2020, there were 173 upper secondary and post-primary schools for youth (including special schools) in the Łódź Metropolitan Area. 37.4 thousand students attended these schools, i.e. by 39.0% more than five years earlier. The largest group were students of general secondary schools – 55.4%, the share of students of technical secondary schools was 35.4% and students of basic vocational schools – 7.6%. The highest increase in the number of students in the past five years was recorded in general secondary schools – by 48.2%.

In the 2020/21 academic year, there were 43 post-secondary schools and 18 higher education institutions in ŁOM. 5.2 thousand students continued their education in post-secondary schools, i.e. by 30.2% less than in the 2016/17 academic year and 65.3 thousand students studied at higher education institutions (including foreigners), i.e. by 11.7% less.

Outpatient health care services in 2022 in the Łódź Metropolitan Area were provided by 893 out-patients departments, i.e. 21 centres less than in 2016.

In 2020, there were 51 stationary social welfare facilities in the Łódź Metropolitan Area, i.e. 2 facilities less than in 2016. Among the various types of stationary social welfare facilities, 52.9% were social welfare homes.

The stationary social assistance facilities located in the Łódź Metropolitan Area in 2020 had 4031 places, i.e. 3.0% less than in 2016, and the number of residents in these facilities decreased by 9.6%.

At the end of 2020, there were 400 pharmacies in the Łódź Metropolitan Area, which means that there was a 12.1% decrease in their number compared to 2016.

In 2020, 11 theaters and music institutions, 12 cinemas, 15 museums and 32 art galleries operated in the Łódź Metropolitan Area. Due to the Covid-19 pandemic and the restrictions introduced in 2020, there has been a reduction in the activities of cultural institutions and a significant decrease in the number visitors them compared to 2016. The largest decline was recorded in museums – by 79.3% and the lowest – in cinemas – by 65.9%.

In 2020, the development of reading among the residents of the Łódź Metropolitan Area was supported by 140 public libraries, i.e. by 2 more than in 2016. The number of borrowers decreased by 12.5% to 139.9 thousand. There were also 28.9% fewer loans in 2020 compared to 2016.

In 2020, the total revenue of budgets of gminas in the Łódź Metropolitan Area amounted to PLN 7,072.2 million and was higher by 32.6% than in 2016. Own revenue accounted for the largest share of budget revenue of gminas – 56.6%, grants amounted to 28.2% and general subvention to 15.2%.

In 2020, the expenditure of the budgets of gminas in the Łódź Metropolitan Area amounted to PLN 7240.0 million and was by 38.5% higher than in 2016. Current expenditure accounted for the largest share of total expenditure – 84.6%. Analysis of the expenditure by division showed that in 2020 the largest part of gminas expenditure was allocated to education – 24.5% and family – 20.0%.

In 2020, the budgets of gminas of the Łódź Metropolitan Area closed the fiscal year with a deficit of PLN 167.8 million, which was, however, by 18.9% lower than the deficit in 2019. In 2016, gminas recorded a budget surplus of PLN 106.7 million.

At the end of December 2020, 140.6 thousand entities were registered in the National Official Business Register (REGON) in the Łódź Metropolitan Area. Compared to December 2016, the number of registered entities increased by 6.1%. In 2020, 9.5 thousand new entities were established, i.e. 14.4% less than in 2016. Natural persons conducting economic activity accounted for 72.3% (i.e. 101.7 thousand) of all economic entities registered in 2020 in the Łódź Metropolitan Area.

Rozdział 1

Chapter 1

Powierzchnia geodezyjna

Geodetic area

Według stanu na początek stycznia 2020 r. Łódzki Obszar Metropolitalny zajmował powierzchnię 2498,9 km², co stanowiło 13,7% powierzchni województwa łódzkiego. W strukturze powierzchni największy udział miały użytki rolne – 64,1%, następnie grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 20,2%, natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiły 14,5% powierzchni ŁOM. Łódzki Obszar Metropolitalny skupiał 32,7% wszystkich gruntów zabudowanych i zurbanizowanych leżących w obrębie województwa łódzkiego, 12,8% gruntów leśnych oraz 12,5% użytków rolnych.

W odniesieniu do roku 2016 najbardziej znaczący wzrost powierzchni odnotowano dla gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – o 6,5%. W przypadku terenów pod wodami, procentowy wzrost powierzchni był największy (8,4%), jednak ich udział w ogólnej powierzchni ŁOM był nieznaczny – 0,3%. Z kolei najistotniejszy spadek powierzchni zanotowano w przypadku gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych – o 2,4%. W rezultacie, na przestrzeni 5 lat udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych zmalał (o 0,5 p. proc.) na korzyść gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (wzrost udziału o 0,9 p. proc.).

Tablica 1. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Table 1. Stan w dniu 1 stycznia
Geodetic area of the country by direction of use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
			w ha	in ha
Ogółem Total	249893	249893	249893	13,7
Grunty rolne Agricultural area	162506	161735	161467	12,4
użytki rolne agricultural land	161211	160446	160181	12,5
nieużytki wasteland	1295	1289	1286	8,9
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as wooded and bushy areas	51671	50481	50456	12,8
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	34072	35990	36285	32,7
Grunty pod wodami Land under waters	753	811	816	6,6
Użytki ekologiczne Ecological areas	158	151	151	11,6
Tereny różne Miscellaneous land	733	725	718	14,3

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Z areału użytków rolnych, wynoszącego 1601,8 km², grunty orne stanowiły 78,7%, łąki – 7,1%, pastwiska – 5,6%, sady – 2,9%, a pozostałe grunty – 5,7%. Gminami o charakterze typowo rolniczym były gminy wiejskie: Jeżów, Dmosin, Brójce i Głowno oraz gmina miejsko-wiejska Rzgów. We wszystkich tych gminach użytki rolne stanowiły ponad 80% ich powierzchni.

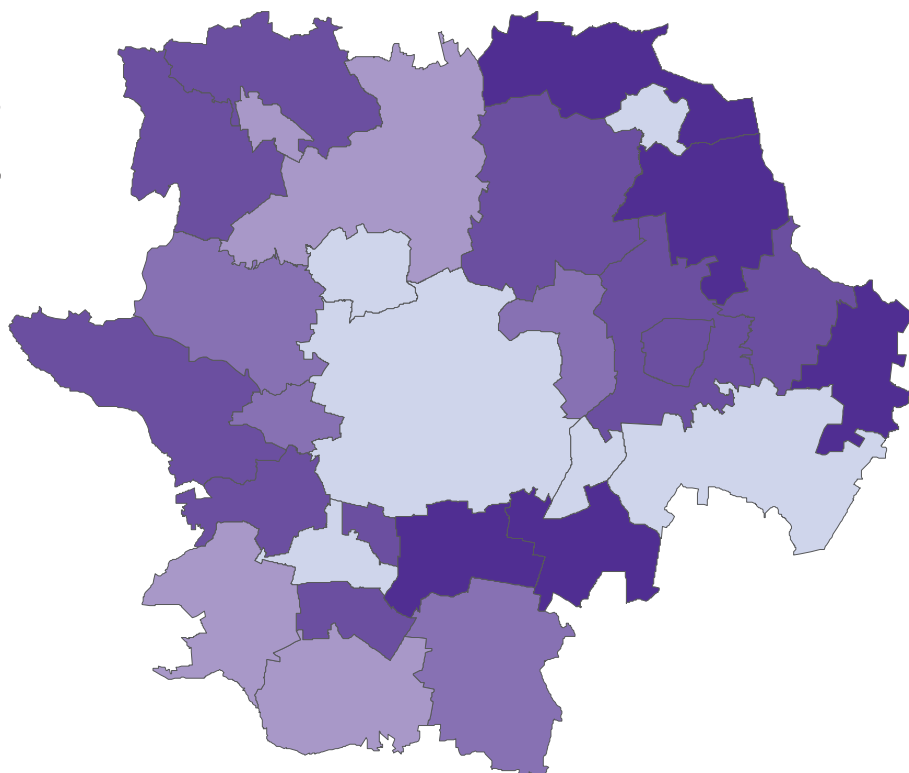
Mapa 2. Użytki rolne w % powierzchni ogólnej w 2020 r.

Map 2. Stan w dniu 1 stycznia
Agricultural land in % of total area in 2020
As of 1 January

W %
In %

80,0 – 89,0
70,0 – 79,9
60,0 – 69,9
50,0 – 59,9
31,5 – 49,9

ŁOM = 64,1%

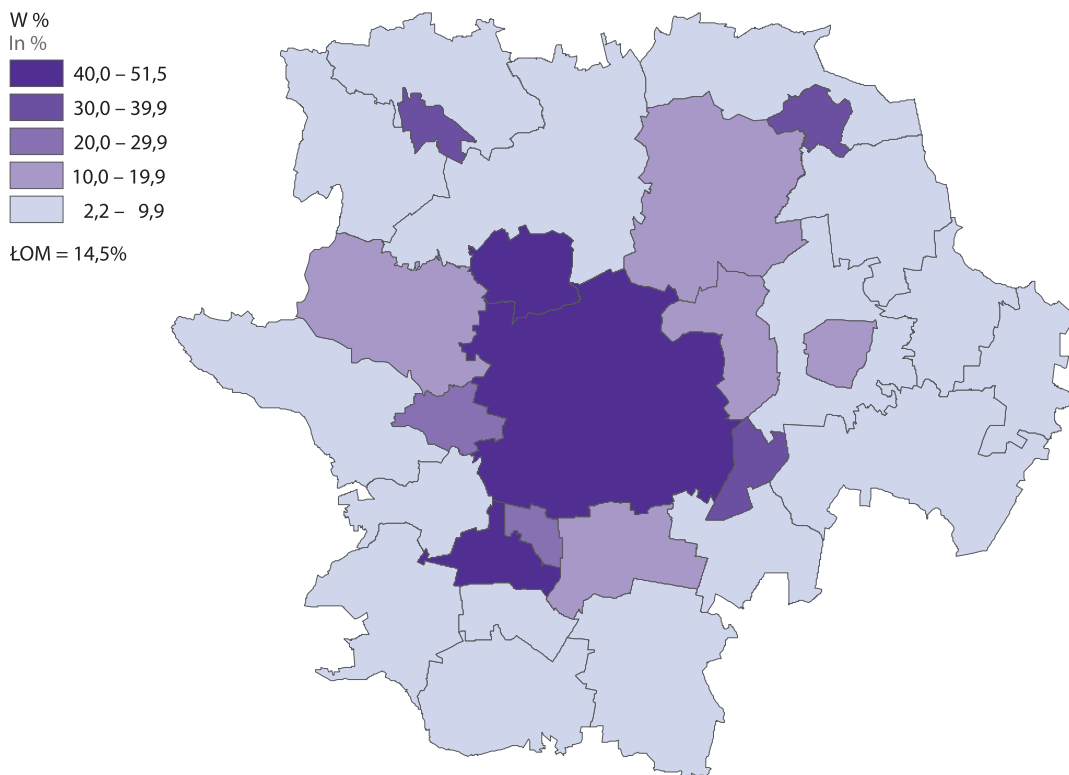
Do gmin, w których w 2020 r. zanotowano najwyższe udziałów gruntów zabudowanych i zurbanizowanych należały gminy miejskie: Łódź (51,5%), Zgierz (44,0%) oraz Pabianice (40,7%). Spośród 28 gmin tworzących Łódzki Obszar Metropolitalny, tylko w 4 gminach wartość udziału powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych przewyższała udział powierzchni użytków rolnych. Według stanu na początku 2020 roku były to gminy miejskie: Łódź (nadwyżka o 12,7 p. proc.), Zgierz (o 8,6 p. proc.) oraz Głowno (o 5,2 p. proc.), ale także gmina wiejska Andrespol (o 0,6 p. proc.). W tej ostatniej, aż 35,7% powierzchni zajmowały tereny zabudowane i zurbanizowane. Pod tym względem Andrespol wyprzedził takie gminy miejskie jak: Konstantynów Łódzki oraz Brzeziny, w których udziały powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wyniosły odpowiednio 22,9% i 15,1%.

Mapa 3. Grunty zabudowane i zurbanizowane w % powierzchni ogólnej w 2020 r.

Map 3. Stan w dniu 1 stycznia

Built-up and urbanized areas in % of total area in 2020

As of 1 January

W strukturze gruntów zabudowanych i zurbanizowanych analizowanego obszaru dominowały tereny mieszkalne, których udział utrzymał się na poziomie 33,8% w 2020 r. Znacząca pozycję zajmowały drogi, których odsetek obniżył się (z 29,6% w 2016 r. do 29,3% w 2020 r.). Wzrósł natomiast udział terenów przemysłowych (z 7,5% do 7,9%).

Według stanu w dniu 1 stycznia 2020 r. użytki ekologiczne zostały zarejestrowane jedynie w dziesięciu gminach z terenu ŁOM, przy czym największy udział zanotowano w gminie miejskiej Głowno (0,5% powierzchni ogólnej gminy) oraz Łodzi (0,3% powierzchni ogólnej).

Rozdział 2

Chapter 2

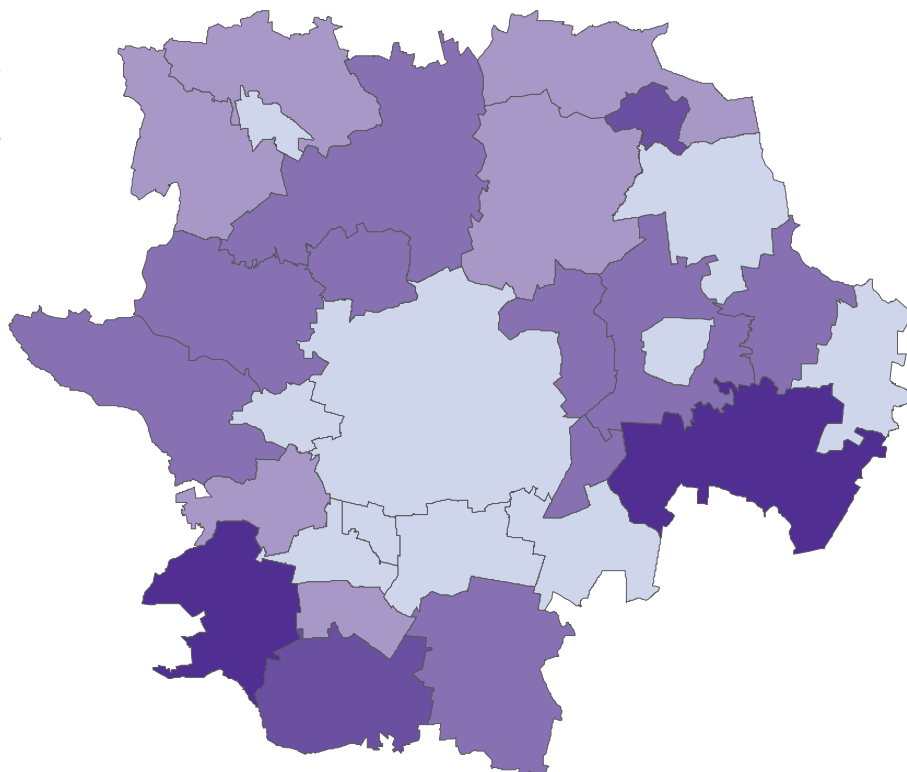
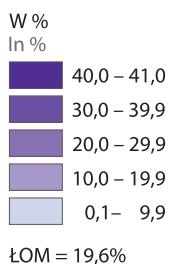
Leśnictwo

Forestry

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego grunty leśne zajmowały 503,1 km², co stanowiło 12,7% powierzchni gruntów leśnych w województwie. W porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost powierzchni tych gruntów (o 0,5%). Z ogólnej powierzchni terenów leśnych lasy stanowiły 97,5%, a pozostałe 2,5% zajmowały grunty związane z gospodarką leśną, tj.: drogi leśne, miejsca składowania drewna, urządzenia melioracji wodnych, parkingi leśne, urządzenia turystyczne i inne. W stosunku do 2016 r. powierzchnia lasów, porastających ŁOM, zwiększyła się o 0,5%, zaś powierzchnia lasów w województwie wzrosła o 0,2%.

W 2020 r. wskaźnik lesistości dla obszaru metropolitalnego wyniósł 19,6% i był o 0,1 p. proc. wyższy w porównaniu z 2016 r., a w relacji do wskaźnika dla całego województwa był niższy o 1,8 p. proc. Najwyższym wskaźnikiem lesistości charakteryzowały się: gmina miejsko-wiejska Koluszki (41,0%) gmina wiejska Dobroń (40,8%). Najniższy wskaźnik zanotowano natomiast w: gminie wiejskiej Ksawerów (0,1%), gminie miejskiej Brzeziny (3,8%) oraz gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (4,3%).

Mapa 4. Lesistość w 2020 r.
Map 4. Stan w dniu 31 grudnia
Forest cover in 2020
As of 31 December

W końcu 2020 r. strukturze własnościowej lasów 78,8% gruntów leśnych, znajdujących się na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, stanowiło własność publiczną (wobec 78,7% w 2016 r.). W przypadku całego województwa łódzkiego udział ten wyniósł 66,3% (wobec 66,2% w 2016 r.). Rozpatrując udział gruntów leśnych publicznych w poszczególnych gminach wchodzących w skład ŁOM, zauważyć można duże zróżnicowanie. W 2020 r. największy udział gruntów leśnych publicznych zanotowano w: gminie miejsko-wiejskiej Kolaszki (96,6%), gminie miejskiej Ozorków (96,3%). Natomiast w gminie wiejskiej Ksawerów cała powierzchnia gruntów leśnych stanowiła własność prywatną, w Rzgowie było to 91,2%, a w Brójcach – 87,6%.

Tablica 2. Powierzchnia gruntów leśnych

Table 2. Stan w dniu 31 grudnia
Area of forest land
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Ogółem w ha Total in ha	50063	50139	50315	12,7
w tym powierzchnia gruntów leśnych publicznych of which share of public forest land	39393	39460	39639	15,0
Lasy Forests	48815	48903	49065	12,6
Lesistość w % Forest cover in %	19,5	19,6	19,6	.

Rozdział 3

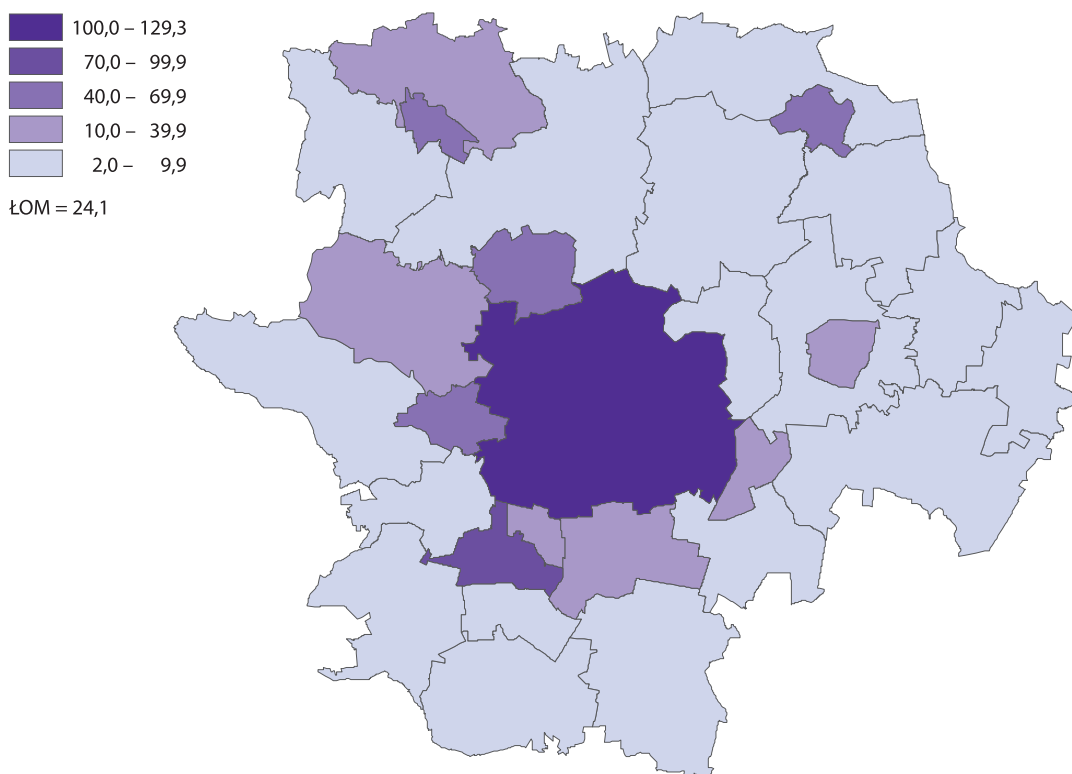
Chapter 3

Ochrona środowiska

Environmental protection

W 2020 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym wyniosło 60,3 hm³, co stanowiło 23,8% ilości wody zużytej w województwie łódzkim. Zużycie wody zmniejszyło się o 2,9% w stosunku do 2019 r., natomiast w porównaniu z 2016 r. było wyższe o 3,0%. Największe zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 km² powierzchni w 2020 r. zanotowano w gminach miejskich: Łódź (129,3 dam³ na km²), Pabianice (81,4 dam³), Zgierz (57,8 dam³) i Ozorków (51,1 dam³), co związane jest z pełnioną przez nie funkcją przemysłową i znacznym zurbanizowaniem terenu. Z gmin wiejskich, największym zużyciem charakteryzował się natomiast Andrespol (32,2 dam³) oraz Ksawerów (29,5 dam³).

Mapa 5. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km² w dam³ w 2020 r.
Map 5. Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km² in dam³ in 2020

Tablica 3. Zużycie wody oraz ścieki przemysłowe i komunalne
 Table 3. Water consumption and industrial and municipal wastewater

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Zużycie wody ^a w dam ³ Water consumption ^a in dam ³	58563	62162	60330	23,8
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia ^b w dam ³ Industrial and municipal wastewater requiring treatment plants ^b in dam ³	49075	50227	48996	51,0
oczyszczane treated	49063	50161	48979	53,5
nieoczyszczane untreated	12	66	17	0,4
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia ^b Industrial and municipal wastewater treated in % of requiring treatment ^b	99,98	99,87	99,97	.
Ludność korzystająca ^c z oczyszczalni ścieków w tys. Population connected ^c to wastewater treatment plants in thousands	919,1	905,9	902,7	52,4
Ludność korzystająca ^c z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności Population connected ^c to wastewater treatment plants in % of total population	84,9	84,8	85,1	.

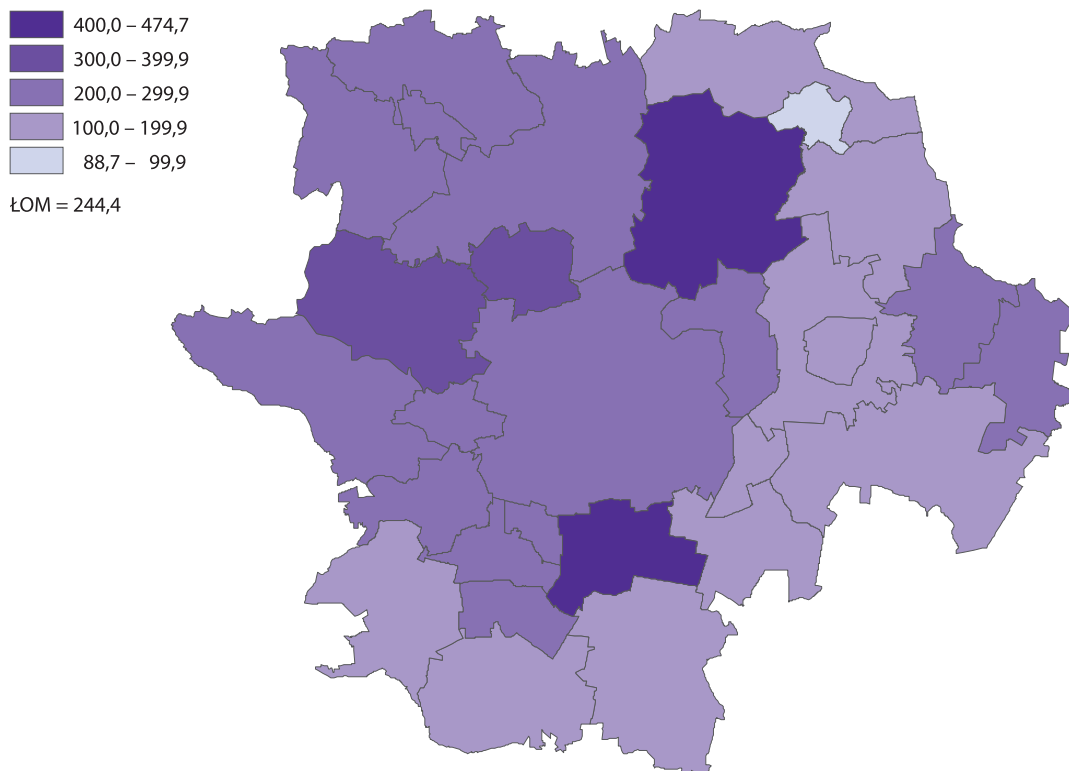
a Na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. b Odprowadzone do wód lub do ziemi; w ciągu roku. c Dane szacunkowe.
 a For needs of the national economy and population. b Discharged into waters or into the grounds. c Estimated data.

W ciągu 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym odprowadzono do wód lub do ziemi 49,0 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia. Choć w latach 2018–2019 ilość odprowadzanych ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia systematycznie wzrastała, to w roku 2020 w porównaniu z 2016 r. odnotowano spadek o 0,2%. Udział ścieków oczyszczanych w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia na przestrzeni pięciu badanych lat utrzymywał się na poziomie 99,9%.

W 2020 r. odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków na terenie ŁOM wzrósł w porównaniu z 2016 r. o 0,2 p. proc. i wyniósł 85,1%. W skali całego województwa wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 70,7%. Jednocześnie, ludność obszaru metropolitalnego, która korzystała z oczyszczalni ścieków w 2020 r., stanowiła 52,4% mieszkańców województwa łódzkiego, obsługiwanych przez tego rodzaju urządzenia.

W ciągu 2020 r. w gminach tworzących Łódzki Obszar Metropolitalny zebrano 260,5 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (bez odpadów zebranych selektywnie), co stanowiło niemal połowę odpadów komunalnych z województwa łódzkiego. Ilość odpadów zmniejszyła się w porównaniu z 2019 r. o 8,9%, natomiast w odniesieniu do 2016 r. wzrosła o 4,3%. W 2020 r., w przeliczeniu na 1 mieszkańca, na terenie ŁOM zebrano 244,4 kg zmieszanych odpadów komunalnych, podczas gdy w 2016 r. było to 230,3 kg odpadów. Najwięcej odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca zebrano w gminach miejsko-wiejskich: Stryków (474,7 kg) oraz Aleksandrów Łódzki (340,9 kg).

Mapa 6. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku^a na 1 mieszkańca w kg w 2020 r.
Map 6. Mixed municipal waste collected during the year^a per capita in kg in 2020

a Bez odpadów zebranych selektywnie.
a Excluding waste collected separately.

Poza odpadami komunalnymi, w 2020 r. na terenie ŁOM wytworzono 293,3 tys. t innych odpadów, co stanowiło 4,1% odpadów wytworzonych i nagromadzonych w województwie łódzkim. W porównaniu z 2019 r. ilość wytworzonych odpadów (z wyłączeniem komunalnych) zmniejszyła się o 44,0%, a w stosunku do roku 2016 nastąpił spadek o 46,9%.

Tablica 4. Odpady
Table 4. Waste

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste (excluding municipal waste) generated during the year in thousand tonnes	552,6	523,3	293,3	4,1
Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku ^a : Mixed municipal waste collected during the year ^a :				
w tys. t. in thousand tonnes	249,8	285,8	260,5	49,9
na 1 mieszkańca w kg per capita in kg	230,3	267,0	244,4	.
Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku ^a z gospodarstw domowych: Mixed municipal waste collected during the year ^a from households:				
w tys. t. in thousand tonnes	219,8	248,6	217,4	50,7
na 1 mieszkańca w kg per capita in kg	202,6	232,2	203,9	.

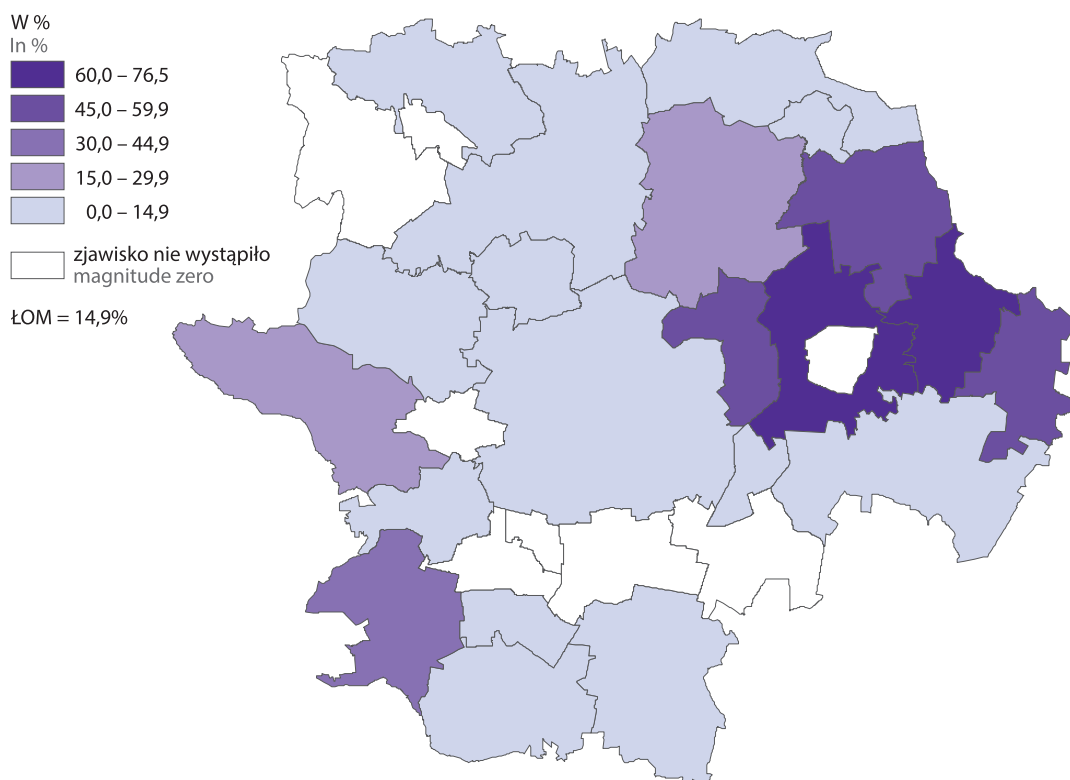
^a Bez odpadów zebranych selektywnie.
^a Excluding waste collected separately.

W końcu 2020 r. powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym wyniosła 371,3 km², co stanowiło 10,4% powierzchni obszarów objętych ochroną prawną w województwie łódzkim. W porównaniu z rokiem 2016 powierzchnia ta uległa zmniejszeniu o 24,2%. Obszary prawnie chronione w 2020 r. zajmowały 14,9% powierzchni Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wobec 19,6% w 2016 r. Do gmin o największym udziale powierzchni prawnie chronionej w powierzchni ogólnej należały gminy wiejskie: Brzeziny (76,5%), Rogów (64,7%) oraz Nowosolna (54,5%). W 2020 r. osiem gmin wchodzących w skład ŁOM nie posiadało obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych: gminy miejskie Brzeziny, Konstantynów Łódzki, Pabianice, Ozorków, gminy wiejskie: Brójce, Ksawerów i Parzęczew oraz gmina miejsko-wiejska Rzgów.

Mapa 7. Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej w 2020 r.

Map 7.

Area of special nature under legal protection in % of total area in 2020

Tablica 5. Ochrona przyrody i tereny zieleni

Table 5. Stan w dniu 31 grudnia
Nature protection and green belts
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona: Area of special nature value under legal protection:				
w ha in ha	48976,3	37159,5	37131,7	10,4
w % powierzchni ogólnej in % of total area	19,6	14,9	14,9	.
Parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej: Parks, lawns and green areas of the housing estates:				
w ha in ha	2162,5	2122,2	2122,2	54,1
w % powierzchni ogólnej in % of total area	0,9	0,8	0,8	.

Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej w obserwowanym obszarze zajmowały powierzchnię 21,2 km², co stanowiło 54,1% powierzchni terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej województwa łódzkiego. W odniesieniu do 2016 r. powierzchnia terenów zieleni w gminach tworzących ŁOM zmniejszyła się o 1,9%.

Rozdział 4

Chapter 4

Ludność

Population

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. teren Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego zamieszkiwało 1060,2 tys. osób. Mieszkańcy omawianego obszaru stanowili 43,5% ludności zamieszkującej województwo łódzkie (wobec 43,6% w 2016 r.). Ludność w miastach, znajdujących się na terenie ŁOM, stanowiła 85,3% ogółu mieszkańców analizowanego obszaru i w porównaniu z 2016 r. odsetek ten zmniejszył się o 0,9 p. proc. Z kolei dla całego województwa łódzkiego współczynnik urbanizacji wyniósł 62,3% w 2020 r., wobec 62,9% w 2016 r.

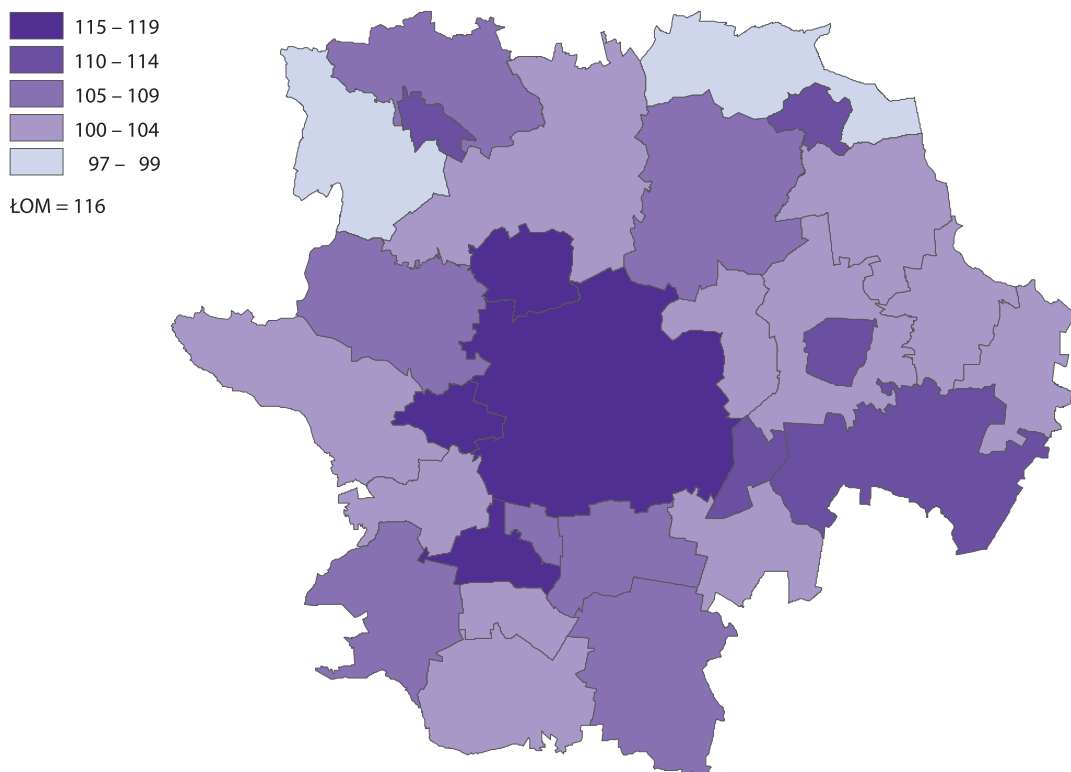
Tablica 6. Ludność
 Table 6. Stan w dniu 31 grudnia
 Population
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Ogółem Total	1082716	1068357	1060189	43,5
w tym kobiety of which females	582069	573824	569173	44,6
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	116	116	116	.
Ludność w miastach w % ogółu ludności Urban population in % of total population	86,2	85,5	85,3	.
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	433	428	424	.

Na przestrzeni ostatnich lat, zarówno na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, jak również w całym województwie łódzkim, obserwujemy systematyczny spadek liczby ludności. Dodatkowo, w 2020 r. sytuacja demograficzna kształtowała się pod wpływem pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2. W ciągu 2020 r. liczba mieszkańców ŁOM zmniejszyła się o 0,8%, natomiast na przestrzeni pięciu badanych lat zaobserwowano spadek populacji obszaru metropolitalnego o 2,1%.

Struktura ludności według płci w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym nie ulegała zmianom w analizowanych latach. Podobnie jak przeciętnie w województwie, przeważały kobiety, stanowiąc 53,7% ogólnej liczby mieszkańców ŁOM. Współczynnik feminizacji (tj. liczba kobiet na 100 mężczyzn) w całym badanym okresie wynosił 116, podczas gdy w skali województwa – 110. W 2020 r. najwyższymi wartościami wskaźnika charakteryzowała się Łódź (119) oraz gminy miejskie: Pabianice (117), Zgierz (116) i Konstantynów Łódzki (115). Tylko w 2 gminach, spośród 28 wchodzących skład Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, miała miejsce przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Dotyczyła ona w gmin wiejskich: Parzęczew (97 kobiet na 100 mężczyzn) oraz Głowno (99).

Mapa 8. Kobiety na 100 mężczyzn w 2020 r.
Map 8. Females per 100 males in 2020

W 2020 r. wskaźnik gęstości zaludnienia ŁOM (424 osób na 1 km²) trzykrotnie przewyższył średnią wartość dla województwa (134). Największą gęstością zaludnienia charakteryzowała się Łódź (2292 osób na 1 km²), a także gminy miejskie: Pabianice (1939) oraz Zgierz (1315). W przypadku gmin wiejskich wyróżniał się Ksawerów (562) i Andrespol (556). Najmniejsze wartości wskaźnika zanotowano w gminach wiejskich: Dmosin (44) oraz Dłutów (46).

Tablica 7. Ruch naturalny ludności
Table 7. Vital statistic

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers				
Urodzenia Births	9617	9171	8892	42,6
Zgony Deaths	14127	14207	16403	45,8
w tym niemowląt of which infants	35	28	22	34,4
Przyrost naturalny Natural increase	-4510	-5036	-7511	50,4
Na 1000 ludności ^a Per 1000 population ^a				
Urodzenia Births	8,9	8,6	8,3	.
Zgony Deaths	13,0	13,3	15,4	.
w tym niemowląt of which infants	3,6	3,1	2,5	.
Przyrost naturalny Natural increase	-4,2	-4,7	-7,0	.

a W przypadku zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych.
a In case of infant deaths – per 1000 live births..

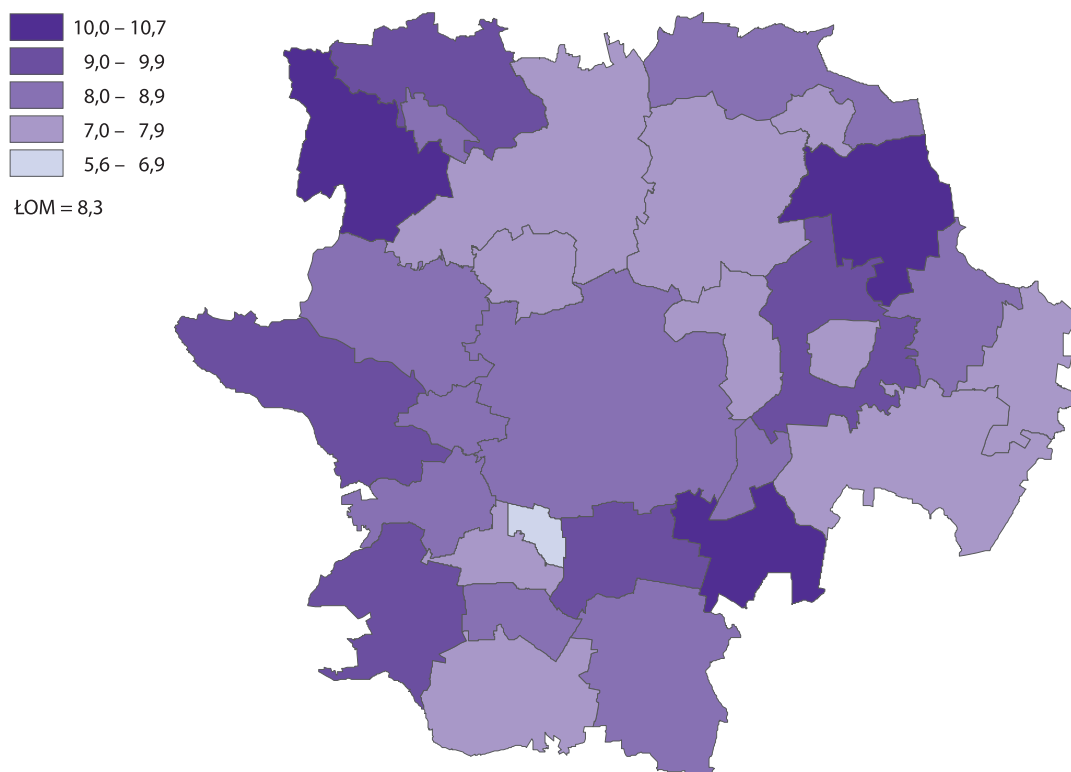
Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój demograficzny są urodzenia. W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym zanotowano 8,9 tys. urodzeń żywych, tj. o 3,0% mniej niż przed rokiem oraz o 7,5% mniej niż w 2016 r. W skali całego województwa liczba urodzeń w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 3,5%, natomiast w odniesieniu do 2016 r. – o 8,3%.

Współczynnik urodzeń (liczba urodzeń na 1000 ludności) obniżył się z 8,9‰ w 2016 r., do poziomu 8,3‰ w 2020 r. Oznacza to, że w 2020 r. na każde 10 tys. mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego urodziło się 83 dzieci. Natomiast w województwie łódzkim wskaźnik ten obniżył się z 9,2‰ w 2016 r. do 8,5‰ w 2020r.

W 2020 r. najwyższym współczynnikiem urodzeń charakteryzowały się gminy wiejskie: Brójce (10,7‰), Parzęczew (10,7‰) oraz Dmosin (10,1‰). Najmniej urodzeń żywych na 1000 ludności odnotowano w gminach wiejskich: Ksawerów (5,6‰) oraz Dłutów (7,1‰).

Mapa 9. Urodzenia żywe na 1000 ludności w 2020 r.

Map 9. Live births per 1000 population in 2020

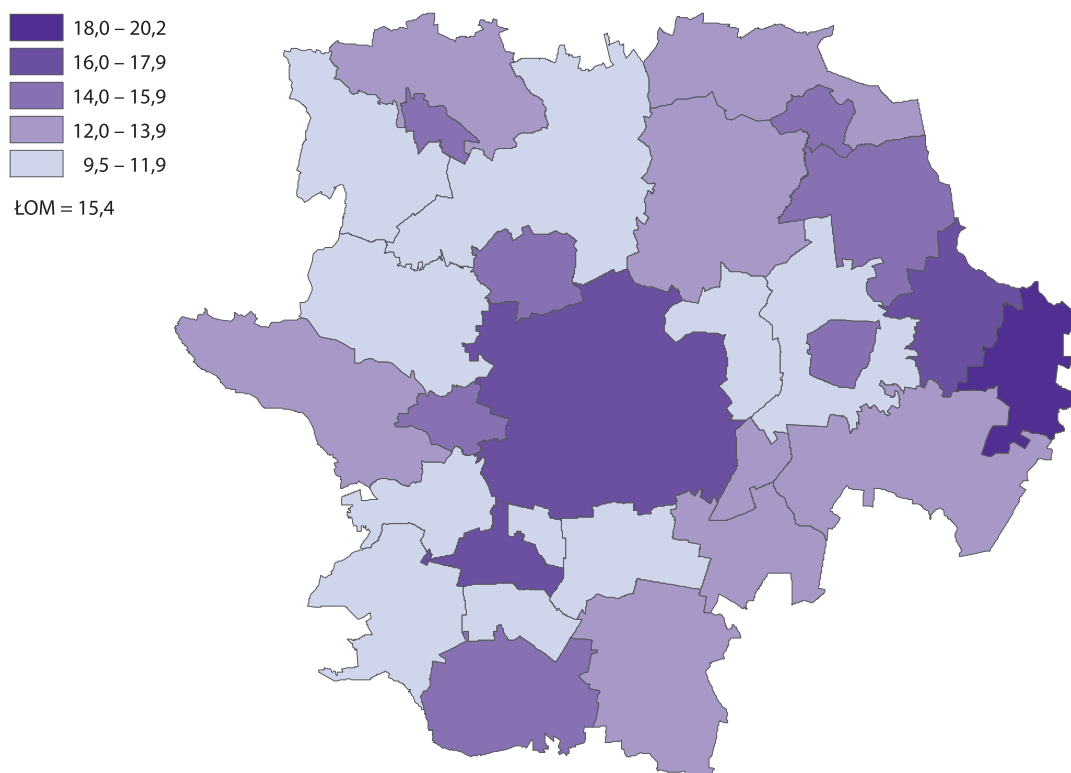

Kolejnym elementem wpływającym na wielkość populacji są zgony. W 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego zmarło 16,4 tys. osób (co stanowiło 45,8% ogółu zgonów w województwie łódzkim). Liczba zgonów zarejestrowana w 2020 r. była wyższa o 15,5% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 16,1% w odniesieniu do 2016 r. Nasilenie liczby zgonów w ostatnim roku analizy, w dużym stopniu wynikało z wystąpienia epidemii COVID-19.

Współczynnik zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności) wzrósł na terenie ŁOM z 13,0‰ w 2016 r. do 15,4‰ w 2020 r. (w województwie łódzkim wskaźnik umieralności zwiększył się w analizowanym okresie z 12,1‰ do 14,6‰). Najniższe wartości wskaźnik umieralności przyjął w gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (9,5%) oraz w gminie wiejskiej Nowosolna (10,5%). Najwięcej zgonów na 1000 ludności zanotowano w gminie wiejskiej Jeżów (20,2%) oraz gminie miejskiej Pabianice (16,7%).

Mapa 10. Zgony na 1000 ludności w 2020 r.

Map 10. Deaths per 1000 population in 2020

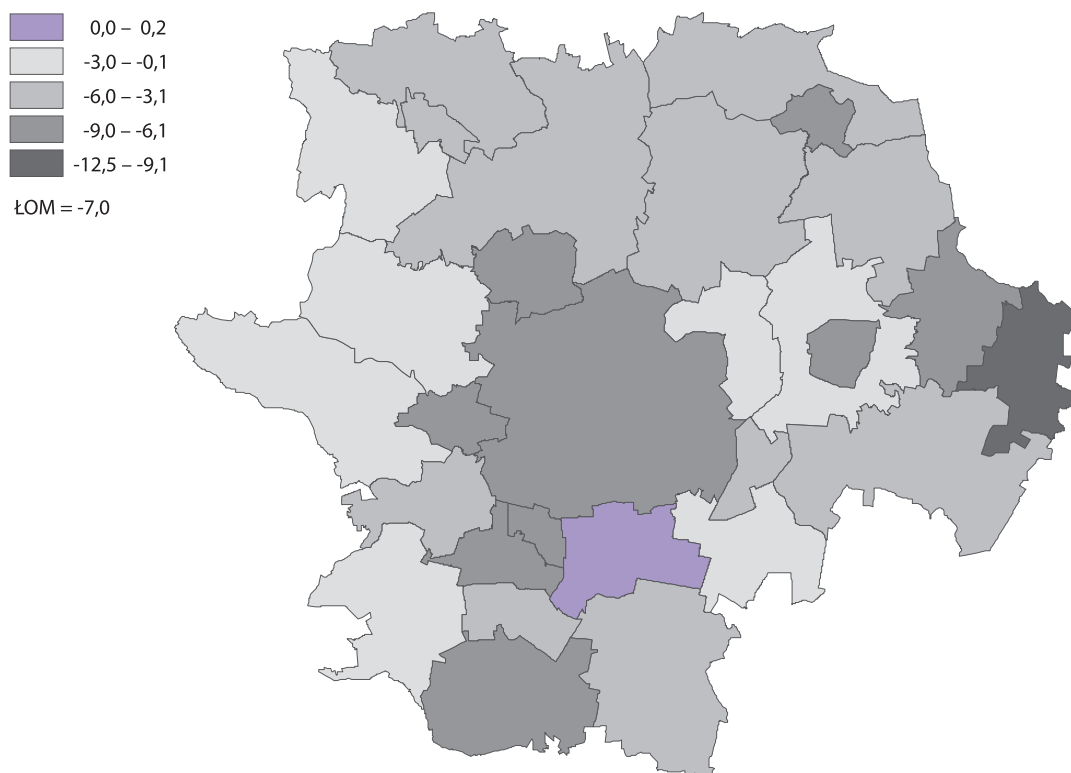
Warto zauważyć, iż w badanych latach w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym zaobserwowano spadek umieralności niemowląt. W 2020 r. na terenie gmin tworzących ŁOM zmarło 22 dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. Liczba tych zgonów była o 21,4% niższa w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 37,1% w odniesieniu do 2016 r. W 2020 r. zgony niemowląt na terenie rozpatrywanego obszaru stanowiły 34,4% wszystkich zgonów niemowląt zarejestrowanych w województwie łódzkim, podczas gdy w 2016 r. wartość ta kształtowała się na poziomie 40,7%.

Na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, w wyniku przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń, we wszystkich analizowanych latach przyrost naturalny był ujemny. W 2020 r. różnica ta wyniosła minus 7511, podczas gdy w 2016 r. – minus 4510. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców ubytek naturalny w 2020 r. wyniósł minus 7,0‰ i pogłębił się o 2,8 punktu promilowego w porównaniu z 2016 r. Liczba zgonów odnotowanych w całym województwie również przewyższała liczbę urodzeń w każdym roku analizy, jednak w przeliczeniu na 1000 ludności, wskaźnik ten osiągał korzystniejsze wartości niż w ŁOM. W województwie łódzkim w 2020 r. współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł minus 6,1‰ wobec minus 3,0‰ w 2016 r.

W 2020 r. na obszarze metropolitalnym największy ubytek naturalny na 1000 ludności odnotowano w gminie wiejskiej Jeżów (minus 12,5‰) oraz gminie miejskiej Pabianice (minus 8,9‰). Dodatnim współczynnikiem przyrostu naturalnego charakteryzowała się tylko jedna z gmin leżących w obrębie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, a mianowicie gmina miejsko-wiejska Rzgów (0,2‰).

Mapa 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.

Map 11. Natural increase per 1000 population in 2020

W Łódzkim Obszarze Metropolitalnym w 2020 r. zarejestrowano 3,8 tys. małżeństw, tj. o 20,9% mniej niż 4 lata wcześniej. Przeciętnie w województwie łódzkim w tym czasie liczba zawartych związków małżeńskich zmniejszyła się o 25,2%. W przeliczeniu na 10 tys. ludności, w 2020 r. na terenie badanego obszaru, zarejestrowano 36 małżeństw wobec 44 w 2016 r. (przeciętnie w województwie wskaźniki te ukształtowały się na poziomie, odpowiednio 36 w 2016 r. i 47 w 2016 r.). W 2020 r. współczynnik natężenia małżeństw był najniższy w gminie miejskiej Brzeziny (2,2‰) oraz gminie wiejskiej Brójce (2,5‰). Najwyższą wartość wskaźnika zanotowano w gminach wiejskich: Dmosin (6,3‰) oraz Parzęczew (4,8‰).

Na stan i strukturę ludności na danym obszarze istotny wpływ mają także migracje. W latach 2016–2020 na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego notowano nadwyżkę liczby zameldowań nad liczbą wymeldowań na pobyt stały w ramach ruchu migracyjnego wewnętrznego. W rezultacie, saldo migracji wewnętrznych w ŁOM było dodatnie we wszystkich badanych latach. Odmienną sytuację zaobserwowano w przypadku całego województwa, gdzie w analizowanych latach, liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w inne miejsce w Polsce, przewyższyła liczbę zameldowań

W 2020 r. w gminach tworzących Łódzki Obszar Metropolitalny odnotowano 8,4 tys. zameldowań na pobyt stały w ramach ruchu migracyjnego wewnętrznego (o 0,6 tys. więcej niż w 2016 r.). Jednocześnie liczba osób wymeldowanych z terenu ŁOM wyniosła 7,9 tys. osób (o 1,5 tys. więcej w porównaniu z 2016 r.). W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym ruchom migracyjnym podlegało więcej kobiet niż mężczyzn. Kobiety stanowiły 53,7% osób napływających na teren gmin tworzących ŁOM oraz 53,3% ogółu osób wymeldowanych.

Tablica 8. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały
Table 8. Internal and international migration of population for permanent residence

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Napływ ^a Inflow ^a				
Ogółem Total	8635	10543	8668	43,1
z miast from urban areas	5887	7293	6056	49,2
ze wsi from rural areas	2467	2898	2351	31,9
z zagranicy from abroad	281	352	261	58,7
Odpyły ^b Outflow ^b				
Ogółem Total	7976	9797	8037	36,9
do miast to urban areas	4010	4860	3780	37,0
na wieś to rural areas	3738	4744	4083	36,3
za zagranicę to abroad	228	193	174	57,0
Saldo migracji Net migration				
Ogółem Total	659	746	631	.
w tym saldo migracji wewnętrznych of which net internal migration	606	587	544	.
Saldo migracji na 1000 ludności Net migration per 1000 population				
Ogółem Total	0,6	0,7	0,6	.
w tym saldo migracji wewnętrznych of which net internal migration	0,6	0,5	0,5	.

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

W 2020 r. większość gmin wchodzących w skład badanego obszaru metropolitalnego charakteryzowała się dodatnim saldem migracji wewnętrznych. Najwyższe wartości salda migracji na 1000 ludności odnotowano w gminach wiejskich: Pabianice (24,9‰) oraz Nowosolna (17,6‰). Natomiast najwyższy ubytek migracyjny na 1000 mieszkańców wystąpił w gminach miejskich: Ozorków (minus 3,5‰) oraz Pabianice (minus 2,8‰).

Spśród mieszkańców Polski, którzy w 2020 r. osiedlili się na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, najczęściej wybrało Łódź (37,7%) oraz gminę miejsko-wiejską Aleksandrów Łódzki (9,6% migrantów z województwa łódzkiego). Podobnych wyborów dokonywali migranci z zagranicy, którzy w 2020 r. jako stałe miejsce zamieszkania najczęściej wybierali Łódź (72,4%). W gminie miejsko-wiejskiej Aleksandrów Łódzki osiedliło się 3,1% mieszkańców przybyłych spoza granic Polski.

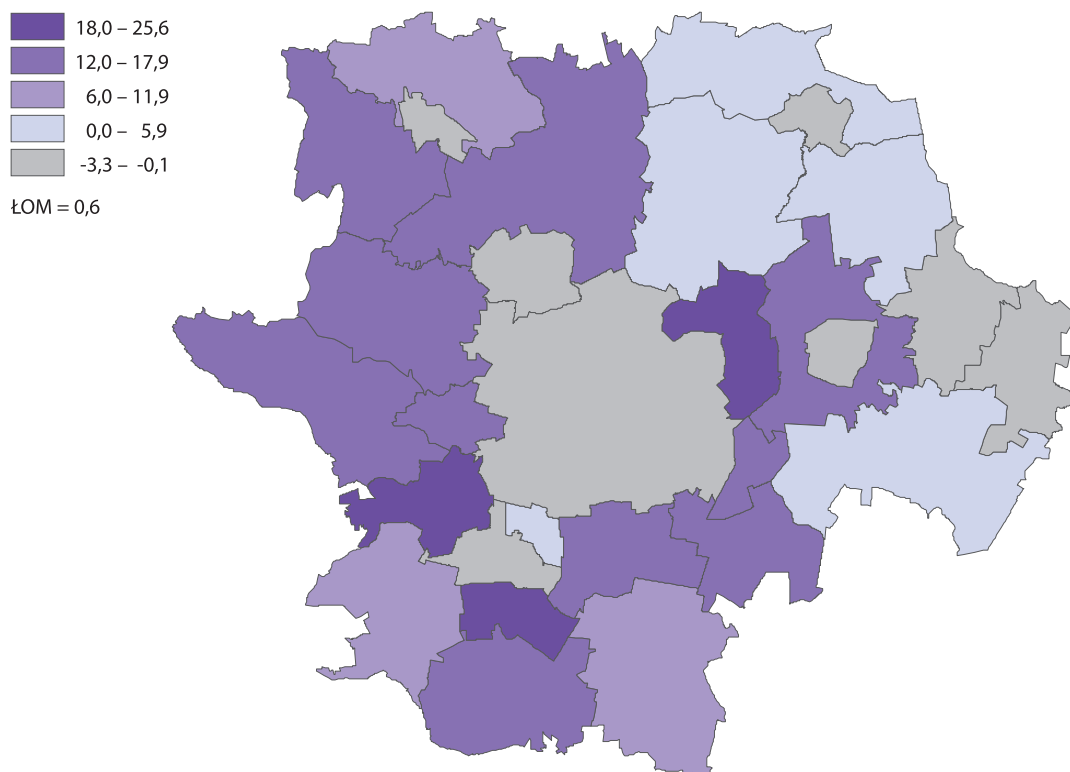
W latach 2016–2020, zarówno województwo łódzkie, jak i Łódzki Obszar Metropolitalny, cechowały się dodatnim saldem migracji zagranicznych. W 2020 r. na terenie ŁOM odnotowano 261 zameldowań z zagranicy (w skali całego województwa – 445), jednocześnie 174 osoby wymeldowały się za granicę (w skali całego województwa – 305).

W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji zagranicznych w 2020 r. wyniosło 0,08‰ dla Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego oraz 0,06‰ dla województwa łódzkiego. Jedyne w 3 gminach tworzących ŁOM wskaźnik ten przyjął wartości ujemne, przy czym najniższą wartość odnotowano w gminie miejskiej Brzeziny (minus 0,24‰).

W wyniku przemieszczeń ludności związanych ze zmianą miejsca zamieszkania, zarówno w ramach migracji wewnętrznych, jak i zagranicznych, w całym analizowanym okresie saldo migracji ludności na pobyt stały na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego było dodatnie. W 2020 r. liczba osób zameldowanych na pobyt stały w gminach tworzących ŁOM przekroczyła o 631 liczbę osób wymeldowanych z badanego obszaru. Oznacza to, że więcej osób przybyło do metropolii niż z niej wyjechało.

W przeliczeniu na 1000 ludności, saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (zwane saldem migracji stałej) w 2020 r., podobnie jak w 2016 r., wyniosło 0,6‰ dla ŁOM. W skali całego województwa miała miejsce odmienna sytuacja. W 2020 r. współczynnik salda migracji stałej w województwie łódzkim wyniósł minus 0,7‰ (wobec minus 0,6‰ w 2016 r.)

Mapa 12. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.
Map 12. Net migration of population for permanent residence per 1000 population in 2020

Zaobserwowane procesy w zakresie ruchu naturalnego, a także migracji (zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych) wpływają istotnie na przesunięcia w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku zarówno wśród mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, jak i w całym województwie łódzkim. Na koniec 2020 r. liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zwiększyła się w stosunku do 2016 r. o 2,2% (natomiast w skali całego województwa zmniejszyła się o 0,3%). Odsetek ludności poniżej 18 roku życia w ŁOM wzrósł z 15,5% 2016 r. do poziomu 16,1% w 2020 r. W przypadku województwa łódzkiego grupa osób w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 17,1% ogólnej liczby mieszkańców i była o 0,3 p. proc. wyższa niż w 2016 r.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym uległa zmniejszeniu w porównaniu z 2016 r. – w obszarze metropolitalnym o 6,8%, natomiast w województwie o 5,9%. Dodatkowo, nastąpił spadek udziału tej zbiorowości w ogólnej liczbie ludności ŁOM z 59,7% w 2016 r. do 56,8% w 2020r. W przypadku województwa łódzkiego, odsetek osób w wieku produkcyjnym wyniósł w 2020 r. 58,3%, czyli o 2,5 p. proc. mniej niż 4 lat wcześniej.

W 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, zaobserwowano wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym – o 6,5%, podczas gdy w skali całego województwa – o 7,6%. Udział tej grupy osób osiągnął poziom 27,1% populacji ŁOM (wobec 24,9% w 2016 r.). W skali całego województwa odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym zwiększył się o 2,2 p. proc. w odniesieniu do zanotowanego w 2016 r. i wyniósł 24,7% w 2020 r.

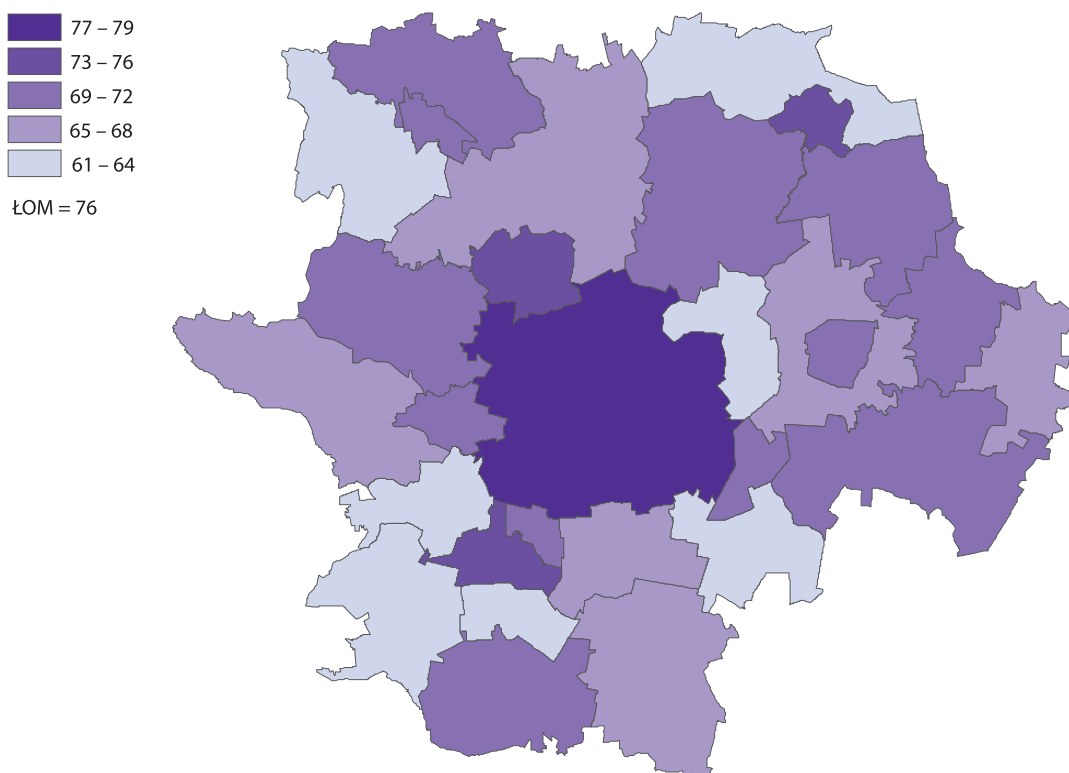
Wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, świadczy o postępującym procesie starzenia się mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego; zjawisko to zachodziło w całym województwie łódzkim na przestrzeni pięciu obserwowanych lat.

Przesunięcia w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku miały wpływ na zmianę współczynnika obciążenia demograficznego. W 2020 r., na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 76 osób w wieku nieprodukcyjnym i w porównaniu z 2016 r. wskaźnik ten wzrósł o 8 osób (w województwie w 2020 r. współczynnik obciążenia demograficznego wyniósł 72 i zwiększył się o 7 osób w stosunku do 2016 r.).

Najwięcej osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym zanotowano w: Łodzi (79 osób), gminie miejskiej Pabianice (75) oraz gminie miejskiej Zgierz (75). W żadnej z gmin tworzących ŁOM współczynnik obciążenia demograficznego nie zmniejszył się w analizowanym okresie.

Mapa 13. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2020 r.

Map 13. Non-working age population per 100 persons of working age in 2020

Rozdział 5

Chapter 5

Rynek pracy

Labour market

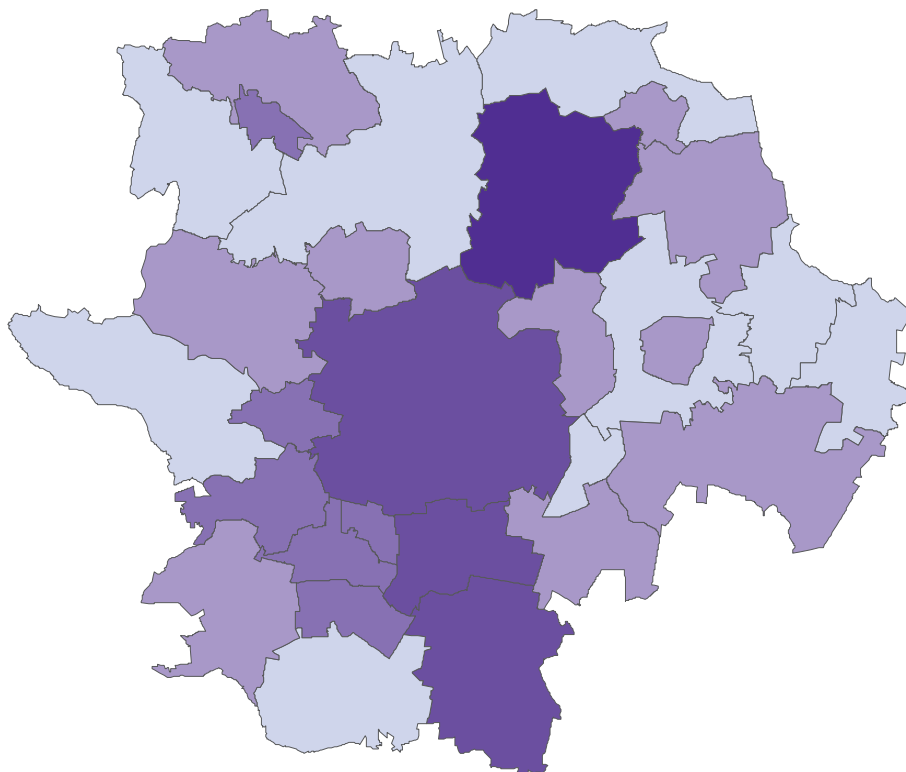
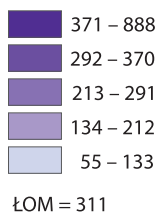
W końcu grudnia 2020 r. liczba pracujących w przedsiębiorstwach zatrudniających 9 i więcej osób na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wyniosła 329,8 tys. osób, co stanowiło 53,7% ogółu pracujących w województwie łódzkim. W porównaniu z rokiem 2016 udział ten zwiększył się o 0,9 p. proc. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 52,6% (w 2016 r. – 52,7%). Pracujący na terenie Łodzi stanowili ponad 3/4 ogółu pracujących na terenie ŁOM.

Mapa 14. Pracujący^a na 1000 ludności w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 14. Employed persons^a per 1000 population in 2020

As of 31 December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as private farms in agriculture.

Na przestrzeni badanych lat największy procentowy wzrost liczby pracujących nastąpił w gminach wiejskich: Pabianice (o 137,2%) i Zgierz (o 40,6%) oraz gminie miejsko-wiejskiej Tuszyn (o 84,9%). Natomiast największy procentowy spadek liczby pracujących odnotowano w gminach wiejskich: Andrespol (o 17,6%) i Lutomiersk (o 15,9%), a także w gminie miejsko-wiejskiej Aleksandrów Łódzki (o 15,6%).

Na 1000 ludności na obszarze całego ŁOMu przypadało 311 pracujących (wobec 287 w 2016 r.). Wartość tego wskaźnika dla całego województwa ukształtowała się na niższym poziomie, odpowiednio – 252 oraz 237. Spośród analizowanych gmin najwięcej pracujących na 1000 ludności odnotowano w gminach miejsko-wiejskich: Stryków (888), Tuszyn (352) i Rzgów (338) oraz w gminie miejskiej Łódź (366), natomiast najmniej w gminach wiejskich: Głowno (55) i Parzęczew (75).

Tablica 9. Pracujący^a
Stan w dniu 31 grudnia
Table 9. Employed persons^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship = 100
Ogółem Total	310755	334436	329811	53,7
przemysł i budownictwo industry and construction	91540	96806	93737	43,2
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^a ; informacja i komunikacja trade; repair of motor vehicles ^a ; transportation and storage; accommodation and catering ^a ; information and communication	80586	91483	88683	58,5
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^a oraz pozostałe usługi ^b agriculture, forestry and fishing; financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b	138629	146147	147391	60,0

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. b Patrz uwagi ogólne.

a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as private farms in agriculture. b See general notes.

W strukturze pracujących według sekcji PKD, w roku 2020, na terenie obszaru metropolitalnego Łodzi, największy udział (44,7%) pracujących odnotowano w grupie skupiającej sekcje: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, Obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi łącznie z sekcją Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. W stosunku do 2016 r. odsetek pracujących w tej grupie wzrósł o 0,1 p. proc.

Odsetek pracujących w Przemśle i Budownictwie ukształtował się na poziomie 28,4%, tj. o 1,1 p. proc. niższym niż cztery lat wcześniej.

W przypadku sekcji: Handel; naprawa pojazdów samochodowych, Transport i gospodarka magazynowa, Zakwaterowanie i gastronomia, Informacja i komunikacja udział liczby osób pracujących sklasyfikowanych w tym grupowaniu w 2020 r. wyniósł 26,9% (w 2016 r. 25,9%).

W końcu grudnia 2020 r., w powiatowych urzędach pracy mających siedziby na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, w gminach należących do tego obszaru, zarejestrowanych było 31,1 tys. osób bezrobotnych (45,9% ogółu zarejestrowanych w województwie), tj. o 24,9% mniej niż w pierwszym z analizowanych lat. Kobiety z obszaru metropolitalnego Łodzi stanowiły 48,4% wszystkich osób bezrobotnych (48,0% w 2016 r.).

Tablica 10. Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 grudnia

Table 10. Registered unemployed persons

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship = 100
Ogółem Total	41435	25937	31101	45,9
mężczyźni men	21540	13021	16051	48,4
kobiety women	19895	12916	15050	43,5

W porównaniu z rokiem 2016 we wszystkich analizowanych gminach nastąpił spadek liczby osób pozostających bez pracy, przy czym największy procentowy spadek zarejestrowano w gminie wiejskiej Głowno (o 58,6%), gminie miejsko-wiejskiej Stryków (o 48,3%) oraz gminie miejskiej Głowno (o 48,2%).

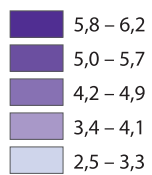
Analiza udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym pokazuje, iż najwyższe wartości wskaźnika w 2020 roku zanotowano w gminach miejskich: Ozorków, Brzeziny oraz Łódź (odpowiednio: 6,2%, 6,0% oraz 5,6%). Natomiast w gminie wiejskiej Głowno oraz w gminie miejsko-wiejskiej Stryków, badany odsetek bezrobotnych osiągnął najniższe wartości spośród wszystkich gmin tworzących Łódzki Obszar Metropolitalny (odpowiednio: 2,5% oraz 2,6%).

Mapa 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r.

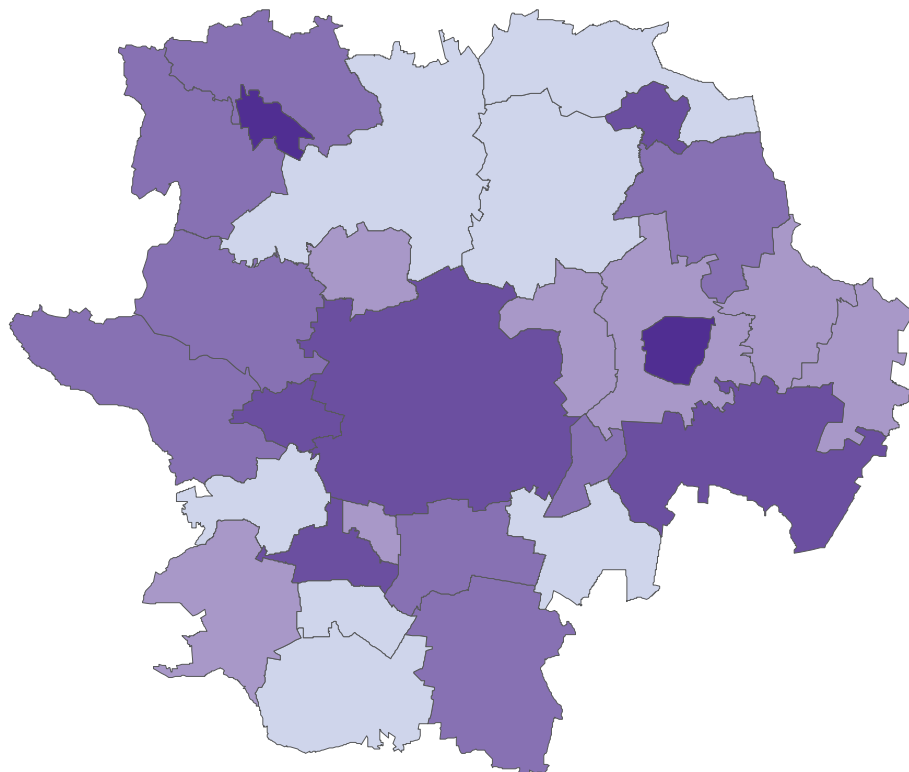
Stan w dniu 31 grudnia

Map 15. Share of registered unemployed persons in number of working age population in 2020

As of 31 December

ŁOM = 5,2

Rozdział 6

Chapter 6

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

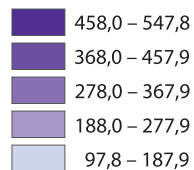
Długość rozdzielczej sieci wodociągowej, według stanu w końcu 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym, wyniosła 5008,4 km (wzrost o 143,0 km w porównaniu z 2016 r.), co stanowiło 21,4% długości sieci wojewódzkiej. Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2020 r. wyniósł 200,4 km na 100 km² i był wyższy o 71,7 km od wskaźnika dla województwa łódzkiego, a w stosunku do 2016 r. wzrósł o 5,7 km na 100 km².

Mapa 16. Sieć wodociągowa na 100 km² w 2020 r.

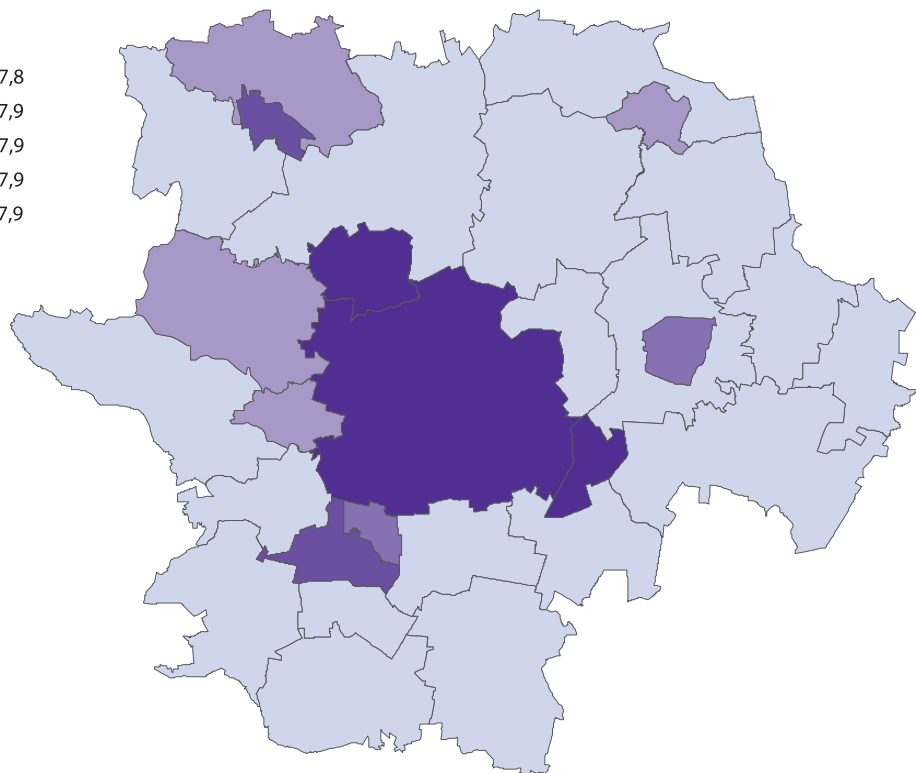
Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Water supply system per 100 km² in 2020
As of 31 December

W km
In km

ŁOM = 200,4

Najwyższym wskaźnikiem zagęszczenia sieci wodociągowej w 2020 r. charakteryzowały się gminy miejskie: Zgierz (547,8 km na 100 km²), Łódź (470,5 km) i Pabianice (445,0 km) oraz gmina wiejska Andrespol (501,6 km). Najmniejsze zagęszczenie sieci zanotowano w gminach wiejskich: Jeżów (97,8 km na 100 km²), Brzeziny (109,8 km), Dobroń (110,0 km), Głowno (110,2 km) oraz Dłutów (111,0 km).

Tablica 11. Infrastruktura komunalna

Stan w dniu 31 grudnia

Table 11. Municipal infrastructure

As of 31 December

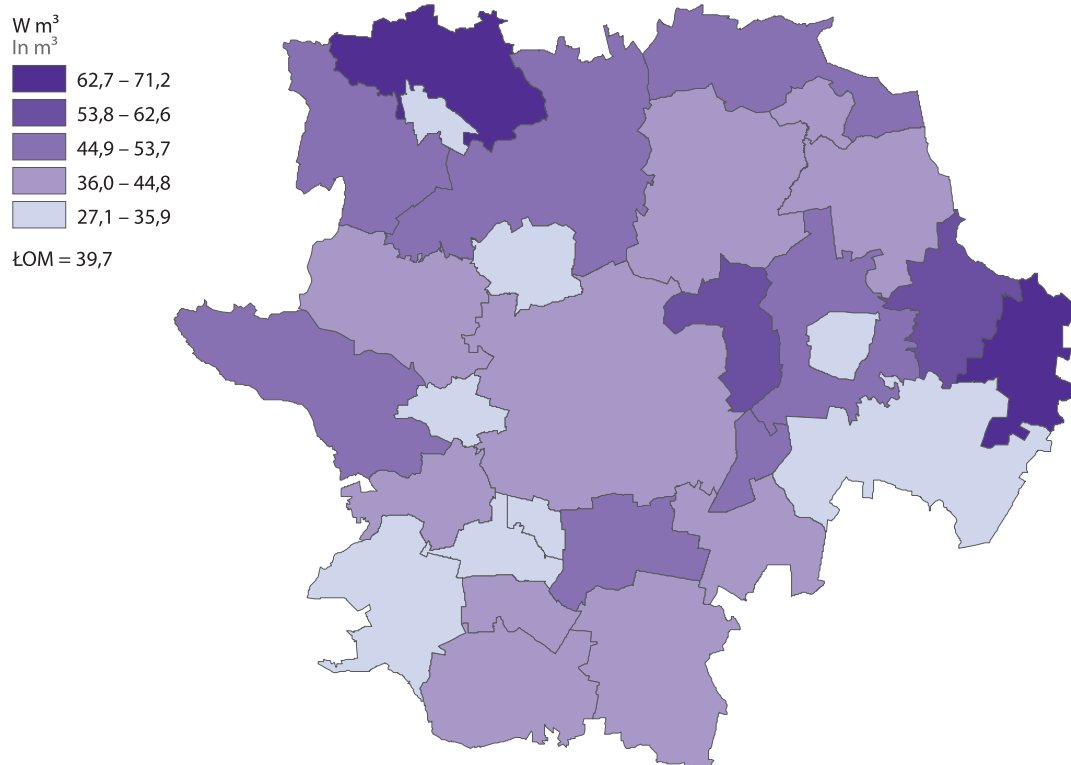
Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship = 100
Sieć rozdzielcza w km: Distribution network in km:				
wodociągowa water supply	4865,4	4982,3	5008,4	21,4
kanalizacyjna ^a sewage ^a	2018,0	2224,5	2239,6	30,0
gazowa gas supply	2312,8	2485,0	2598,2	58,8
Sieć rozdzielcza na 100 km ² w km: Distribution network per 100 km ² in km:				
wodociągowa water supply	194,7	199,4	200,4	.
kanalizacyjna ^a sewage ^a	80,8	89,0	89,6	.
gazowa gas supply	92,6	99,4	104,0	.
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³ Consumption of water from water supply systems in households (during the year) per capita in m ³	37,5	39,6	39,7	.
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) per capita in m ³	44,7	46,4	45,6	.
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kWh Consumption of gas from gas supply system (during the year) per capita in kWh	1149,8	1195,4	1236,0	.

a łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

W 2020 r. w porównaniu z 2016 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym odnotowano wzrost o 4,0% zużycia wody w gospodarstwach domowych, a średnie zużycie wody na 1 mieszkańca ukształtowało się na poziomie 39,7 m³, czyli o 1,9 m³ więcej niż zużywał przeciętnie mieszkaniec województwa łódzkiego. W pierwszym z analizowanych lat średnie zużycie wyniosło 37,5 m³.

Największe zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminach wiejskich: Ozorków (71,2 m³) i Jeżów (70,6 m³) a najmniejsze w gminie wiejskiej Ksawerów (27,1 m³) oraz gminach miejskich: Ozorków (28,0 m³) i Brzeziny (28,6 m³).

Mapa 17. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w 2020 r.
Map 17. Consumption of water from water supply systems in households per capita in 2020

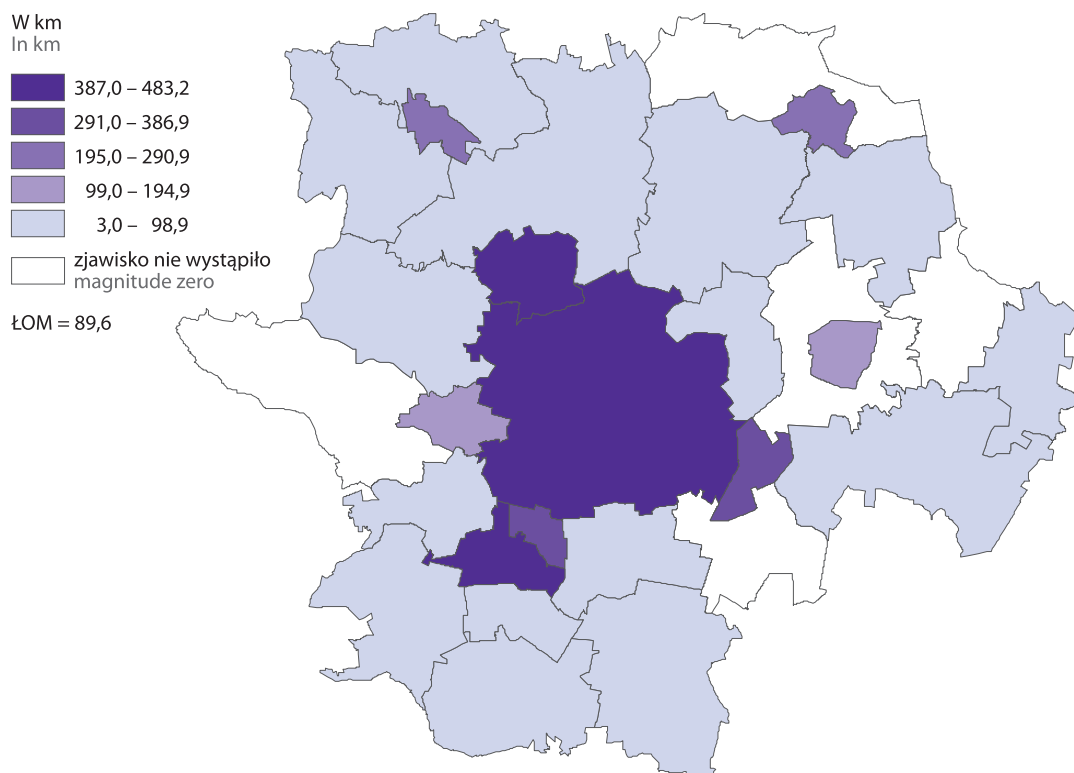
Na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego nastąpiło wydłużenie sieci kanalizacyjnej z 2018,0 km w 2016 r. do 2239,6 km w 2020 r. (tj. o 11,0%). Długość sieci kanalizacyjnej znajdującej się na terenie ŁOM stanowiła 30,0% długości sieci wojewódzkiej. Obszar metropolitalny charakteryzował się w 2020 r. wyraźnie wyższym wskaźnikiem zagęszczenia sieci kanalizacyjnej niż województwo łódzkie ogółem i wyniósł 89,6 km na 100 km² wobec 41,0 km na 100 km². W latach 2016-2020 wskaźnik ten łącznie dla obszaru ŁOM wzrósł o 8,9 km. Najwyższy stopień zagęszczenia sieci kanalizacyjnej odnotowano w gminach miejskich: Pabianice (483,2 km na 100 km²), Zgierz (415,1 km) oraz Łódź (397,3 km). W 2020 r. sieci kanalizacyjnej nie posiadało pięć gmin wiejskich wchodzących w skład ŁOM (Brójce, Brzeziny, Głowno, Lutomiersk i Rogów).

Mapa 18. Sieć kanalizacyjna na 100 km² w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 18. Sewage system per 100 km² in 2020

As of 31 December

W 2020 r. odprowadzono siecią kanalizacyjną z terenu Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 48,6 hm³ ścieków, podobnie jak w pierwszym z analizowanych lat. Mieszkaniec metropolii wytworzył średnio 45,6 m³ ścieków, czyli o 0,8 m³ więcej w porównaniu z 2016 r.

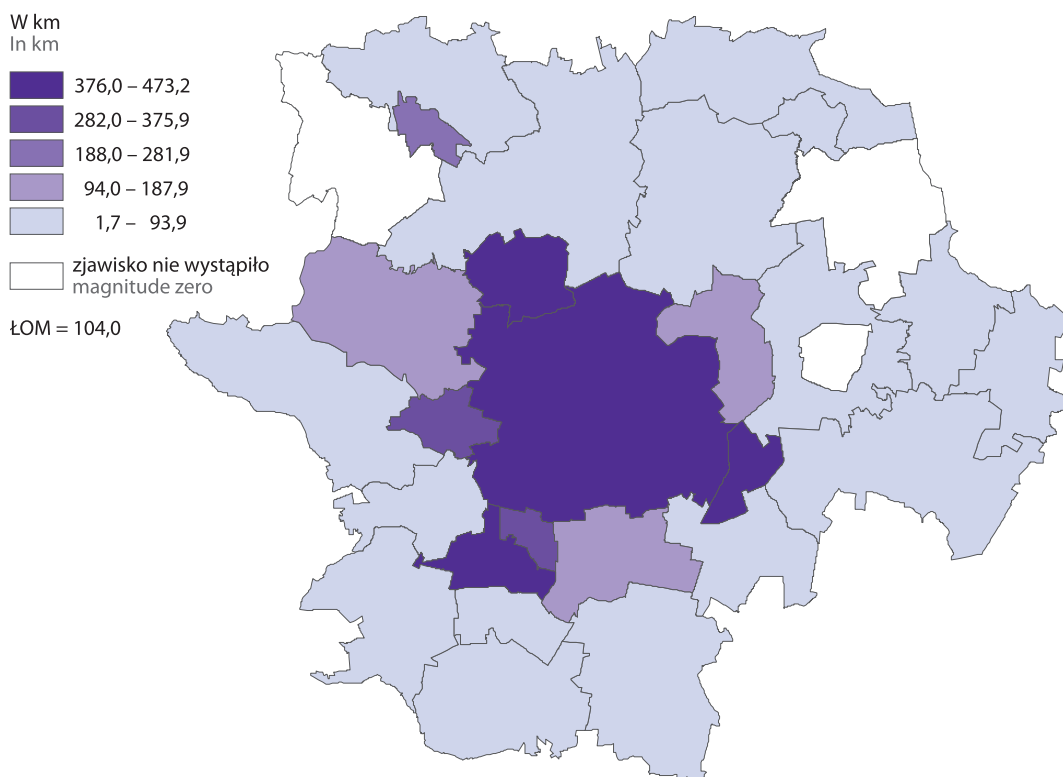
Długość sieci gazowej w 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wyniosła 2598,2 km i wzrosła o 12,3% w stosunku do 2016 r. Długość sieci gazowej zlokalizowanej na terenie ŁOM stanowiła 58,8% długości sieci w całym województwie łódzkim. Na 100 km² długość sieci gazowej w 2020 r. wyniosła 104,0 km i wartość ta znacznie przewyższała wartość dla województwa (24,3 km na 100 km²). Najwyższy wskaźnik gęstości sieci gazowej w 2020 r. zanotowano w gminach miejskich: Pabianice (473,2 km na 100 km²), Zgierz (425,2 km), Łódź (418,5 km) oraz w gminie wiejskiej Andrespol (393,6 km). Z terenu Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego trzy gminy nie posiadały sieci gazowej na swoim terenie.

Mapa 19. Sieć gazowa na 100 km² w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Gas supply system per 100 km² in 2020

As of 31 December

W 2020 r. mieszkańców metropolii zużywał przeciętnie 1236,0 kWh gazu, czyli aż o 444,5 kWh więcej niż średnio mieszkaniec województwa łódzkiego. Najwięcej gazu zużywali mieszkańcy gmin wiejskich: Nowosolna (średnio 4421,4 kWh na 1 mieszkańca), Ksawerów (3259,4 kWh) i Andrespol (3191,8 kWh) oraz gminy miejsko-wiejskiej Rzgów (3604,4 kWh).

Tablica 12. Ludność korzystająca^a z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej
Table 12. Population using^a water-supply, sewage and gas-supply systems

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020
	w % ogółu ludności	in % of total population	
Ludność korzystająca z: Population using:			
wodociągu water supply system	94,9	95,0	95,1
kanalizacji sewage system	77,0	77,3	77,2
gazu gas supply system	67,4	66,4	66,3

a Dane szacunkowe.
a Estimated data.

W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym 95,1% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej (w województwie łódzkim 94,4%). Udział mieszkańców mających dostęp do wodociągu zwiększył się o 0,2 p. proc. w porównaniu z 2016 r., a w trzech gminach wiejskich: Dobroń, Ozorków i Zgierz osiągnął poziom 100%.

Z sieci kanalizacyjnej w 2020 r. korzystało 77,2% mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (o 0,2 p. proc. więcej niż w 2016 r.) i odsetek ten był wyższy od wartości dla województwa o 12,7 p. proc. Najwyższym udziałem ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej charakteryzowały się gminy miejskie: Brzeziny (94,2%), Łódź (87,7%), Pabianice (86,5%) oraz Zgierz (84,9%).

W 2020 r. z gazu sieciowego korzystało 66,3% mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego. Udział korzystających z gazu w ludności ogółem spadł w stosunku do 2016 r. o 1,1 p. proc. Łódzki Obszar Metropolitalny jest w dużej mierze zurbanizowany, stąd wysoki odsetek korzystających z gazu sieciowego. Przeciętne wartości w województwie były znacznie niższe i wyniosły 40,1% w 2020 r. i 39,6% w 2016 r. Największy udział ludności korzystającej z sieci gazowej w 2020 r. zanotowano w gminach wiejskich: Ksawerów (93,2%), Andrespol (73,1%) oraz Nowosolna (70,7%), a także w gminach miejskich: Konstantynów Łódzki (93,1%), Łódź (79,3%), Zgierz (67,9%) i Pabianice (66,3%).

Rozdział 7

Chapter 7

Zasoby mieszkaniowe

Dwelling stocks

Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych, w końcu 2020 r., na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego znajdowało się 527,3 tys. mieszkań, co stanowiło 50,6% zasobów mieszkaniowych w województwie łódzkim. W porównaniu z 2016 r. ich liczba zwiększyła się o 4,1%, natomiast w województwie o 3,3%.

Tablica 13. Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 13. Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship = 100
Mieszkania w tys. Dwellings in thousands	506561	519930	527261	50,6
Izby w tys. Rooms in thousands	1659,2	1708,0	1731,8	46,0
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thousand m ²	30575,7	31768,7	32312,4	44,3
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	467,9	486,7	497,3	.
Przeciętna: Average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,28	3,29	3,28	.
powierzchnia użytkowa w m ² : useful floor area in m ² :				
1 mieszkania per dwelling	60,4	61,1	61,3	.
na 1 osobę per person	28,2	29,7	30,5	.
liczba osób: number of persons:				
na 1 mieszkanie per dwelling	2,14	2,05	2,01	.
na 1 izbę per room	0,65	0,63	0,61	.

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

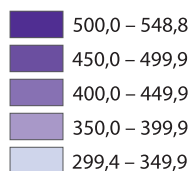
Na 1000 ludności przypadało 497,3 mieszkania i wskaźnik ten wzrósł o 29,4 mieszkania w stosunku do 2016 r. Przeciętnie w województwie wskaźnik liczby mieszkań na 1000 ludności był niższy i w 2020 r. ukształtował się na poziomie 427,8 mieszkań na 1000 ludności (406,3 w 2016 r.). Największymi zasobami mieszkaniowymi na 1000 ludności dysponowały gminy miejskie: Łódź (548,8 mieszkania) oraz Pabianice (490,1). Najniższym wskaźnikiem charakteryzowały się gminy wiejskie: Andrespol (299,4 mieszkań), Głowno (330,3) oraz Nowosolna (333,4).

Mapa 20. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r.

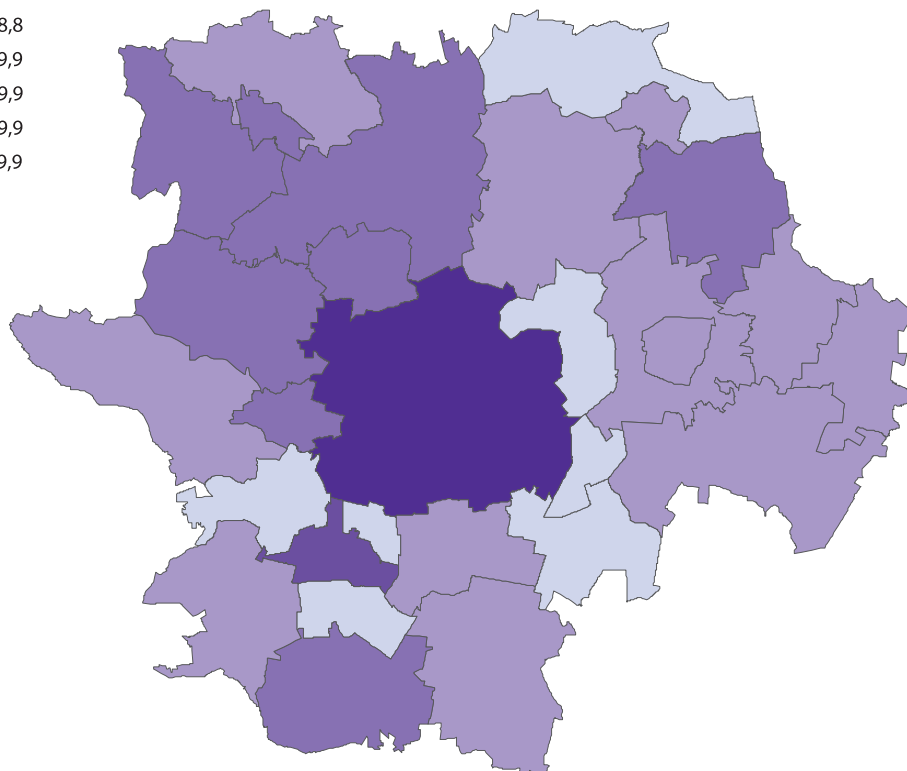
Stan w dniu 31 grudnia

Map 20. Dwelling stocks per 1000 population in 2020

As of 31 December

ŁOM = 497,3

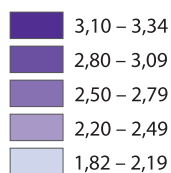
W 2020 r. przeciętne mieszkanie, położone w obrębie ŁOM, składało się z 3,28 izby i mierzyło 61,3 m² powierzchni użytkowej, a więc było większe o 0,9 m² w porównaniu z 2016 r. W województwie łódzkim przeciętna powierzchnia mieszkania wyniosła 69,9 m². W jednym mieszkaniu w 2020 r. zamieszkiwały średnio 2,01 osoby, podczas gdy przeciętnie w województwie 2,34 osoby. Najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w gminach wiejskich: Andrespol (3,34 osoby), Głowno (3,03), Nowosolna (3,00), Brójce (2,96) i Pabianice (2,96), natomiast najniższe w gminach miejskich: Łódź (1,82) i Pabianice (2,04).

Mapa 21. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w 2020 r.

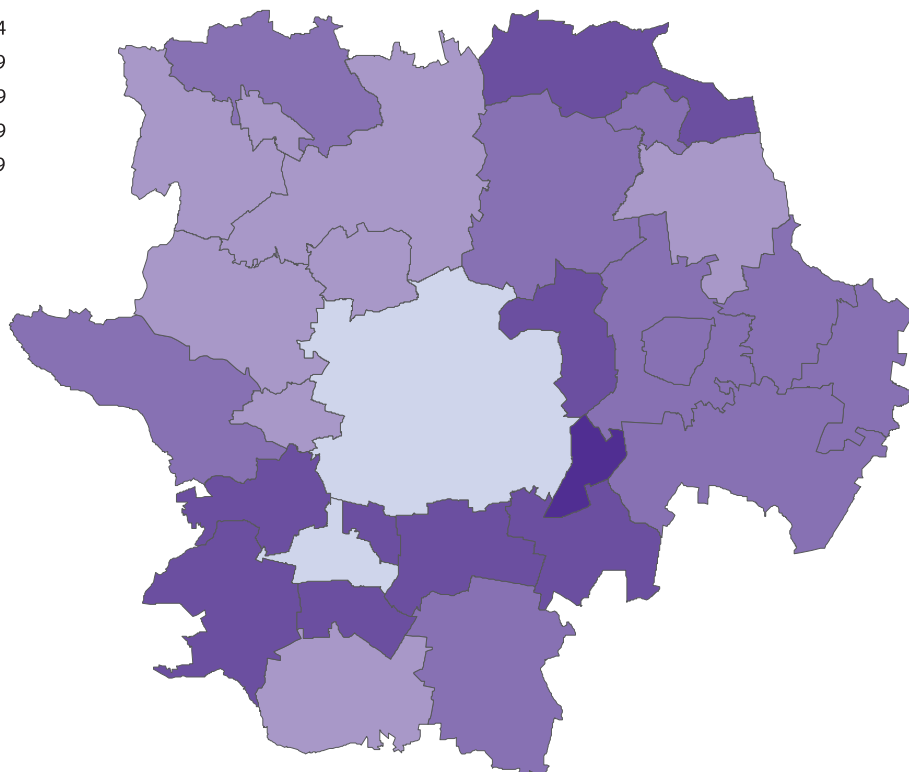
Stan w dniu 31 grudnia

Map 21. Average number of persons per dwelling in 2020

As of 31 December

ŁOM = 2,01

Na 1 izbę przypadało 0,61 osoby wobec 0,65 w 2016 r. Przeciętne wartości dla województwa były nieznacznie wyższe (0,65 osoby w 2020 r. wobec 0,68 – w 2016 r.). Najwięcej osób na 1 izbę przypadało w gminach wiejskich: Andrespol (0,76 osoby) i Głowno (0,75), najmniej natomiast w gminie wiejskiej Zgierz (0,56).

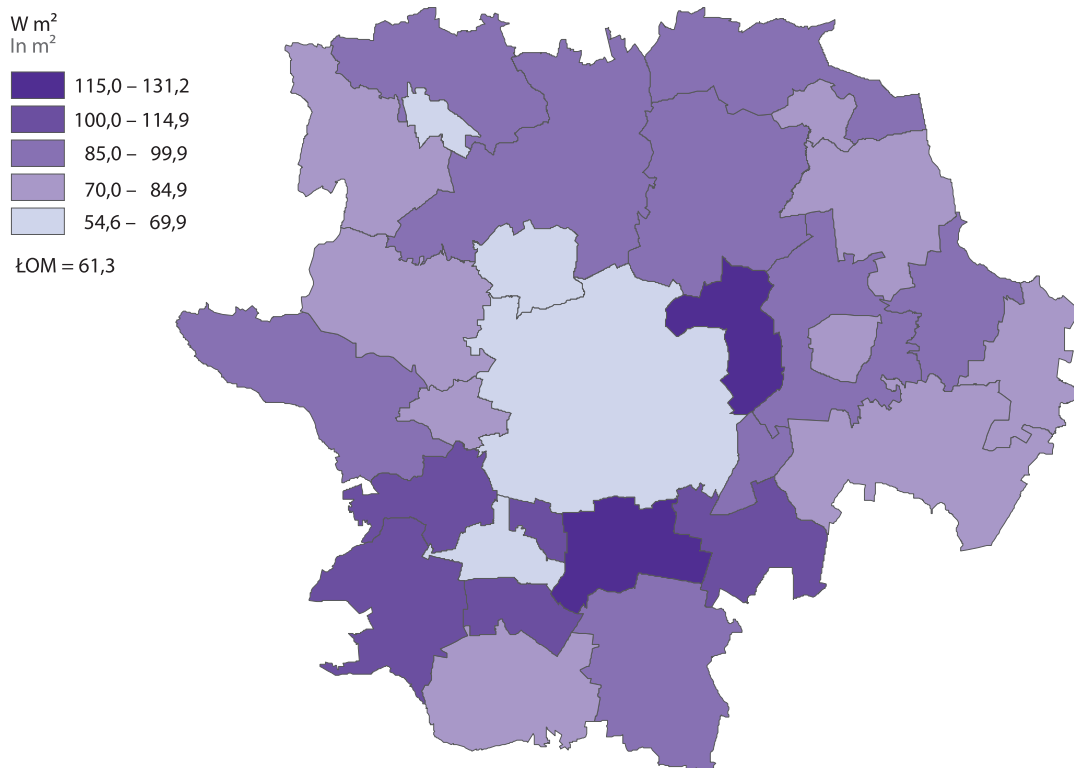
W mieszkaniach zlokalizowanych w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym w 2020 r. na 1 osobę przypadało średnio 30,5 m², tj. o 0,6 m² więcej niż przeciętnie w województwie (29,9 m²). Wartość tego wskaźnika znacznie powyżej średniej odnotowano m.in. w gminach wiejskich: Nowosolna (43,7 osoby) i Zgierz (41,2), a także w gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (41,5). Najniższa przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę przypadała w gminie miejskiej Ozorków (24,1).

Mapa 22. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 22. Average useful floor area per dwelling in 2020

As of 31 December

Wśród gmin z Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego najmniejsze pod względem powierzchni mieszkania w 2020 r. zlokalizowane były w miastach, tj. Łodzi (średnio 54,6 m²), Pabianicach (56,5 m²), Ozorkowie (58,2 m²) oraz Zgierzu (63,1 m²). W gminach wiejskich dominowało budownictwo jednorodzinne o przeciętnie większym metrażu, stąd też największą przeciętną powierzchnię mieszkań wyznaczono w 2020 r. dla gmin wiejskich: Nowosolna (131,2 m²), Brójce (108,6 m²) i Pabianice (105,9 m²) oraz gminy miejsko-wiejskiej Rzgów (116,7 m²).

W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym 96,7% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 92,5% posiadało ustęp splukiwany, 88,6% – łazienkę, 80,6% – centralne ogrzewanie, 68,5% – gaz z sieci. W porównaniu z 2016 r. stopień wyposażenia mieszkań w instalacje wzrósł nieznacznie – największy wzrost dotyczył centralnego ogrzewania (o 0,9 p. proc.). Jedynie w przypadku mieszkań wyposażonych w instalację gazową z sieci ich udział w ogóle mieszkań zamieszkałych spadł o 1,1 p. proc.

Tablica 14. Mieszkania wyposażone w instalacje^a

Table 14. Stan w dniu 31 grudnia
Dwellings fitted with installations^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020
	w % ogółu mieszkań	in % of total dwellings	
Wodociąg Water supply system	96,5	96,7	96,7
Ustęp Lavatory	92,2	92,4	92,5
Łazienkę Bathroom	88,1	88,5	88,6
Centralne ogrzewanie Central heating	79,7	80,3	80,6
Gaz z sieci Gas from supply system	69,6	69,0	68,5

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

Na tle województwa, w 2020 r. łódzki Obszar Metropolitalny charakteryzował się wyższym stopniem wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje. Największą różnicę zanotowano w przypadku wyposażenia mieszkań w gaz sieciowy (68,5% mieszkań z terenu ŁOM wobec 45,3% lokali w województwie łódzkim). Najlepiej wyposażone w instalacje były mieszkania zlokalizowane w gminach miejskich, szczególnie w Łodzi, Zgierzu i Brzezinach. Na uwagę zasługuje też gmina wiejska Ksawerów, w której zanotowano wysoki stopień wyposażenia w instalacje – ustęp splukiwany posiadało tam 95,8% mieszkań, łazienkę 93,4% mieszkań, gaz z sieci 91,3% mieszkań, a centralne ogrzewanie 90,9% mieszkań i były to wartości najwyższe spośród wszystkich gmin wchodzących w skład Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego.

Rozdział 8

Chapter 8

Budownictwo mieszkaniowe

Housing construction

W 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym oddano do użytkowania 7459 mieszkań, co stanowiło 66,1% mieszkań oddanych w województwie łódzkim. W porównaniu z 2016 r. liczba oddanych mieszkań wzrosła ponad dwukrotnie (o 108,5%), a najwyższy wzrost (o 196,9%) dotyczył budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem. W ramach budownictwa indywidualnego oddano do użytkowania o 5,4% mieszkań więcej. Spadek liczby mieszkań, na przestrzeni badanych lat, dotyczył budownictwa komunalnego (o 52,1%). W analizowanym okresie w ramach budownictwa społecznego czynszowego jedynie w 2017 r. oddano do użytkowania 51 mieszkań, w pozostałych analizowanych latach nie przekazano mieszkań w tej formie budownictwa. Natomiast mieszkania spółdzielcze oddano do użytkowania w trzech (2017, 2018, 2019) z pięciu analizowanych lat, przy czym w 2017 r. najwięcej (28 mieszkań). W ramach budownictwa zakładowego nie powstało w latach 2016–2020 żadne mieszkanie na terenie omawianego obszaru.

Tablica 15. Mieszkania oddane do użytkowania
Table 15. Dwellings completed

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship = 100
Ogółem Total	3577	5954	7459	66,1
indywidualne ^a private ^a	1526	1627	1608	35,7
spółdzielcze cooperative	-	6	-	.
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b for sale or rent ^b	1955	4265	5805	86,7
komunalne (gminne) municipal (gmina)	96	56	46	100,0
społeczne czynszowe public building society	-	-	-	.
zakładowe company	-	-	-	.
Mieszkania na 1000 ludności Dwellings per 1000 population	3,3	5,6	7,0	.
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² : Average useful floor area in m ² :				
1 mieszkania per dwelling	100,3	82,8	74,7	.
1 mieszkania w budynkach indywidualnych ^a per dwelling in private buildings ^a	150,7	140,1	140,4	.

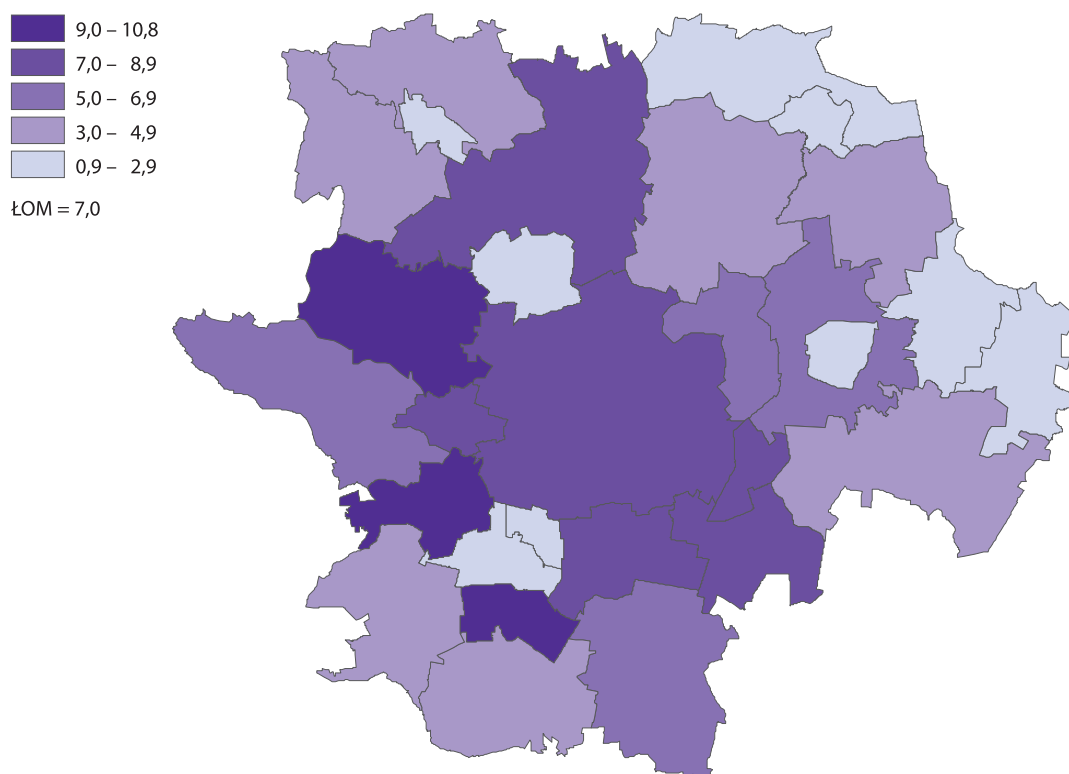
a Przeznaczone na użytek własny inwestora. b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem.
a Intended for the own use of the investor. b Including private construction intended for sale or rent.

Największy odsetek w nowych zasobach mieszkaniowych stanowiły mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, stanowiąc 77,8% ogółu (w porównaniu z 2016 r. wzrost udziału o 23,2 p. proc.) oraz mieszkania wybudowane przez inwestorów indywidualnych, których udział wyniósł 21,6% ogółu (spadek o 21,1 p. proc. w stosunku do pierwszego z analizowanych lat).

W przeliczeniu na 1000 ludności w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym w 2020 r. oddano średnio 7,0 mieszkań, podczas gdy w 2016 r. wskaźnik ten wyniósł 3,3. W województwie było to odpowiednio 4,6 wobec 2,8 w 2016 r. Najwyższy wskaźnik zanotowano w gminie miejsko-wiejskiej Aleksandrów Łódzki (10,8 mieszkań) oraz w gminach wiejskich: Pabianice (9,6) i Andrespol (8,7), a także w gminie miejskiej Łódź (8,5). Najmniej mieszkań na 1000 ludności oddano w gminach miejskich: Głowno (0,9), Ozorków (1,2), Brzeziny (1,4) i Pabianice (1,5).

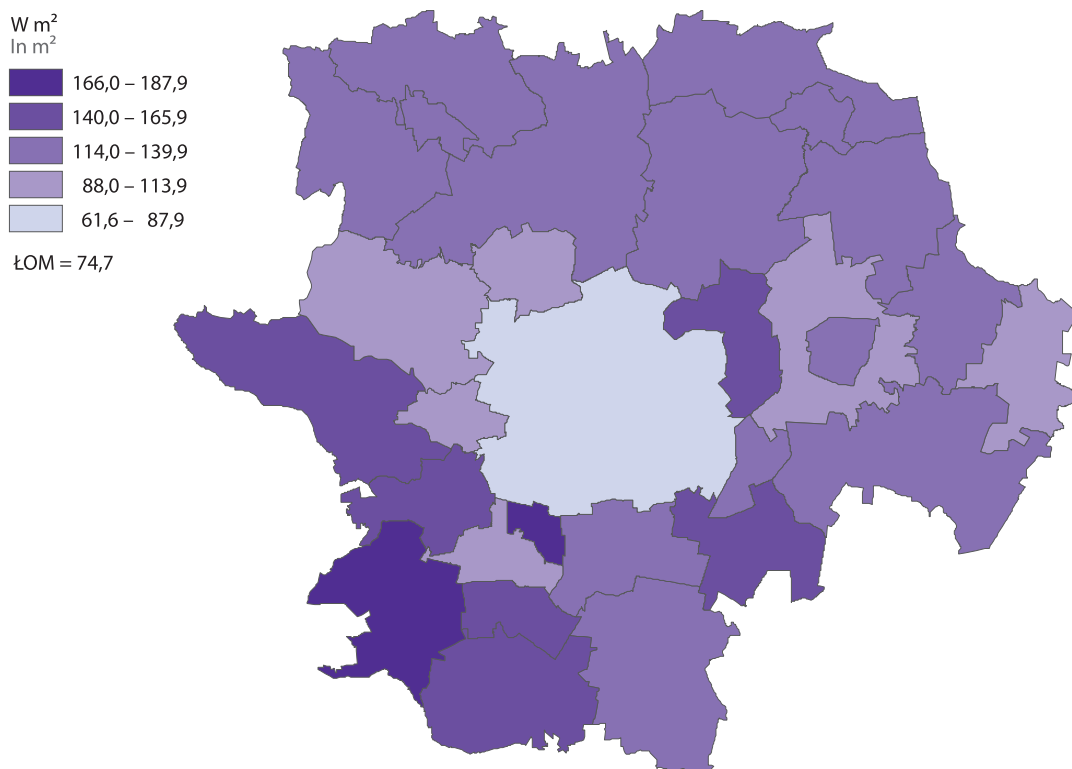
Mapa 23. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2020 r.

Map 23. Dwellings completed per 1000 population in 2020

Przeciętna powierzchnia użytkowa nowo wybudowanego mieszkania w 2020 r. wyniosła 74,7 m² i była o 25,6 m² mniejsza niż w 2016 r. Mieszkanie oddane do użytkowania w 2020 r. przez inwestorów indywidualnych posiadało średni metraż o 65,7 m² większy niż przeciętne mieszkanie wybudowane w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym. Największe przeciętne mieszkania oddano do użytkowania w gminach wiejskich: Ksawerów (187,9 m²), Dobroń (169,3 m²), Nowosolna (158,5 m²) oraz Brójce (154,9 m²). Najmniejsze lokale powstały w gminach miejskich: Łódź (61,6 m²) i Zgierz (99,2 m²), a także gminie miejsko-wiejskiej Aleksandrów Łódzki (99,5 m²).

Mapa 24. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2020 r.
Map 24. Average useful floor area per dwelling completed in 2020

Rozdział 9

Chapter 9

Edukacja

Education

W roku szkolnym 2020/21 na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego funkcjonowało 445 placówek wychowania przedszkolnego przeznaczonych dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole, w tym 342 przedszkola (76,9% wszystkich placówek), 79 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (17,8%) i 24 punkty przedszkolne (5,4%). Opiekę i edukację dzieciom niepełnosprawnym zapewniało 9 przedszkoli specjalnych. Placówki wychowania przedszkolnego w ŁOM stanowiły 33,9% ogółu placówek działających w województwie łódzkim.

Tablica 16. Wychowanie przedszkolne

Table 16. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification	2016/17	2019/20	2020/21	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Placówki Establishments	439	439	445	33,9
Przedszkola Nursery schools	320	338	342	46,1
w tym specjalne of which special	7	9	9	42,9
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych Pre-primary sections of primary schools	95	79	79	16,4
Punkty przedszkolne Pre-primary points	24	22	24	28,9
Dzieci Children	33955	35494	36271	43,4
w tym w przedszkolach of which in nursery schools	30614	32346	33010	49,2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–5 lat Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–5	888	930	913	.

W latach 2016–2020 w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym przybyło 6 placówek wychowania przedszkolnego. Przyrost ten dokonał się przede wszystkim dzięki rosnącej liczbie przedszkoli (o 6,9%). Liczba oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych spadła na przestrzeni pięciu lat o 16,8%, natomiast liczba punktów przedszkolnych pozostała bez zmian.

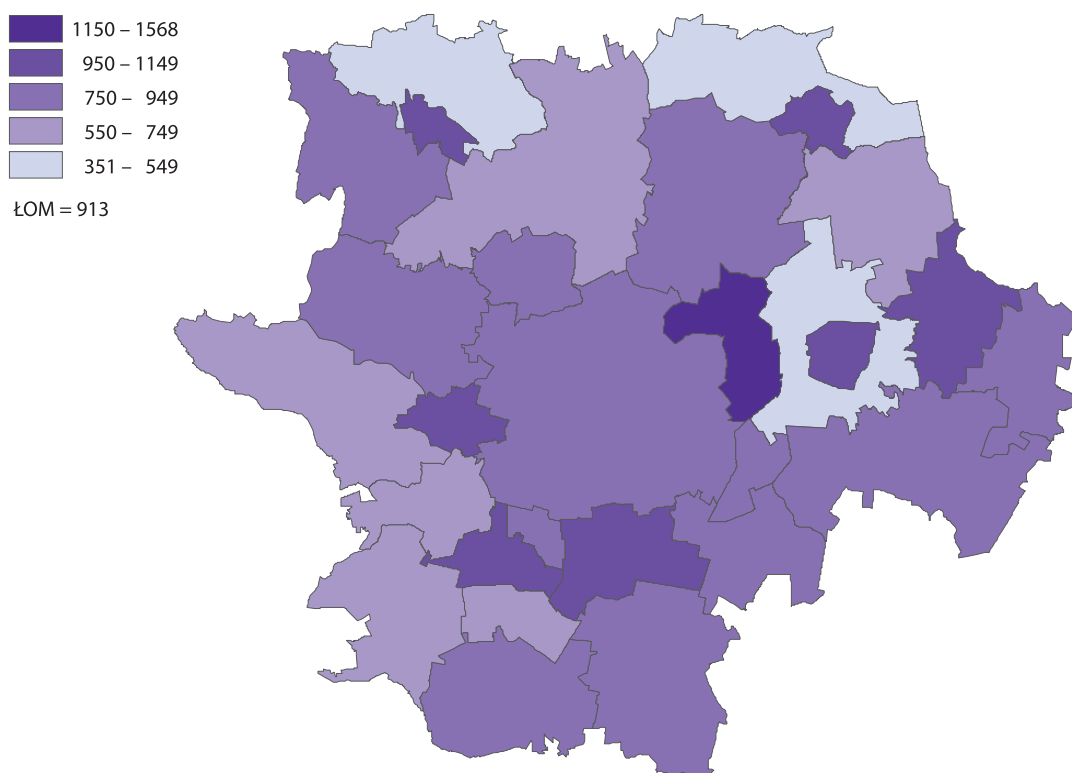
Wśród gmin tworzących obszar metropolitalny Łodzi, tylko w dwóch nie funkcjonowało żadne przedszkole, tj. w gminach wiejskich Brzeziny i Dmosin.

W latach 2016–2020 w obszarze metropolitalnym Łodzi zanotowano wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W roku szkolnym 2020/21 do placówek uczęszczało 36,3 tys. dzieci (o 6,8% więcej niż w 2016/17 r.), w tym do przedszkoli 33,0 tys. dzieci (o 7,8% więcej niż w 2016/17 r.). W przedszkolach specjalnych opiekę zapewniono 233 dzieciom, tj. o 53 więcej niż w roku szkolnym 2016/17.

W Łódzkim Obszarze Metropolitalnym współczynnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–5 lat był w roku szkolnym 2020/21 r. niższy niż w latach 2017/18–2019/20, ale wzrósł w stosunku do 2016/17 r. (913 wobec 888). W roku szkolnym 2020/21 omawiany współczynnik był najwyższy w gminie wiejskiej Nowosolna (1568), gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (1060) oraz gminach miejskich: Ozorków i Pabianice (po 1046). Z kolei w gminach wiejskich: Brzeziny, Ozorków i Głowno zanotowano jego najniższą wartość (odpowiednio 351, 390 i 449). Należy wyjaśnić, że wartość współczynnika większa niż 1000 wynika z faktu, że część dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego w danej gminie dowożona jest przez opiekunów z innych gmin.

Mapa 25. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–5 lat w 2020 r.

Map 25. Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–5 in 2020

Tablica 17. Edukacja według szczebli kształcenia^a
Table 17. Education by level^a

Wyszczególnienie Specification	2016/17	2019/20	2020/21	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Szkoły Schools				
Szkoły: Schools:				
podstawowe primary	243	272	270	30,6
specjalne przysposabiające do pracy special job-training	13	13	14	42,4
branżowe I stopnia ^b stage I sectorial vocational ^b	29	29	28	30,1
branżowe II stopnia stage II sectorial vocational	.	.	4	50,0
licea ogólnokształcące general secondary	76	78	78	49,4
technika technical secondary	42	46	44	36,4
artystyczne ogólnokształcące ^c general art ^c	5	5	5	55,6
policealne post-secondary	70	49	43	38,4
Uczniowie Pupils				
Szkoły: Schools:				
podstawowe primary	57120	76182	77159	41,1
specjalne przysposabiające do pracy special job-training	250	272	291	41,2
branżowe I stopnia ^b stage I sectorial vocational ^b	1939	2380	2485	26,6
branżowe II stopnia stage II sectorial vocational	.	.	51	55,4
licea ogólnokształcące general secondary	13987	20476	20726	49,1
technika technical secondary	10009	13260	13241	34,0
artystyczne ogólnokształcące ^c general art ^c	714	643	608	66,0
policealne post-secondary	7376	4594	5151	37,1

a Dla dzieci i młodzieży; łącznie ze szkołami specjalnymi. b W roku szkolnym 2016/2017 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c Dające uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a For children and youth; including special schools. b In the 2016/17 school year basic vocational schools and since the 2017/18 school year including basic vocational school sections. c Leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

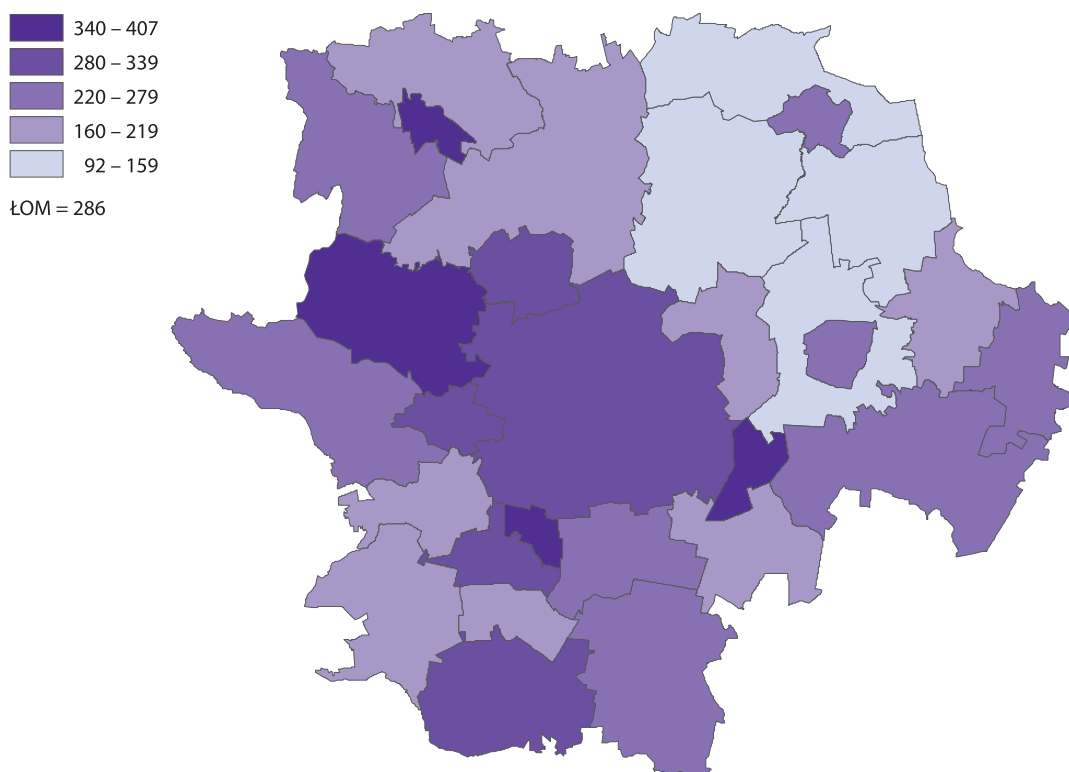
Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadziła 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią szkołę branżową I stopnia (zastąpiła dotychczasową zasadniczą szkołę zawodową), 2-letnią szkołę branżową II stopnia oraz zlikwidowała gimnazja. Analizując dane dotyczące edukacji należy pamiętać, że w wyniku wdrożenia nowego systemu kształcenia, dane z początku analizowanego okresu nie są w pełni porównywalne z danymi późniejszymi.

W roku szkolnym 2020/2021 liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, łącznie ze szkołami specjalnym, na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wyniosła 270, tj. o 2 placówki mniej niż rok wcześniej, ale o 27 więcej niż na początku analizowanego okresu. Szkoły podstawowe w ŁOM stanowiły 30,6% ogólnej liczby placówek tego typu w województwie łódzkim. W szkołach tych uczyło się 77,2 tys. dzieci. W związku z wydłużeniem nauki w szkołach podstawowych o dwa lata, w porównaniu z rokiem szkolnym 2016/17, znacznie wzrosła liczba oddziałów (o 48,7%), a o 35,1% zwiększyła się liczba uczniów. Uczniowie szkół podstawowych w ŁOM stanowili 41,1% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie.

Wraz ze wzrostem liczby uczniów w szkołach podstawowych i nieznacznym spadkiem liczby placówek, wzrósł wskaźnik liczby uczniów na 1 szkołę podstawową. W 2020 r. dla obszaru metropolitalnego Łodzi wskaźnik ten przyjął wartość 286 (w 2019 r. – 280, a w 2016 r. jeszcze dla 6-letniej szkoły podstawowej – 235). W przypadku całego województwa łódzkiego było to 213 uczniów (w 2019 r – 208). Należy podkreślić duże zróżnicowanie liczby uczniów przypadających na 1 placówkę w poszczególnych gminach tworzących ŁOM. Najwyższe wartości tego wskaźnika w roku szkolnym 2020/2021 zanotowano w gminie wiejskiej Andrespol (407), gminie miejskiej Ozorków (390) oraz gminie miejsko-wiejskiej Aleksandrów Łódzki (365). Najniższy wskaźnik utrzymywał się w gminach wiejskich: Brzeziny, Głowno i Dmosin (odpowiednio: 92, 103 i 104 uczniów na 1 szkołę podstawową).

Mapa 26. Liczba uczniów na 1 szkołę podstawową w roku szkolnym 2020/2021

Map 26. Number of pupils per primary school in 2020/2021 school year

Na potrzeby niniejszej publikacji do szkół ponadpodstawowych zaliczone zostały: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, które w od 2017 r. zastąpiły zasadnicze szkoły zawodowe, branżowe szkoły II stopnia, które zaczęły funkcjonować od 2020 r., licea ogólnokształcące, technika, a także artystyczne szkoły ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe. Natomiast szkoły policealne, które zgodnie z ustawą o systemie oświaty¹, które należą do szkół ponadpodstawowych, ze względu na fakt, że stanowią wyższy szczebel edukacji, analizowane są osobno.

We wrześniu 2020 r. na terenie ŁOM działały 173 szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi), tj. o 8 mniej niż w roku szkolnym 2016/2017. Placówki te stanowiły 41,0% szkół tego poziomu nauki funkcjonujących w województwie łódzkim. W szkołach tych uczyło się 37,4 tys. uczniów (40,5% ogółu w województwie), tj. o 39,0% więcej niż pięć lat wcześniej.

Największy udział wśród szkół ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży stanowiły licea ogólnokształcące (45,1% ogółu). Na przestrzeni obserwowanych lat ich liczba wzrosła z 76 do 78 placówek. We wrześniu 2019 r. na skutek jednoczesnego przyjęcia podwójnego rocznika, tj. absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów, znacznie zwiększyła się liczba oddziałów i populacja kształcących się w nich uczniów. W roku szkolnym 2020/21 w 856 oddziałach uczyło się 20,7 tys. uczniów, było to o 50,7% więcej oddziałów i o 48,2% więcej uczniów w porównaniu z rokiem szkolnym 2016/17. Na 1 liceum przypadało średnio 266 uczniów (184 w roku szkolnym 2016/17).

W roku szkolnym 2020/21 na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego funkcjonowały 44 technika dla młodzieży (w tym 2 specjalne). W porównaniu z rokiem poprzednim ubyły dwie placówki, a w stosunku do roku 2016/17 nastąpił wzrost o 2 szkoły. W 595 oddziałach uczyło się 13,2 tys. osób. Na przestrzeni pięciu lat zanotowano wzrost o prawie 1/3 liczby oddziałów i uczniów (odpowiednio o 31,6% i o 32,3%). W rezultacie nastąpił wzrost liczby uczniów przypadających na 1 technikum (z 238 w roku szkolnym 2016/2017 do 301 w roku 2020/2021).

W ciągu pięciu obserwowanych lat zarysował się trend spadkowy odsetka uczniów techników przy jednoczesnym wzroście udziału uczniów liceów ogólnokształcących. W 2020 r. uczniowie liceów ogólnokształcących stanowili 55,4%, a uczniowie techników – 35,4% ogółu uczniów szkół ponadgimnazjalnych, podczas gdy w 2016 r. udziały te wynosiły odpowiednio 52,0% i 37,2%.

Na terenie ŁOM we wrześniu 2020 r. w ramach szkolnictwa zasadniczego zawodowego funkcjonowało łącznie 46 szkół, tj. o 4 placówki więcej niż w roku szkolnym 2016/17. Było to 28 szkół branżowych I stopnia, 4 szkoły branżowe II stopnia i 14 szkół przysposabiających do pracy. Placówki te oferowały naukę w 248 oddziałach (o 52,1% więcej niż w 2016/17 r.). Naukę pobierało w nich 2,8 tys. uczniów i był to wzrost o 29,1% w porównaniu z początkiem analizowanego okresu.

Na terenie ŁOM, we wrześniu 2020 funkcjonowało 28 szkół branżowych I stopnia, które zastąpiły dotychczasowe zasadnicze szkoły zawodowe (29 w 2016 r.). Naukę w nich pobierało 2,5 tys. uczniów, czyli o 28,2% więcej niż w 2016 r. Oznacza to, że na 1 zasadniczą szkołę branżową I stopnia przypadało przeciętnie 89 osób (67 w 2016 r.).

Z dniem 1 września 2020 r. rozpoczęło się kształcenie w branżowej szkole II stopnia. Nauka w tego typu szkole prowadzona jest dla absolwentów branżowej szkoły I stopnia lub zasadniczej szkoły zawodowej. Na terenie ŁOM funkcjonowały 4 szkoły branżowe II stopnia (w tym 1 szkoła specjalna), w których kształciło się 51 uczniów.

W roku szkolnym 2020/21 na obszarze metropolitalnym Łodzi działało 14 szkół specjalnych przysposabiających do pracy i w ciągu pięciu obserwowanych lat, przybyła jedna placówka. Od 2017 r. liczba uczniów z roku na rok rosła i w ostatnim roku analizowanego okresu wyniosła 291 osób. Na 1 szkołę specjalną przysposabiającą do pracy przypadało przeciętnie 21 osób (19 pięć lat wcześniej).

¹ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1915, z późniejszymi zmianami).

Odrębną grupę wśród omawianych szkół stanowią ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2020/2021 na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego istniało 5 placówek tego typu, w których kształciło się 608 uczniów. Z roku na rok spadało jednak zainteresowanie pobieraniem w nich nauki, a liczba uczniów zmniejszyła się w porównaniu z 2016 r. o 14,8%. W rezultacie, na 1 ogólnokształcącą szkołę artystyczną w roku szkolnym 2020/2021 przypadało średnio 122 uczniów (143 w roku szkolnym 2016/17).

We wrześniu 2020 r., na terenie ŁOM, funkcjonowały 43 szkoły policealne, tj. o 27 placówek mniej w stosunku do roku 2016/2017, co stanowiło 38,4% tego typu placówek zlokalizowanych w województwie łódzkim. Liczba uczniów kontynuujących naukę w szkołach policealnych dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi) działających na obszarze objętym analizą w roku szkolnym 2020/2021 wyniosła 5,2 tys. tj. o 30,2% mniej niż cztery lata wcześniej.

Łódzki Obszar Metropolitalny koncentruje placówki szkolnictwa wyższego w województwie łódzkim. W roku akademickim 2020/2021, podobnie jak w poprzednich latach, zdecydowana większość, bo aż 92,9% studiujących w województwie, uczęszczała do szkół wyższych zlokalizowanych na terenie ŁOM.

W roku akademickim 2020/21 w 18 uczelniach studiowało 65,3 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 11,7% mniej niż w roku akademickim 2016/17, ale o 1,4% więcej niż rok wcześniej. Wzrost liczby studentów, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowany został po raz pierwszy od początku badanego okresu. Kobiety stanowiły 60,0% wszystkich osób studiujących.

W uczelniach publicznych uczyło się prawie 3/4 ogólnej liczby studentów. Spośród wszystkich studentów na uczelniach nadzorowanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego studiowało 80,9% studentów, ministra właściwego ds. zdrowia – 15,0%, a ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – 4,1%. Największą liczbę studentów w roku akademickim 2020/21, podobnie jak w poprzednich latach, skupiały: Uniwersytet Łódzki (36,2% ogółu) oraz Politechnika Łódzka (19,0%). Wśród ogólnej liczby studentów 2/3 stanowili studenci studiów stacjonarnych, a 1/3 to studenci studiów niestacjonarnych.

Najczęściej wybierano kierunki z podgrupy: medycznej (w roku akademickim 2020/21 to 16,4% ogólnej liczby studentów), biznesu i administracji (14,3%), społecznej (9,6%) oraz inżynieryjno-technicznej (9,4%).

Na 10 tys. ludności zamieszkującej ŁOM w 2020 r. przypadało 616 słuchaczy studiów wyższych (w 2016 r. – 683). Zwiększyła się natomiast relacja liczby studentów w ŁOM do ludności w wieku 19–24 lata ze 115 w 2016 r. do 122 w 2020 r.

Rozdział 10

Chapter 10

Ochrona zdrowia

Health care

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym realizowane były przez 893 przychodnie, tj. o 21 placówek mniej niż w 2016 r. Na terenie ŁOM zlokalizowanych było 55,7% wszystkich przychodni z województwa łódzkiego.

Tablica 18. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Stan w dniu 31 grudnia
Table 18. Health care and social welfare
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship = 100
Przychodnie Out-patients departments	914	916	893	55,7
Liczba ludności na 1 przychodnię Population per out-patients departments	1185	1166	1187	.
Stacjonarna pomoc społeczna ^a : Stationary social welfare ^a :				
placówki facilities	53	50	51	45,1
w tym domy pomocy społecznej of which social welfare homes	26	27	27	42,2
miejsca places	4155	3983	4031	49,3
liczba ludności na 1 miejsce population per place	261	268	263	.
mieszkańcy residents	3973	3854	3591	49,4

a Łącznie z filiami.
a Including branches.

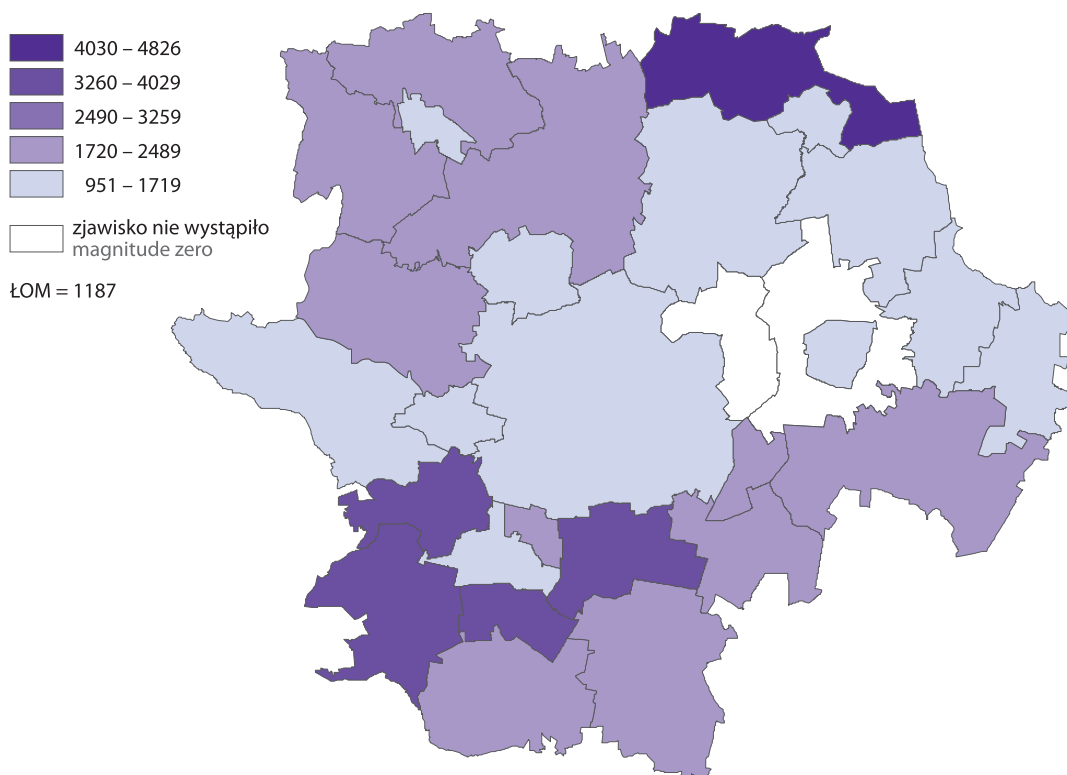
W 2020 r. wskaźnik określający liczbę ludności na 1 przychodnię wyniósł 1187 osób i w stosunku do 2016 r. wzrósł się o 2 osoby. W 2020 r. najmniej osób przypadało na 1 przychodnię w gminach miejskich: Brzeziny (951 osób) i Łódź (1008) oraz gminie wiejskiej Jeżów (1109). Najwięcej pacjentów obsługiwały przychodnie w gminach wiejskich: Głowno (4826 osób na 1 przychodnię), Dobroń (3901) i Pabianice (3885). Przychodnie nie funkcjonowały na terenie dwóch gmin wiejskich: Brzeziny oraz Nowosolna.

Mapa 27. Liczba ludności na 1 przychodnię w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 27. Population per out-patients departments in 2020

As of 31 December

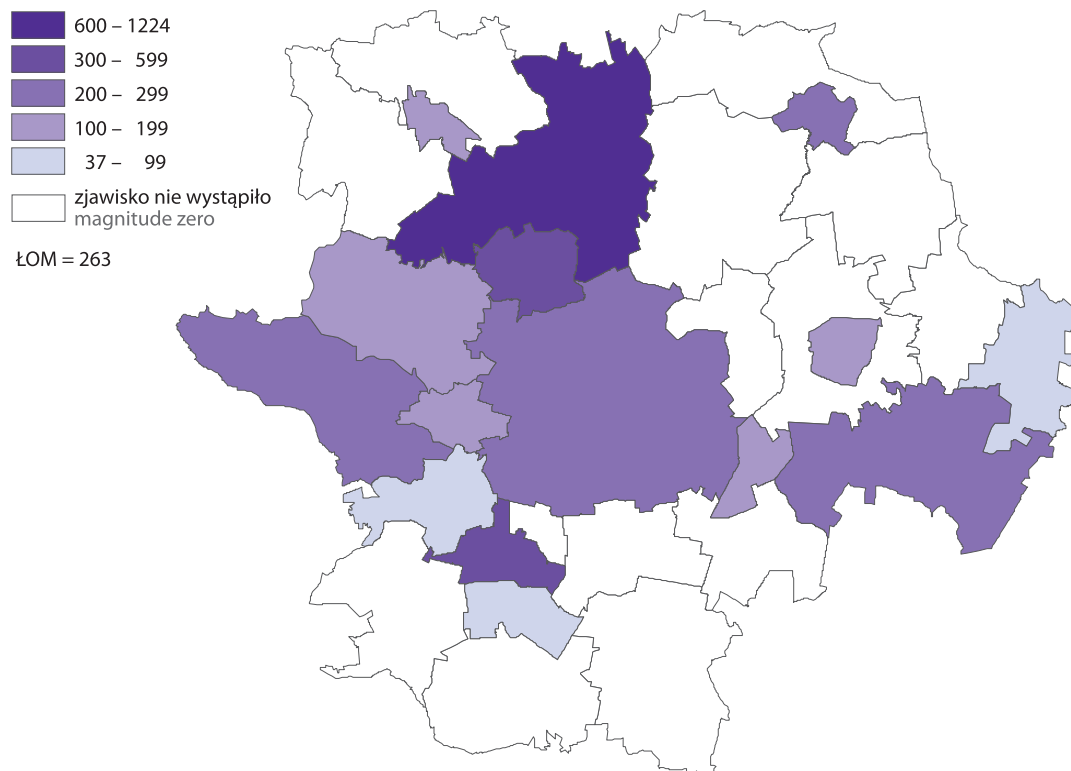
W 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego funkcjonowało 51 placówek stacjonarnej pomocy społecznej, tj. o 2 placówki mniej niż w 2016 r. Wśród różnych typów zakładów stacjonarnych pomocy społecznej 52,9% stanowiły domy pomocy społecznej.

Mapa 28. Liczba ludności na 1 miejsce w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej^a w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 28. Population per place in stationary social welfare facilities^a in 2020

As of 31 December

a Łącznie z filiami.
a Including branches.

Placówki stacjonarne pomocy społecznej zlokalizowane na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego w 2020 r. dysponowały 4031 miejscami, czyli o 3,0% mniej niż w 2016 r. Na przestrzeni analizowanych lat liczba mieszkańców tych placówek zmniejszyła się o 9,6%. Wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 miejsce w placówce stacjonarnej pomocy społecznej wzrósł z 261 w 2016 r. do 263 w 2020 r. Z czternastu gmin, na których obszarze w 2020 r. działały tego typu placówki, najmniej ludności przypadało na 1 miejsce w gminach wiejskich: Jeżów (37 osób), Pabianice (93 osoby), Andrespol (112 osób) oraz gminach miejskich: Konstantynów Łódzki (121 osób), Brzeziny (124 osoby), a najwyższym wskaźnikiem liczby ludności na 1 miejsce w placówkach stacjonarnych pomocy społecznej charakteryzowała się zarówno gmina wiejska, jak i miejska Zgierz (odpowiednio 1224 i 562 osób).

W końcu 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego działało 400 aptek, co oznacza, że w porównaniu z 2016 r. nastąpił spadek ich liczby o 12,1%. Na terenie dwóch gmin wchodzących w skład Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego w 2020 r. nie funkcjonowała żadna apteka ogólnodostępna, ani punkt apteczny; były to gminy wiejskie: Brzeziny i Nowosolna.

Tablica 19. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne
 Table 19. Stan w dniu 31 grudnia
 Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship = 100
Apteki Pharmacies	455	396	400	48,6
Punkty apteczne Pharmaceutical outlets	21	18	18	22,8
Liczba ludności na 1 aptekę Population per pharmacy	2380	2698	2650	.

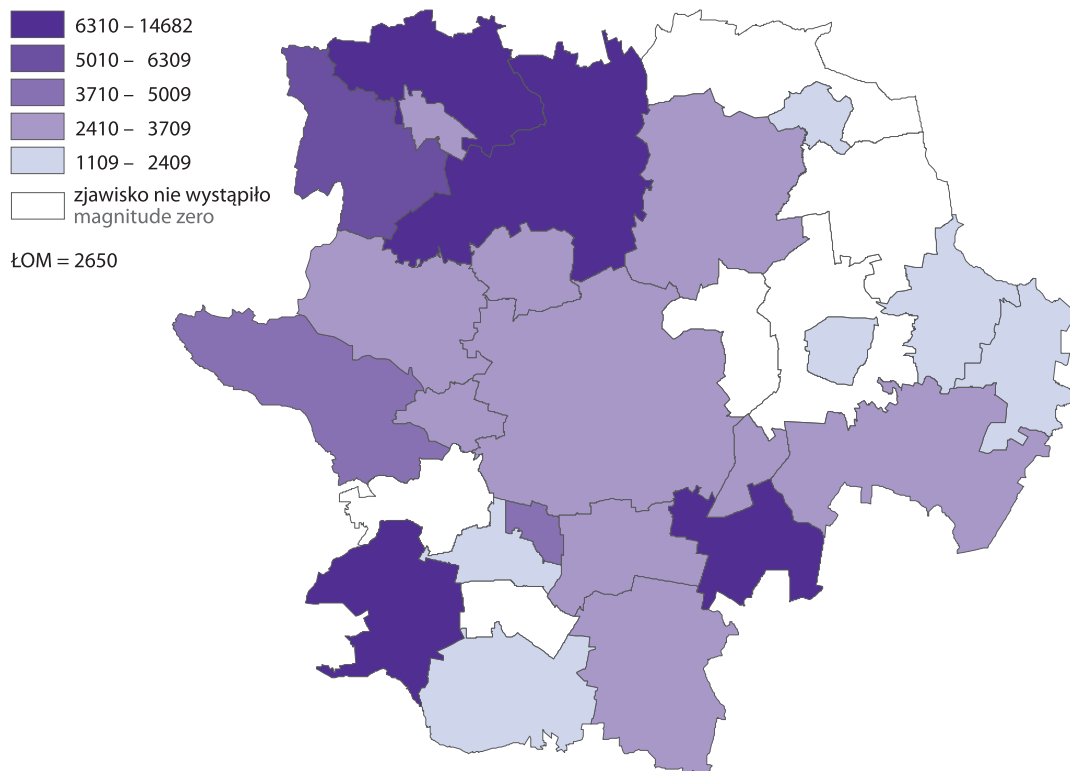
W 2020 r. przeciętnie na 1 aptekę ogólnodostępną zlokalizowaną na badanym obszarze przypadało 2650 osób, tj. o 270 więcej niż 4 lata wcześniej oraz o 312 osób mniej niż średnio w województwie łódzkim (2962 osoby). Najmniej mieszkańców przypadało na 1 aptekę w gminie wiejskiej Jeżów (1109 osoby) oraz w gminach miejskich: Brzeziny (1546), Głowno (1994) i Pabianice (2132). Najwięcej mieszkańców na 1 aptekę zanotowano w gminach wiejskich: Zgierz (14682 osoby na 1 aptekę), Dobroń (7802), Ozorków (7051) oraz Brójce (6761).

Mapa 29. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 29. Population per generally available pharmacy in 2020

As of 31 December

W 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego działało 18 punktów aptecznych, spośród których najwięcej zlokalizowanych było na terenie gmin wiejskich: Zgierz (4 punkty) i Dmosin (2 punkty) oraz gmin miejsko-wiejskich: Stryków, Koluszki i Aleksandrów Łódzki (po 2 punkty w każdej z gmin). W porównaniu z 2016 r. ich liczba zmniejszyła się o 3 punkty.

Rozdział 11

Chapter 11

Kultura

Culture

Łódzki Obszar Metropolitalny jest przykładem obszaru monocentrycznego z dominującą rolą Łodzi jako miasta centralnego (metropolitalnego). Łódź jest głównym, wielofunkcyjnym ośrodkiem oddziałującym na cały obszar metropolitalny, a jednocześnie to tutaj skupiają się funkcje wyższego rzędu, m.in. funkcje kulturalne. Mieszkańcy całego Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego mieszkający w strefie oddziaływania potencjału kulturowego Łodzi, mają dostęp do instytucji kultury zlokalizowanych w centrum metropolii.

W roku 2020 w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym działalnością sceniczną i muzyczną zajmowało 11 teatrów i instytucji muzycznych, posiadających własny zespół artystyczny i mających swoją siedzibę w Łodzi. Było to 5 teatrów dramatycznych, 3 teatry lalkowe, teatr operowy, teatr operetkowy oraz filharmonia. W porównaniu z 2016 r. liczba teatrów w Łodzi zwiększyła się o 2 instytucje, wzrosła tym samym liczba miejsc na widowniach w salach stałych. Według stanu na koniec 2020 r. teatry i instytucje muzyczne dysponowały 5,1 tys. miejsc, tj. o 3,4% więcej niż w 2016 r. W 2020 r. odbyło się 797 przedstawień i koncertów, a ich liczba, z powodu obostrzeń wprowadzonych ze względu na epidemię COVID-19 spadła o 62,2% w stosunku do 2016 r. Tym samym, w 2020 r., teatry i instytucje muzyczne odwiedziło o 72,0% widzów i słuchaczy mniej niż w 2016 r., tj. 137,0 tys. osób.

Tablica 20. Teatry i instytucje muzyczne
Table 20. Theatres and music institutions

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Instytucje (stan w dniu 31 grudnia) Institutions (as of 31 December)	9	11	11	100,0
Miejsca na widowni w stałej sali ^a (stan w dniu 31 grudnia) Seats in fixed halls ^a (as of 31 December)	4964	5028	5133	100,0
Prezentacje i koncerty ^a Performances and concerts ^a	2109	2629	797	99,7
Widzowie i słuchacze ^a : Audience ^a :				
w tysiącach in thousands	488,4	501,6	137,0	99,8
na 1000 ludności per 1000 population	450	469	129	.

a Według siedziby.
a By residence.

W roku 2020 w ŁOM działało 12 kin, tj. o 2 więcej niż w 2016 r. W Łodzi funkcjonowało 9 kin (w tym 3 multiplexy), w gminie miejskiej Pabianice 2 kina i w gminie miejsko-wiejskiej Koluszki 1 kino. Kina stałe posiadały łącznie 55 sal (w 2016 r. – 46 sal), a multiplexy dysponowały łącznie 34 salami. Liczba miejsc na widowni w kinach wynosiła 7,8 tys. i spadła o 2,8% w stosunku do 2016 r. W latach 2016–2019 z roku na rok rosła liczba wyświetlanych seansów, jednak w 2020 r. nastąpił znaczący spadek tej liczby na skutek obostrzeń związanych z epidemią COVID-19. W 2020 r. w kinach z terenu ŁOM wyświetlono 35,1 tys. seansów, tj. o 51,8% mniej w stosunku do roku 2016 r. W 2020 r. wyświetlane w kinach seanse obejrzało 669,4 tys. widzów, czyli o 65,9% mniej niż w 2016 r. Spadła tym samym liczba widzów w przeliczeniu na 1 seans (z 27 w 2016 r. do 19 w 2020 r.).

Tablica 21. Kina stałe
Table 21. Fixed cinemas

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Kina (stan w dniu 31 grudnia) Cinemas (as of 31 December)	10	13	12	44,4
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 grudnia) Screens (as of 31 December)	46	54	55	64,0
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 grudnia) Number of seats (as of 31 December)	8029	7920	7807	55,7
na 1000 ludności per 1000 population	7,4	7,4	7,4	.
Seanse Screenings	72681	84665	35067	62,2
Widzowie: Audience:				
w tysiącach in thousands	1964,9	2330,1	669,4	60,4
na 1000 ludności per 1000 population	1811	2176	628	.
na 1 seans per screening	27,0	27,5	19,1	.

Na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego w 2020 r. działalność wystawienniczą prowadziło 15 muzeów (w tym 4 oddziały), a ich liczba spadła o 10 instytucji w porównaniu z rokiem 2016. Na terenie Łodzi zlokalizowanych było 12 instytucji oraz po jednym muzeum na terenie gmin miejskich: Brzeziny, Pabianice i Zgierz.

Według stanu na koniec 2020 r. muzea w ŁOM były w posiadaniu 528,6 tys. muzealiów, tj. o 17,4% mniej niż w 2016 r. Liczba zwiedzających muzea wyniosła 117,5 tys. osób i spadła o 79,3% w ciągu 5 obserwowanych lat. Z kolei liczba młodzieży szkolnej (stanowiącej 9,4% ogółu zwiedzających) zmniejszyła się o 92,2%. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców muzea w ŁOM odwiedziło w 2020 r. 1,1 tys. osób, tj. o 4,1 tys. mniej niż w 2016 r.

Muzea są instytucjami, które gromadzą i udostępniają zwiedzającym swoje zbiory, ale pełnią również funkcję edukacyjną i coraz częściej korzystają z nowoczesnych metod dydaktycznych, takich jak: seanse filmowe, koncerty, warsztaty imprezy plenerowe, konkursy i inne. W 2020 r. w muzeach z terenu ŁOM odbyło się 1,8 tys. imprez oświatowych, tj. o 76,3% mniej niż w 2016 r. Największym zainteresowaniem cieszyły się lekcje muzealne i warsztaty zajęcia, które stanowiły 48,4% wszystkich imprez oświatowych, seanse filmowe (25,8%) oraz odczyty, prelekcje, spotkania (22,7%).

Tablica 22. Muzea
Table 22. Museums

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 grudnia) Museums with branches (as of 31 December)	25	20	15	36,6
Muzealia (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Museum exhibits (as of 31 December) in thousands	639,8	533,6	528,6	75,6
Wystawy czasowe w kraju ^a Temporary exhibitions ^a	184	107	65	30,1
Zwiedzający w tys. Visitors in thousands	568,0	590,7	117,5	32,5
w tym młodzież szkolna ^b of which primary and secondary school students ^b	141,9	69,9	11,1	58,4

a Własne i obce. b Zwiedzający muzea w zorganizowanych grupach.
a Own and external. b Visiting museums in organized groups.

W końcu grudnia 2020 r. w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym działalność wystawienniczą prowadziły 32 galerie, tj. o 5 mniej niż w 2016 r. W Łodzi działało 30 galerii oraz po jednej w gminach miejskich: Konstantynów Łódzki i Pabianice. Galerie posiadały w zbiorach własnych 17,3 tys. eksponatów, z których większość (91,0%) stanowiły zbiory z zakresu grafiki, a prace z zakresu malarstwa stanowiły 6,2% ogółu zbiorów własnych. W 2020 r. galerie sztuki z ŁOM zorganizowały 180 wystaw w kraju oraz 2 wystawy za granicą. Wystawy prezentowane w ramach nowych mediów, czyli nietradycyjnych eksponatów i technik, tj. animacje komputerowe lub nowoczesne aranżacje przestrzeni, stanowiły 17,8% ogółu wystaw zorganizowanych przez galerie. W 2020 r. galerie sztuki zlokalizowane na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego odwiedziło 42,0 tys. osób, tj. o 75,3% mniej niż cztery lata wcześniej.

Tablica 23. Galerie sztuki
Table 23. Art galleries

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Galerie (stan w dniu 31 grudnia) Galleries (as of 31 December)	37	33	32	91,4
Wystawy ^a Exhibitions ^a	356	258	180	83,3
Ekspozycje ^a Expositions ^a	383	261	180	82,9
Zwiedzający w tys. Visitors in thousands	170,4	88,8	42,0	54,8

a W kraju.
a In Poland.

W 2020 r. rozwój czytelnictwa wśród mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wspierało 158 placówek bibliotecznych, z czego 140 stanowiły biblioteki i filie, a 18 – punkty biblioteczne. Na terenie ŁOM zlokalizowanych było 29,8% wszystkich placówek bibliotecznych w województwie łódzkim. Średnio na 1 bibliotekę przypadało 7,6 tys. osób. Najwięcej mieszkańców przypadało na 1 bibliotekę w gminach miejskich: Głowno (14,0 tys.) i Brzeziny (12,4 tys.), a najmniej w gminach wiejskich: Ozorków (1,4 tys.) i Pabianice (1,6 tys.).

W zasobach placówek bibliotecznych Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego znajdował się księgozbiór obejmujący 2,6 mln woluminów, co stanowiło 33,8% zasobów bibliotecznych w całym województwie łódzkim. W porównaniu z rokiem 2016 zasób ten zmniejszył się o 343,5 tys. woluminów, tj. o 11,5%. W 2020 r., w przeliczeniu na 1000 ludności, liczba woluminów wyniosła 2,5 tys. sztuk i spadła o 266 egzemplarzy w porównaniu z 2016 r.

Tablica 24. Biblioteki publiczne (z filiami)
Table 24. Public libraries (with branches)

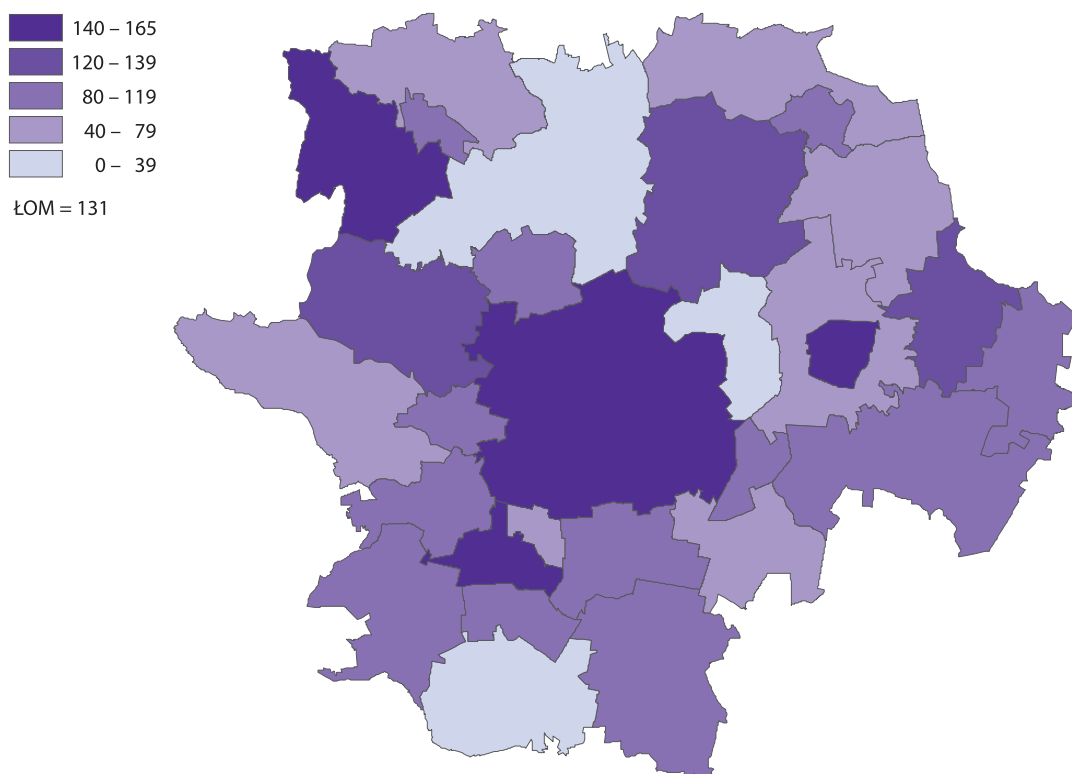
Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Biblioteki (stan w dniu 31 grudnia) Libraries (as of 31 December)	147	146	140	28,8
Liczba ludności na 1 bibliotekę (stan w dniu 31 grudnia) Population per library (as of 31 December)	7365	7318	7573	.
Księgozbiór (stan w dniu 31 grudnia) w tys. wol. Collection (as of 31 December) in thousand volumes	2979,8	2667,8	2636,3	33,8
Księgozbiór na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia) w wol. Collection per 1000 population (as of 31 December) in volumes	2752,1	2497,1	2486,6	.
Czytelnicy ^a w tys. Borrowers ^a in thousands	159,8	159,0	139,9	44,6
Czytelnicy ^a na 1000 ludności Borrowers ^a per 1000 population	147	148	131	.
Wypożyczenia ^a w tys. wol. Loans ^a in thousand volumes	3429,9	2980,1	2437,9	44,4
Wypożyczenia na 1 czytelnika w wol. Loans per borrower in volumes	21,5	18,7	17,4	.

a Łącznie z punktami bibliotecznymi.
a Including library service points.

W porównaniu z 2016 r. zainteresowanie czytelnictwem nieznacznie spadło. W bibliotekach zarejestrowanych było 139,9 tys. czytelników, tj. 12,5% mniej niż w 2016 r. W 2020 r. liczba zarejestrowanych czytelników na 1000 ludności wynosiła 131 osób, czyli o 16 mniej niż w 2016 r., ale o 3 więcej niż przeciętnie w województwie łódzkim. Największe zainteresowanie czytelnictwem wykazywali mieszkańcy gminy wiejskiej Parzęczew, z których aż 165 osób na każde 1000 mieszkańców zarejestrowanych było w bibliotekach publicznych oraz mieszkańcy gminy miejskiej Brzeziny (161 czytelników na 1000 mieszkańców). Niskim wskaźnikiem charakteryzowały się gminy wiejskie: Zgierz (32 czytelników na 1000 ludności), Dłutów (37 na 1000) i Głowno (43 na 1000).

Mapa 30. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w 2020 r.

Map 30. Public library borrowers per 1000 population in 2020

W 2020 r. zanotowano także o 28,9% mniej wypożyczeń niż w 2016 r., a wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika obniżył się z 21,5 do 17,4. i był nieznacznie niższy niż przeciętnie w województwie (17,5). Najwyższy wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika w 2020 r. zanotowano w gminach wiejskich: Dłutów (37,6) i Jeżów (36,9), a najniższy w gminie wiejskiej Brzeziny (7,9) i gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (9,2).

Według stanu na koniec 2020 r. w łódzkim Obszarze Metropolitalnym funkcjonowały 54 centra, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice, tj. o 3 mniej niż w 2019 r., ale o 1 więcej niż w 2016 r. Najwięcej było ośrodków kultury (38,9% ogółu) i domów kultury (24,1%). Centra, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice funkcjonowały w 22 gminach ŁOM, w tym najwięcej było ich w Łodzi (20) i po 4 w gminach miejskich Pabianice i Zgierz oraz w gminie wiejskiej Brójce.

Tablica 25. Centra, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice
 Table 25. Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
Instytucje (stan w dniu 31 grudnia) Institutions (as of 31 December)	53	57	54	28,4
Imprezy Events	4451	5946	2704	42,0
Uczestnicy imprez w tys. Event participants in thousands	403,9	443,5	652,3	70,7
Grupy artystyczne Artistic groups	299	316	265	29,5
Członkowie grup artystycznych w tys. Members of artistic groups in thousands	5,4	5,5	4,1	27,4
Koła, kluby, sekcje Groups, clubs, sections	468	620	476	34,9
Członkowie kół, klubów, sekcji w tys. Members of groups, clubs, sections in thousands	13,1	13,4	8,9	31,5
Kursy Courses	229	286	208	64,4
Absolwenci kursów w tys. Course graduates in thousands	11,4	4,8	3,0	55,2

Z powodu pandemii COVID-19, w porównaniu z 2016 r., odbyło się o 39,2% mniej imprez zorganizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (2,7 tys. imprez). Pomimo mniejszej liczby imprez uczestniczyło w nich o 61,5% więcej osób niż w 2016 r., tj. 652,3 tys. Najczęściej organizowane były warsztaty (28,4% ogółu imprez), prelekcje, spotkania i wykłady (26,6%) oraz seanse filmowe (8,9%). Imprezy plenerowe stanowiły 11,1% wszystkich imprez zorganizowanych w 2020 r.

W 2020 r., w przeliczeniu na 1000 ludności Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, w imprezach wzięło udział 612 uczestników i było to o 240 więcej niż w 2016 r. i o 198 więcej w odniesieniu do roku poprzedniego. Wśród gmin ŁOM, w których funkcjonowały centra, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice, najwięcej uczestników imprez na 1000 ludności zanotowano w Łodzi (895) i gminie miejsko-wiejskiej Stryków (417), a najmniej w gminie wiejskiej Andrespol (11) oraz gminie miejsko-wiejskiej Koluszki (14).

Według stanu na koniec grudnia 2020 r. na terenie ŁOM we wszystkich instytucjach działało 265 grup artystycznych (o 11,4% mniej niż w 2016 r.), które skupiały 4,1 tys. członków (o 23,4% mniej niż 4 lata wcześniej). Najbardziej popularne były grupy taneczne (39,9% ogółu uczestników) oraz folklorystyczne (18,6%). Wśród członków grup artystycznych przeważały dzieci i młodzieży szkolna (59,3% ogółu).

W 2020 r. w placówkach kultury prowadzono 476 kół, klubów i sekcji, tj. o 23,2% mniej niż w 2019 r., ale o 1,7% więcej niż w 2016 r. Wszystkie koła zrzeszały 8,9 tys. osób, tj. o 32,1% mniej w porównaniu z 2016 r. Najliczniejszą grupę stanowili uczestnicy: kół seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku (22,1% ogółu), zajęć turystycznych i sportowo-rekreacyjnych (17,6%) oraz zajęć plastycznych i technicznych (14,5%).

Ponadto, w 2020 r. wszystkie instytucje zorganizowały 208 kursów różnego rodzaju (o 9,2% mniej niż w 2016 r.), które ukończyło 3,0 tys. osób (o 73,7% mniej niż w 2016 r.). Największą popularnością cieszyły się kursy wiedzy praktycznej oraz języków obcych, które ukończyło odpowiednio 23,7% i 19,9% ogółu absolwentów.

Rozdział 12

Chapter 12

Dochody i wydatki budżetów gmin

Revenue and expenditure of gminas budgets

W 2020 r. łączne dochody gmin z terenu Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wyniosły 7072,2 mln zł i w porównaniu z 2016 r. były o 32,6% wyższe. W 2020 r. dochody gmin ŁOM stanowiły 46,7% dochodów gmin z całego województwa łódzkiego (w 2016 r. – 48,0%).

Tablica 26. Dochody budżetów gmin
Table 26. Revenue of gminas budget

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	5332,7	6479,5	7072,2	46,7
Dochody własne Own revenue	3254,9	3850,0	4005,0	52,7
Dotacje Grants	1213,8	1616,7	1990,9	42,5
w tym dotacje celowe z budżetu państwa of which targeted grants from the state budget	930,0	1338,3	1621,6	41,1
w tym na zadania: of which for tasks:				
z zakresu administracji rządowej for government administration tasks	740,3	1175,8	1459,4	40,6
własne for own tasks	188,9	160,1	160,7	45,4
Subwencja ogólna z budżetu państwa General subvention from the state budget	864,0	1012,8	1076,4	37,7
w tym część oświatowa of which educational part	810,7	944,8	1004,1	44,5

W ogólnych dochodach budżetów gmin przeważały dochody własne, które w 2020 r. wyniosły 4005,0 mln zł, czyli 56,6% dochodów ogółem i zwiększyły się o 23,0% w porównaniu z 2016 r. Dochody podatkowe stanowiły 22,0% dochodów własnych i wyniosły 881,8 mln zł, tj. o 19,5% więcej niż w 2016 r. W dochodach podatkowych największy udział miały dochody z tytułu podatku od nieruchomości, stanowiące 84,5%.

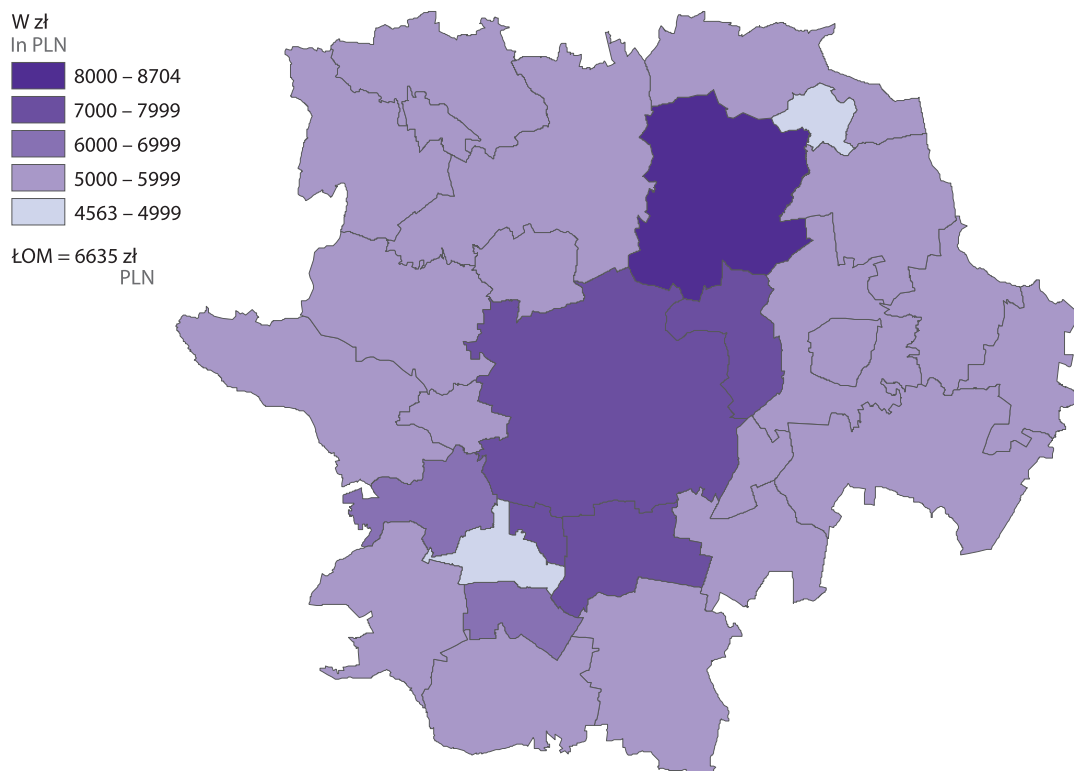
Realizując zadania własne i zlecone, gminy korzystały z dotacji, które w 2020 r. wyniosły 1990,9 mln zł, tj. 28,2% dochodów ogółem. Była to kwota o 64,0% wyższa niż w 2016 r. Największy udział, tj. 81,5% ogólnej kwoty dotacji miały dotacje celowe z budżetu państwa w wysokości 1621,6 mln zł (w 2016 r. 930,0 mln zł).

Dochody z tytułu subwencji ogólnej w 2020 r. wyniosły 1076,4 mln zł i wzrosły o 24,6% w porównaniu z 2016 r., stanowiąc 15,2% dochodów ogółem. Największy udział subwencji ogólnej miała część oświatowa – 93,3%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochód budżetów gmin tworzących Łódzki Obszar Metropolitalny wyniósł 6635,21 zł i była to kwota wyższa niż w 2016 r. o 1719,88 zł i wyższa od przeciętnej wartości dla województwa o 450,63 zł. Najwyższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęły gminy miejsko-wiejskie: Stryków (8703,61 zł) i Rzgów (7736,97 zł), gminy wiejskie: Nowosolna (7206,33 zł) i Ksawerów (7025,11 zł), Łódź (7271,77 zł) oraz gmina wiejska Pabianice (6991,18 zł). Najniższe dochody, poniżej 5 tys. zł na 1 mieszkańca, zanotowano w gminach miejskich: Głowno (4562,56 zł) i Pabianice (4811,88 zł).

Mapa 31. Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.

Map 31. Revenue of gminas budget per capita in 2020

W 2020 r. wydatki budżetów gmin z terenu Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego wyniosły ogółem 7240,0 mln zł i były wyższe o 38,5% w porównaniu z 2016 r. W 2020 r. wydatki gmin omawianego obszaru stanowiły 47,5% wydatków gmin z całego województwa łódzkiego (w 2016 r. – 48,5%).

Tablica 27. Wydatki budżetów gmin
Table 27. Expenditure of gminas budget

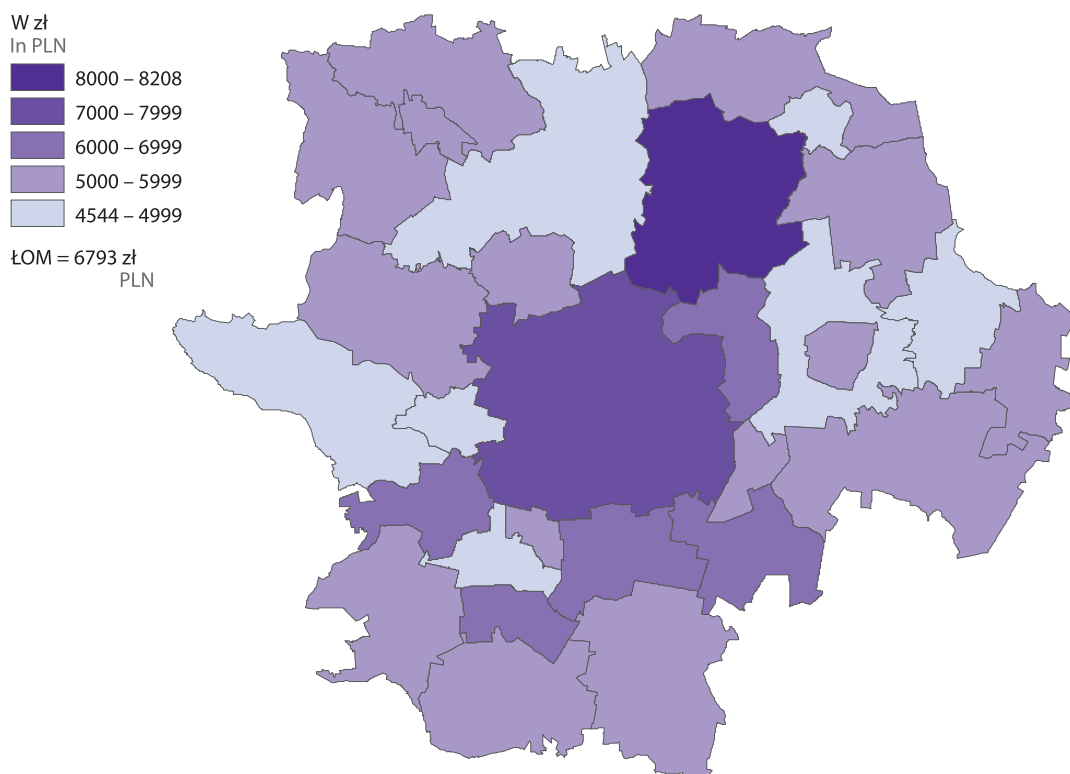
Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship=100
			w mln zł in million PLN	
Ogółem Total	5226,0	6686,5	7240,0	47,5
Wydatki bieżące Current expenditure	4443,0	5586,7	6121,9	47,7
w tym: of which:				
dotacje grants	357,6	465,3	483,3	56,0
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	798,8	1191,1	1451,4	40,3
wydatki bieżące jednostek budżetowych current expenditure of budgetary units	3176,9	3820,5	4090,4	50,0
Wydatki majątkowe Property expenditure	783,0	1099,7	1118,1	46,6
w tym inwestycyjne of which investment expenditure	696,1	996,6	1002,7	44,3

Największe kwoty w budżetach gmin poniesiono na wydatki bieżące (84,6% ogółu wydatków), z czego na wynagrodzenia przypadało 29,9% wydatków bieżących, a na zakup materiałów i usług – 28,0% wydatków bieżących. Wydatki majątkowe ŁOM wyniosły 15,4% wydatków ogółem, z czego na inwestycje wydano 89,7% ogólnej kwoty wydatków majątkowych.

Analiza wydatków budżetów gmin Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego według działów wykazała, że w 2020 r. największą część wydatków gminy przeznaczyły na oświatę i wychowanie (24,5%), rodzinę (20,0%), transport i łączność (14,6%) oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (8,4%). Największy wzrost wydatków, w porównaniu z 2016 r., nastąpił w gospodarce komunalnej i ochronie środowiska (o 72,0%) oraz w kulturze i ochronie dziedzictwa narodowego (o 50,1%), a największy spadek zanotowano w kulturze fizycznej (o 29,8%).

Wskaźnik wydatków budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniósł 6792,63 zł i wzrósł o 1975,63 zł w stosunku do 2015 r., przewyższał również o 568,89 zł wskaźnik dla województwa. W przeliczeniu na 1 mieszkańca największe wydatki poniosła gmina miejsko-wiejska Stryków (8208,21 zł) oraz Łódź (7604,10 zł). Najniższy wskaźnik wydatków budżetów gmin na 1 mieszkańca zanotowano w gminie miejskiej Głowno (4543,57 zł) i gminie wiejskiej Brzeziny (4669,62 zł).

Mapa 32. Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.
Map 32. Expenditure of gminas budget per capita in 2020

W 2020 r. budżety gmin Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego zamknęły rok budżetowy deficytem w wysokości 167,8 mln zł. W obserwowanym okresie największy deficyt zanotowano w 2019 r. (minus 207,0 mln zł), a w 2016 r. wystąpiła nadwyżka budżetowa w wysokości 106,7 mln zł. W 2020 r. największy deficyt zanotowano w Łodzi (minus 225,1 mln zł) i był to najgorszy wynik na przestrzeni 5 lat. Nadwyżka budżetowa wystąpiła natomiast w 22 gminach ŁOM, w tym najwyższa w gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (10,8 mln zł) i gminie wiejskiej Ksawerów (7,9 mln zł).

Rozdział 13

Chapter 13

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu grudnia 2020 r. na terenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON) wpisanych było 140,6 tys. podmiotów, co stanowiło 53,8% ogółu podmiotów zarejestrowanych w województwie łódzkim. W stosunku do grudnia 2016 r. liczba zarejestrowanych jednostek wzrosła o 6,1%.

Tablica 28. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
 Table 28. Stan w dniu 31 grudnia
 Entities of the national economy in the REGON register
 As of 31 December

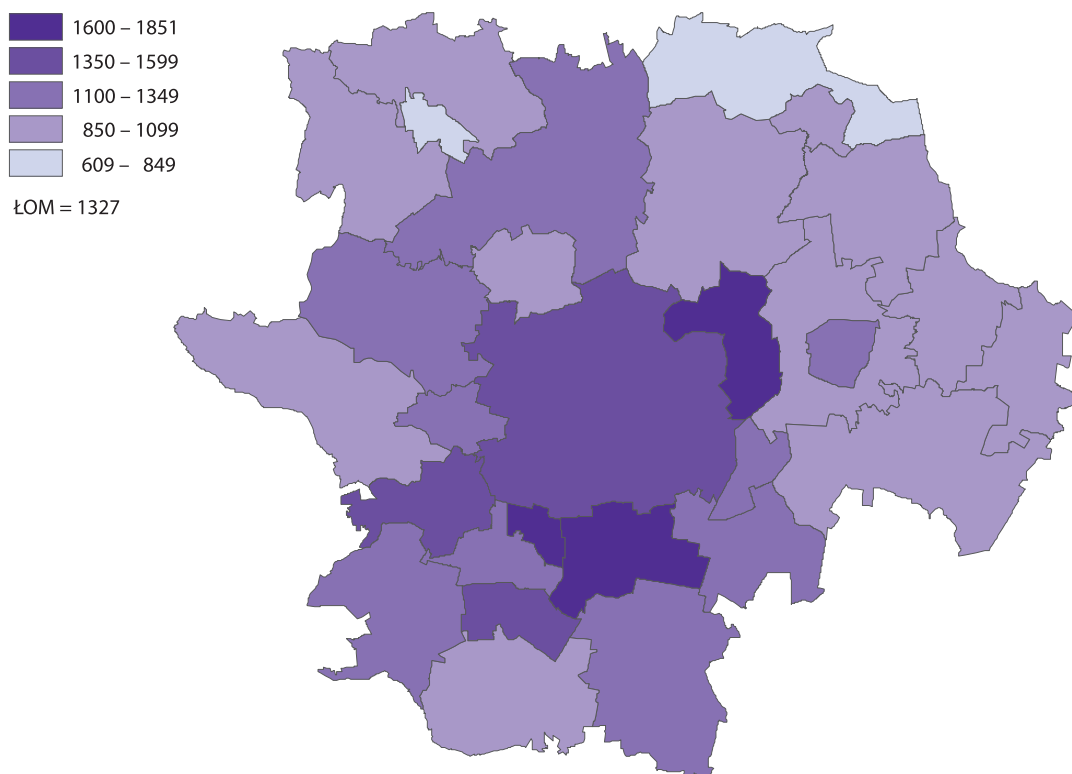
Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	
			ogółem total	województwo=100 voivodship = 100
Ogółem Total	132578	137219	140646	53,8
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	1224	1284	1327	.
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	94615	99092	101708	51,9
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality	37963	38127	38938	59,5
w tym: of which:				
spółki handlowe commercial companies	15736	16001	16663	72,4
spółki cywilne civil partnerships	10302	10387	10420	60,5
spółdzielnie cooperatives	385	220	208	31,9
fundacje, stowarzyszenie i organizacje społeczne foundations, associations and social organizations	4025	3996	4040	45,9
Podmioty nowo zarejestrowane (w ciągu roku) Newly registered entities (during the year)	11102	11104	9501	51,9
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	102	104	89	.

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
 a Excluding persons tending private farms in agriculture.

We wszystkich gminach z terenu ŁOM zanotowano wzrost liczby podmiotów w rejestrze REGON w ciągu pięciu obserwowanych lat, przy czym największy w gminach wiejskich: Pabianice (o 29,0%), Lutomiersk (o 25,2%) i Zgierz (o 24,5%).

Liczba podmiotów gospodarki narodowej, w przeliczeniu na 10 tys. ludności była wyższa w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym (1327) niż w województwie łódzkim (1073) i w porównaniu do pierwszego z analizowanych lat wskaźnik ten zwiększył się odpowiednio o 103 i 94 podmioty. Największą liczbę jednostek w rejestrze REGON na 10 tys. ludności zanotowano w gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (1851) oraz w gminach wiejskich: Nowosolna (1611) i Ksawerów (1600). Najniższymi wartościami tego wskaźnika charakteryzowały się gmina wiejska Głowno (609 podmiotów na 10 tys. ludności) oraz gmina miejska Ozorków (796).

Mapa 33. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2020 r.
Map 33. Entities of the national economy^a in the REGON register per 10 thousand population in 2020

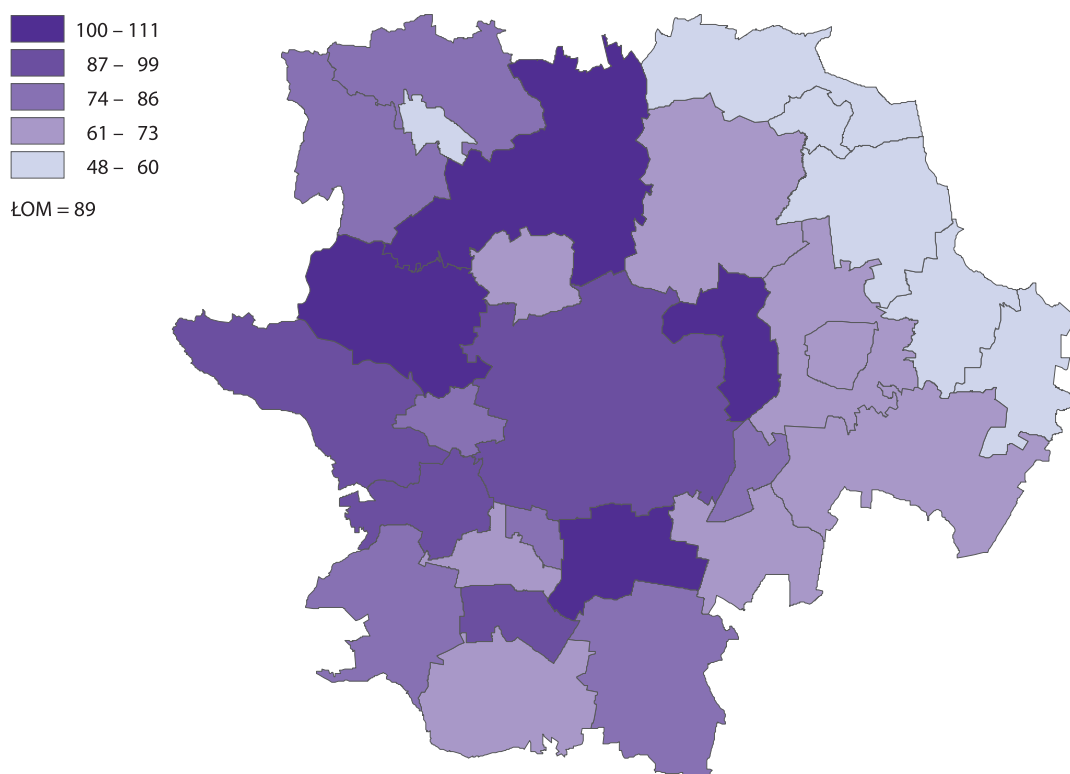

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Analiza danych dotyczących jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON wskazują, że o ile liczba podmiotów gospodarczych ogółem w rejestrze REGON w latach 2016–2020 zwiększyła się, o tyle liczba podmiotów nowo zarejestrowanych podlegała tendencji spadkowej. W roku 2020 na obszarze metropolitalnym Łodzi powstało 9,5 tys. podmiotów (tj. o 14,4% mniej niż w 2016 r.), co stanowiło 51,9% jednostek nowo powstałych w województwie łódzkim. Z dwudziestu ośmiu gmin tworzących ŁOM tylko w dziewięciu zarejestrowano w 2020 r. więcej nowych podmiotów niż w 2016 r. tj. w gminach miejsko-wiejskich: Aleksandrów Łódzki i Koluszki oraz w gminach wiejskich: Lutomiersk, Parzęczew, Ozorków, Nowosolna, Pabianice, Żgierz, Jeżów.

Mapa 34. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2020 r.

Map 34. Entities of the national economy newly registered in the REGON register per 10 thousand population in 2020

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W 2020 r. na 10 tys. ludności przypadało 89 podmiotów nowo zarejestrowanych, tj. o 13 podmiotów mniej niż w pierwszym z analizowanych lat. W skali całego województwa wskaźnik ten także zmniejszył się w okresie 2016-2020 z 82 do 75. Największe natężenie podmiotów na 10 tys. ludności wystąpiło w gminach wiejskich: Nowosolna (111 podmiotów) i Zgierz (109) oraz w gminach miejsko-wiejskich: Aleksandrów Łódzki (109) i Rzgów (109). Natomiast najniższe wartości tego wskaźnika odnotowano w gminach wiejskich: Głowno (48 podmiotów) i Rogów (51), a także w gminie miejskiej Ozorków (52).

Najliczniejszą grupą podmiotów w ŁOM, ze względu na formę prawną, były osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2020 r. podmioty te - 101,7 tys. jednostek - stanowiły 72,3% wszystkich podmiotów. Podobne relacje można zaobserwować w całym województwie łódzkim, w którym 75,0% podmiotów reprezentowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Spośród wszystkich gmin tworzących analizowany obszar w 2020 r. największy odsetek osób fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w ogóle podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON odnotowano w gminie wiejskiej Brójce (86,4%), natomiast najniższy w gminie miejskiej Łódź (69,3%).

Wśród pozostałych podmiotów z terenu Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, widniejących w rejestrze w końcu grudnia 2020 r., wiodącą pozycję zajęły spółki handlowe - 11,8% ogółu podmiotów i 42,8% wszystkich jednostek organizacyjnych, tj. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (w 2016 r. było to odpowiednio: 11,9% i 41,5%). Udział spółek cywilnych wyniósł 7,4% i 26,8% wszystkich jednostek organizacyjnych (w 2016 r. było to odpowiednio: 7,8% i 27,1%).

W strukturze podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD zarówno w roku 2016, jak i 2020, na terenie analizowanego obszaru dominowały podmioty z sekcji Handel; naprawa pojazdów samochodowych (odpowiednio: 26,1% i 22,6% ogółu podmiotów). Znaczącą liczbę jednostek odnotowano także w sekcjach: Przetwórstwo przemysłowe (odpowiednio: 12,0% i 10,6%) oraz Budownictwo (odpowiednio: 8,5% i 9,6%). Podobna struktura podmiotów według rodzajów działalności charakteryzuje województwo łódzkie.

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym kraju.
W tablicach zawierających informacje w podziale na miasta i wieś, przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
2. Dane prezentowane są w układzie Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, wprowadzonej rozporządzeniem Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 czerwca 2003 r., z późn. zm.). Klasyfikacja została ustanowiona w celu zbierania, opracowania i rozpowszechniania na obszarze Unii Europejskiej porównywalnych danych dla statystyk regionalnych. Obecna czwarta rewizja (NUTS 2016) została wprowadzona Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 1 listopada 2016 r., zgodnie z którym od 1 stycznia 2018 r. Polskę podzielono na 3 poziomy, w ramach których funkcjonuje 97 jednostek statystycznych NUTS:
 - NUTS 1 – makroregiony (grupujące województwa) – 7 jednostek,
 - NUTS 2 – regiony (województwa lub ich części) – 17 jednostek,
 - NUTS 3 – podregiony (grupujące powiaty) – 73 jednostki.
3. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium liczby pracujących i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:
 - do 9 osób,
 - od 10 do 49 osób,
 - 50 osób i więcej.
4. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
Pod pojęciem podmiotów gospodarczych rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
5. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
6. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.
Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 czerwca.
Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.
7. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
8. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

9. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Skrót	Pełna nazwa
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

10. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych Głównego Urzędu Statystycznego.

General notes

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to administrative division of the country in a given period.
In the tables containing information divided into urban areas and rural areas, the term "urban areas" is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term "rural areas" is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.
2. Data are presented in accordance with the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS), obligatory in the countries of the European Union, introduced according to the Regulation No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 June 2003, with later amendments). Classification was established to enable the collection, compilation and dissemination of harmonised regional statistical data in the European Union. Current, fourth revision (NUTS 2016) was introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21 November 2016, according to which from 1 January 2018 Poland is divided into 3 levels, under which there are 97 NUTS statistical units:
 - NUTS 1 – macroregions (grouping voivodships) – 7 units,
 - NUTS 2 – regions (voivodships or their parts) – 17 units,
 - NUTS 3 – subregions (grouping powiats) – 73 units
3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the number of persons employed and, unless otherwise indicated, include entities employing:
 - up to 9 persons,
 - from 10 to 49 persons,
 - 50 persons and more.
4. The term entities of the national economy is understood as legal entities, i.e. legal persons, organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
The term economic entities is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.
5. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
6. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.
When computing per capita data (per 1000 population, etc.) as of the end of a year, the population as of 31 December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 June.
For calculations, it was assumed to use the number of population calculated on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011.
7. Due to data rounding, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".
8. Statistical information derived from sources other than the Statistics Poland is indicated in the appropriate notes.

9. The names of some sections of Statistical Classification Of Economic Activities In The European Community (NACE Rev. 2) used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

Abbreviation	Full name
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motor-cycles
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities

10. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of the Central Statistical Office.